

የለውጥ ያለህ!!!

በዲያቆን አግዛቸው ተፈራ

2001 ዓ.ም.

አዲስ አበባ

የሽፋን ሥዕል መግለጫ

ሁሉ ፈጽሞ እንዳይጠፋ የሚወድ ልዑል እግዚአብሔር፥ ያቁጠቀሳልና ያፈራ ዘንድ ጉቶውን ተዉት፤ በወይኑ ሐረግና በወይራው ዛፍ ዘለላ ፍሬ አለና አትንኩት ይላል። በዚህ ወደር የለሽ ምሕረቱ በቤተ ክርስቲያን ለዘመናት የከበረ ፍሬ በታጣበት ጊዜ እንኳ፥ ለክብሩ ፍሬ ታፈራ ዘንድ ሥርና ጉቶዋን ሕይወት እንዲገኝባቸው መልካም ፈቃዱ ሆኗል። ስለዚህ እኛ ባሪያዎቹ ልባችንን እበርትተን ሥራውን ለመሥራት እንትጋ።

ከሽፋኑ ሥዕል ሠዓሊ

ወንድወለን ገብረ ትንሣኤ

ስለ መጽሐፉ አስተያየት ወይም ለማሠራጨት ጥያቄ ቢኖርዎት፥ በሚከተሉት አድራሻዎች ይጠቀሙ

☎ 0911 96 11 67

✉ 23956 ኮድ 1000

Email: agizet@yahoo.com

አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

የአርእስት ማውጫ

ርእስ	ገጽ
ምስጋና	7
አበርክቶ	7
መቅደም	8
መግቢያ	13

ክፍል አንድ

የሰው ምንነት	15
ምዕራፍ አንድ፥ ለውጥ ምንድን ነው?	15
ምዕራፍ ሁለት፥ ለውጥ ለምን ያስፈልጋል?	23
ምዕራፍ ሦስት፥ ለመንፈሳዊ ለውጥ የሚያስፈልጉ ነገሮች	28
3.1. የእግዚአብሔር ጥሪ ያስፈልጋል።	29
3.2. በጉዳዩ ባለቤት ቢከናወን ይመረጣል።	31
3.3. ከእግዚአብሔር ቃል መጀመር አለበት።	34
3.4. ግልጽ ዐላማና ግብ ሊኖር ይገባል።	37
3.5. ለውጥ የሚያሻውን ጉዳይ መለየት ያስፈልጋል።	39
3.6. ሰላማዊ መንገድ ተመራጭ ነው።	41
3.7. ለውጥ ሁሉንም ማእከል ማድረግ አለበት።	43
3.8. ለውጥ በሂደት እንጂ በአንድ ጊዜ ላይመጣ ይችላል።	46
3.9. የመሪዎችን ትኩረት ይጠይቃል።	48
3.10. ለውጥ ሁሉ ጠቃሚ ላይሆን ይችላል።	52
ምዕራፍ አራት፥ ለመንፈሳዊ ለውጥ ወላኝ የሆኑ ነገሮች	55
4.1. ትምህርት	55
4.2. ጸሎት	56
4.3. ተግባራዊ እንቅስቃሴ	58

ክፍል ሁለት

ለውጥ የአገዛዝነት ሐሳብ ነው	60
ምዕራፍ ዐምስት፡ መንፈሳዊ የለውጥ እንቅስቃሴ በብሉይ ኪዳን	62
5.1. በአስራኤል መንግሥት የተከናወነ የለውጥ እንቅስቃሴዎች	62
• በነቢዩ ኤልያስ የተካሄደ የለውጥ እንቅስቃሴ	65
5.2. በይሁዳ መንግሥት የተካሄዱ የለውጥ እንቅስቃሴዎች	69
• በንጉሥ ሕዝቅያስ ዘመን የተካሄደ የለውጥ እንቅስቃሴ	70
• በንጉሥ ኢዮሲያስ ዘመን የተካሄደ የለውጥ እንቅስቃሴ	72
5.3. ከአስራኤልና ከይሁዳ ምን እንማራለን?	74
ምዕራፍ ሰድስት፡ ከምርኮ መልስ የተካሄዱ የለውጥ እንቅስቃሴዎች	77
6.1. የቤተ መቅደስ መታደስ	77
6.2. የሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት መታደስ	80
6.3. የኢየሩሳሌም ቅጥር መጠገን	82
6.4. ነህምያና የለውጥ አገልግሎቱ	83
• የጸምና ጸሎት ለው ነበር	83
• ሌሎችን ለሥራው እነሣሥቷል	85
• ለሥራ ያነሣቸውን አደራጀቷል	86
• ተቃውሞዎችን ተቋቁሟል	87
6.5. ከብሉይ ኪዳን የለውጥ እንቅስቃሴዎች ምን እንማራለን?	89

ክፍል ሦስት

መንፈሳዊ የለውጥ እንቅስቃሴ በዐዲስ ኪዳን	92
ምዕራፍ ሰባት፡ በመጥምቁ ዮሐንስ የተካሄደ የለውጥ እንቅስቃሴ	97
7.1. ዐዋጁን መቀበል	99
7.2. በሌላው ሥራ አለመመካት	101
7.3. ለንስሐ የሚገባን ፍሬ ማፍራት	106
7.4. ለዐዋጁ ተገቢ ምላሽ አለመስጠትና ውጤቱ	110
ምዕራፍ ሰምንት፡ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተካሄዱ	

መንፈሳዊ ለውጦች	113
8.1. የመዳን መንገድ ታደሰ፡፡	113
8.2. ሃይማኖታዊ ሥርዐቶች ተሻሻሉ፡፡	115
ሀ. የተሻሻሉ ሥርዐቶች	116
• የአይሁድ አመጸዋወት	117
• የአይሁድ አጸላለይ	117
• የአይሁድ አጻጻም	118
• የአይሁድ ለንበት አከባበር	118
• የአምልኮ ስፍራ	119
• ፀረ ወንጌል ጉጂ ልማዳዊ ድርጊቶች	121
ለ. ይበልጥ ጠንካራው የጸኑ ሕገጋት	124
ምዕራፍ ዘጠኝ፡ በሐዋርያት ዘመን የተከናወነ መንፈሳዊ ለውጦች	128

ክፍል አራት

ምዕራፍ ዐሥር፡ ለውጥና የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ	
ቤተ ክርስቲያን	135
ምዕራፍ ዐሥራ አንድ፡ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ	
ክርስቲያን የለውጥ ጥያቄ ከየት ተነሣ?	146

ክፍል ዐምስት

ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ምን ዐይነት	
ለውጥ ያስፈልጋታል?	152
ምዕራፍ ዐሥራ ሁለት፡ የአስተምህሮ ለውጥ	154
12.1 የትውፊት ምንነትና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ባልሆኑ ትምህርቶች	
የለጠው ሽፋን	156
12.2 ኢመጽሐፍ ቅዱሳውያን ትምህርቶችን በመጽሐፍ ቅዱስ	
ቃል ማስደገፍ	163
12.3 ለብክታችን ለውጥ ያስፈልገዋል፡፡	168

• ምን ይለበክ?	168
• ማን ይለበክ?	170
• አስተምህሮአችን እንደ እግዚአብሔር ቃል ነው?	172
• መጽሐፍ ቅዱስ አይሻሻልም።	176
ምዕራፍ ዐሥራ ሦስት፥ የልብ /የሕይወት/ ለውጥ	186
ምዕራፍ ዐሥራ አራት፥ የአምልኮ ለውጥ	200
14.1. ጸሎት	201
14.2. ምስጋናና ዝማራ	206
14.3. ስግደት	212
14.4. ጾም	215
14.5. ስብት	220
14.6. የሥዕልና የምስል አምልኮ	222
14.7. ውዳሴና ቅኔ	226
14.8. አምልኮ ባዕድ	231
14.9. ፈውስ	233
ምዕራፍ ዐሥራ ዓምስት፥ የአስተዳደር ለውጥ	240
15.1. የአገልጋዮች ሹመትና ምደባ	241
15.2. የአገልጋዮች ብቃት	246
15.3. ሥር የሰደደ ሙስናና አድሎካዊነት	248
15.4. በሥልጣን አለእግባብ መገልገል	253
15.5. አስልቺና የተጓዛዛ ልመና	258
15.6. ማኅበረ ቅዱሳንና የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር	260
ምዕራፍ ዐሥራ ስድስት፥ የሥርዐት ለውጥ	269
16.1. ከአይሁድና ከአሕዛብ የተወረሱ ሥርዐቶች	270
16.2. ትእምርታዊነት ያላቸው ሥርዐቶች	273
16.3. የክርስቲያን ሥርዐቶች	275
ምን አናድርግ?	280
ዋቢ ጽሑፎች	284

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሞ ይህን መጽሐፍ እንድጽፍ ላሳሰበኝና ላነሣሣኝ፥ ሰጽፍም ህልውናው እየተለማኝና በድንቅ እየረዳኝ ላስጀመረኝና ላስፈጸመኝ ለልዑል እግዚአብሔር ምስጋና ይድረሰው። መጽሐፉን አንብበው ገንቢ አስተያየቶቻቸውን ለሰጡኝ፤ ጠቃሚ መረጃዎችንና ለነዶችን ለጠቁሙኝና ለሰጡኝ፤ የጎትመቱን ዋጋ ለሸፈኑልኝ ሁሉ የእግዚአብሔር በረከት ይትረፍረፍላቸው።

አበርክቶ

ይህች መጽሐፍ ከጥንት ጀምሮ ስለ ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን መለወጥና መሻሻል ለተጋደሱና እየተጋደሱ ላሉ ሁሉ መታሰቢያ ትሁን።

መቅደም

ዓለም በሁሉም አቅጣጫ በፍጥነት እየተሰወጠች ትገኛለች። ለውጡ ዓለምን ወደ ተሻሽሎ ወደ ባለም ሁኔታ እየመራት ነው። በዚህች ልዩ ልዩ ሰው ለሚያናውጣት ዓለም ውበጥ ያለችውን ቤተ ክርስቲያንም፣ የሰው ማዕበል በእንደም በሌላም መንገድ ያገኛታል። በሰዚህ የሰው ጥን ጉዳይ ቤተ ክርስቲያን ቸል የምትለው ሳይሆን፣ በትኩረት ልትመሰከተው የሚገባ ዋና ጉዳይ እንደ ሆነ ጥርጥር የሰውም።

ከእግዚአብሔር ጋር ለሚኖራት ግንኙነት በሚጠቅማት ሰው ጥ ውስጥ ማለፍ፣ ከእርሱ ጋር ያላትን ኅብረት ሊያበላሽ ከሚችለው ሰው ጥ ደግሞ መራቅ የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት ነው። ሆኖም ጠቃሚ ሰው ጥን ለማስተናገድ በቤተ ክርስቲያን በኩል ያለው ተነሣሽነት የሚያበረታታ ሆኖ እይታይም። የዚያኑ ያህል አሉታዊነት ያላቸውን ጎጂ ሰው ጦች ለመከላከል የምታሳየው ጥረትም እናስ ነው ማለት ይቻላል። በቤተ ክርስቲያን አስፈላጊ ሰው ጥን ለማምጣት ልዩ ልዩ ወገኖች የሚያካሂዱት እንቅስቃሴም ችግሮች ይስተዋሉበታል።

ሰው ጥ ማድረግ እንግዳ ነገር ባይሆንም፣ ማንም ሰው የኖረበትንና የያዘውን ነገር ትቶ ወደ ዐዲስ ሁኔታ መግባትን በቀላሉ አይለምደውም፤ ይልቁንም ለሃይማኖት ሰዎች ሰው ጥ ማድረግ እበቸጋሪ ነው ማለት ይቻላል። ሃይማኖተኞች ቅድሚያ የሚሰጡት ለሰመዱትና ለኖሩበት ሥርዐት ነው እንጂ ለእግዚአብሔር ቃልና ሰፊ ቃዳ አይደለም። ከዚህ የተነሣ ከእግዚአብሔር ዘንድ የሚደረገውን ድንቅ ሥራ በዐይኖቻቸው እያዩና በጆሮቻቸው እየበሙ እንኳ ሥርዐታቸውን የሚጋፉ፤ ልማታቸውን የሚለው ጥ ስለሚመለከታቸው ወይም በሌላ ምክንያት ሰው ጥን እይቀበሉትም፤ ይቃወሙታል እንጂ።

ከእግዚአብሔር ዘንድ በበሙ የሚደረግ ተእምርና ድንቅ፣ የማያምኑ ሰዎችን ወደ እምነት ለማምጣት ምክንያት መሆኑን የእግዚአብሔር ቃል ያስተምረናል (ማር. 16፡17-18፤ ዮሐ. 2፡11፤ 1ቆሮ. 14፡22)። ይሁን እንጂ በእግዚአብሔር ኃይል የተደረገውን ተእምርና ድንቅ እያዩ ወደ እምነት

የማይመጡ መኖራቸው ይታወቃል (ዮሐ. 12፡37-38)። ጌታችን፤ አምላካችንና መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሃይማኖተኞች በነበሩት በእይታው መካከል ሊመላለስ፣ በእርሱ እንዲያምኑ የሚያስችላቸውን ብዙ ድንቆችንና ተእምራትን አድርጎ ነበር። እነርሱ ግን በድንቆቹና በተእምራቱ ከመደነቅና ከመገረም፣ በእርሱም ከማመን ይልቅ <የፈወሰው በላንበት ነው> በሚል እርሱን መክሰስ፣ ማሳደድና ስመግደል ማሄርን ነበር የመረጡት (ሉቃ. 13፡14፤ ዮሐ. 5፡16፤ 9፡16)። በሐዋርያትም ላይ የተፈጸመው ተመሳሳይ ድርጊት እንደ ነበር የሐዋርያትን ሥራ በማንበብ እንረዳለን። ይህ ስምን ሆነ? ተብሎ ቢጠየቅ፣ እነዚህ ወገኖች ከእግዚአብሔር ክብር ይልቅ ሰራሳቸው ወግና ሥርዐት ቅድሚያ ስለ ሰጡ ነው ብሎ መመለስ ይቻላል (ሉቃ. 13፡14፤ ዮሐ. 7፡21-24)።

መንፈሳዊ ሰው ጥ ለቤተ ክርስቲያን እስፈላጊ መሆኑ ቢታወቅም፣ ቤተ ክርስቲያን ሰው ጥን በአግባቡ ተቀብላ ታስተናግደዋለች ማለት ግን አይደለም። በየዘመናቱ ለቤተ ክርስቲያን የተላበፈውን የሰው ጥ ጥሪና ወቅታዊ የእግዚአብሔር ሐሳብ ከማንም ቀድሞ ስትቃወም የታየችው ራሷ ቤተ ክርስቲያን መሆኗን ታሪክ ይመለከራል። በእገራችን በደቂቀ እስጢፋኖስ በኩል ለቤተ ክርስቲያናችን የተላበፈውን የሰው ጥ ጥሪ ከዐፄ ዘርዐ ያዕቆብ ጋር በማበር የተቃወመችው በዚያ ዘመን የነበረችው የኢትዮጵያ እርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን /ኢአተቤክ/ ናት። እስካሁንም ድረስ አባ እስጢፋኖስንና ተከታዮቹን በሐስተኛነት፣ ትምህርታቸውንም በኑፋቂነት እንደ ፈረጀች ትገኛለች። የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያንም በማርቲን ሱተር አማካይነት የተላበፈላትን የሰው ጥ ጥሪ መቃወሚያ ይታወቃል። ዛሬም ቢሆን ቦታ አይሰጣቸው እንጂ በየአብያተ ክርስቲያናቱ የሚነሡ ልዩ ልዩ መንፈሳዊ የሰው ጥ እንቅስቃሴዎች አዎንታዊ ምላሽ እንደማያገኙ ይነገራል።

በመንፈሳዊው ጉዳይ ብቻ ሳይሆን፣ በእንዳንድ ሥጋዊ ጉዳዮች ላይ የሚደረገውን ሰው ጥም በዋነኛነት ስትቃወም የኖረችው ቤተ ክርስቲያን እንደ ነበረች የተለያዩ የታሪክ ድርሳናት ይመስክራሉ። ካሁን ቀደም ዓለማችን ያፈራቻቸውንና ዐዳዲስና ልዩ ልዩ ጠቃሚ ግኝቶችንና ሐሳቦችን ያፈለቁ

ብርቅዬ ሰዎችን ለመቃወምና ለማሳደድ ቤተ ክርስቲያንን የቀደማት የለም ማለት ይቻላል። ከጥንት ጀምሮ በልማድ ይታመንበት እንደ ነበረው፥ ከቀደምት ፈላስፎች አንዱ አርሰጣጣሊስም «ፀሐይ በመሬት ዙሪያ ትዞራለች» ብሎ ያምንና ያስተምር ነበር። ይሁን እንጂ ይህ አስተሳሰብ በጋላ ላይ ጣሊያናዊው ጋሌሊዮ ባደረገው ጥናትና ምርምር ተሸርና ፀሐይ ሳትሆን መሬት ነች በፀሐይ ዙሪያ የምትዞረው ከሚል ድምዳሜ ላይ ተደርሶ እስካሁንም ተቀባይነት ያገኘ አመለካከት ሆኗል። በወቅቱ ግን የጋሌሊዮን ግኝት የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን በጽኑ ተቃውማዋለች። ያስተማረውንም ዐዲስ ትምህርት እንዲያስተባብል እስከ ማድረግ ድርሳ እንደ ነበር ይታወቃል (ከበደ 1948፣ 270)።

በአገራችንም ዐዲ ምኒልክ በዘመናቸው ዐዳዲስ የቴክኖሎጂ ውጤቶችን ለማስተዋወቅ ያደርጉ በነበረው ጥረት፥ ብርቱ ተቃውሞ ይሰነዘርባቸው የነበረው በተለይ ከቤተ ክህነት ሰዎች ነበር። ለምሳሌ፡- ለመጀመሪያ ጊዜ በአገራችን የስልክ አገልግሎት እንዲጀመር ባደረጉ ጊዜ፥ «ከቀሳውስት የተውጣጡ ሰዎች ተወካዮች ከዐጢ ምኒልክ ዘንድ ቀርበው ይህ ስልክ የጋነን ሥራ ስለ ሆነ ከቤተ መንግሥቱ እንዲወጣ፥ ከስገሪቱም ጨርሶ እንዲጠፋ ብዙው» ማመልከታቸው በታሪክ ተመዝግቧል (ጳውሎስ 1984፣ 259)። ይሁን እንጂ የቤተ ክህነት ሰዎች ያን ጊዜ ስልክን ቢቃወሙትም ከጊዜ በኋላ ግን እርሱን ጨምሮ ሌሎች ጠቃሚ ግኝቶችን ሁሉ መቀበላቸው አልቀረም።

ቤተ ክርስቲያን በዚህ መንገድ በሁሉም አቅጣጫ የሚነሳውን የለውጥ እንቅስቃሴ ለጊዜው ትቃወም እንጂ ለውጥን ማስቀረት ግን አልቻለችም፤ እትችልም። ርግጥ በቀላሉ ስለማይለመድ ለውጥን ለመቀበል ማመንታት ተፈጥሯዊ ነገር ነው ሊባል ይችል ይሆናል፤ ጠቃሚ ለውጥን ጨርሶ መጥላትና ፀረ ለውጥ አቋም ይዞ መሰለፍ ግን ጤናማ አይደለም።

በአገራችን ከመንፈሳዊ የለውጥ እንቅስቃሴዎች ጋር በተያያዘ ሚዛናዊነት የጉደላቸው ሁለት ጽንፈኛ አመለካከቶችና አካሄዶች እንዳሉ ግልጽ ነው። አንደኛው ወገን «ለውጥ ጨርሶ እያሻም» በማለት ፀረ ለውጥ አቋምን ያራምዳል። ሌላው ደግሞ የለውጥን አስፈላጊነት ተቀብሎ ለለውጥ

የሚንቀሳቀስ ቢሆንም፥ ለውጥን የሚያራምድበት መንገድ ግን ተቃውሞን የሚያሰነሣና የለውጥ እንቅስቃሴውን የሚያጨናግፍ ሆኖ ይታያል።

በዚህ መጽሐፍ እነዚህን ሁለት ለመንፈሳዊ ለውጥ የማይበጁ አስተሳሰቦችና አካሄዶች በተቻለ መጠን ሚዛን በማስጠበቅ፥ የለውጥን አስፈላጊነትና ለውጥ አዎንታዊ በሆነና ተቀባይ ሊያገኝ በሚችልበት መንገድ እንዴት መከናወን እንዳለበት ከእግዚአብሔር ቃል አንጻር ለመጠቁም ይሞክራል። በተጨማሪም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን /ኢአተቤክ/፥ ከእግዚአብሔር ቃል ውጪ የሆኑና መለወጥ ያለባቸው ነገሮች እንዲለወጡ፤ ቀድሞ መጽሐፍ ቅዱሳዊ የነበሩና በዘመን ብዛትና በልዩ ልዩ ምክንያቶች፥ ዛሬ በቀድሞ ይዞታቸው የማይገኙት መንፈሳዊ ነገሮች ወደ ቀድሞው ትክክለኛ ስፍራቸው እንዲመለሱ፤ ልንይዘውና ልንጠቀምበት ሲገባ፤ በተለያዩ ምክንያት ሳንጠቀምበት የኖርነውን ዐዲስ የእግዚአብሔር ነገርም ተቀብለን እንድንጠቀምበት ለማሳየትም ጥረት ይደረጋል።

«ተሐድሶ» የሚለው ቃል ለቤተ ክርስቲያን እንግዳ ያልሆነና «በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሚጠቀሱት ታላላቅ የነገረ መስኮች ቃላት ስንዱ» (ቀሊስ መላክ 2005፣ 121) መሆኑ ይታወቃል። ባለንበት ዘመን ግን፥ በተለይም በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን /በኢአተቤክ/ ምእመናን ዘንድ፥ ቃሉ /ተሐድሶ/ አፍራሽ ተግባር የሚከናወንበት መስሎ እንዲታይ እየተደረገ ነው። አብዛኛው ለውጥ «ተሐድሶ» የሚለውን ቃል በአሁኑኑ አቅጣጫ እየተረዳው መጥቷል። ስለዚህ ምን ይደረግ?

የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ፥ ቃሉ የያዘውን ፅንሰ ሐሳብ ሰዎች በቅንነት እንዲረዱትና እንዲጠቀሙበት ማድረግ ተገቢ ነው ብሎ ያምናል፤ ለዚህም ቃሉን ሊተካ የሚችል ሌላ አቻ ቃል መፈለግ አንዱ መፍትሔ ሊሆን ይችላል። «ተሐድሶ» የሚለውን ቃል በሌላ መተካት የሚለው ሐሳብ፥ የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ብቻ ሳይሆን በዚሁ አገልግሎት የተለለፉ የብዙዎች ሐሳብ እንደ ሆነ ይታመናል። ሁሉንም ሊያሰማማና ፅንሰ ሐሳቡን በትክክል ሊገልጽ የሚችል አቻ ቃል ማግኘት ግን ቀላል አይደለም። ሆኖም ሌላ ቃል እስኪገኝ፥ ወይም የለዎች አመለካከት ተለውጦ ቃሉን /ተሐድሶ/ ለመጠቀም

ፈቃደኝነታቸውን አሳይተው ወደ ሰፍራው አስኪመለስ ድረስ «ለውጥ» በሚለው ቃል መጠቀሙን መርጧል።

«ለውጥ» የሚለውም ቃል በስፋት ጥቅም ላይ ውሎ የሚገኘው፥ አንድን ነገር በሌላ ከመተካት ጋር ተያይዞ ስለ ሆነ፥ ከዚህ አንጻር ብቻ ከታየ ለውጥ የሚለውም ቃል ችግሮች ይኖሩታል ተብሎ ይታስባል። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ግን «ለውጥ» የሚለው ቃል ጥቅም ላይ የዋለው በዋናነት ይህን ሐሳብ እንዲገልጽ አይደለም፤ «ተሐድሶ» የሚለው ቃል የያዘውን ፅንሰ ሐሳብ እንዲያስተላልፍ ነው እንጂ። ይኸውም እንደሚያስፈልገው የለውጥ ዐይነት፡- የተበላሸውን ማስተካከል፤ ያረጀውን ማደስ፤ ሰፍራውን የለቀቀውን ወደ ሰፍራው መመለስ፤ የሌለውንና ሊኖር የሚገባውን እንዲኖር ማድረግና ማነቃቃት፥ የሚሉትንና የመሳሰሉትን ተግባራት ያመለክታል።

ይህ መጽሐፍ ስለ መንፈሳዊ ለውጥ ምንነትና አስፈላጊነት፥ ኢአተቤክ ስለሚያስፈልጋትም የለውጥ ዐይነት ከእግዚአብሔር ቃልና ከቤተ ክርስቲያኒቱ ታሪክ አንጻር መጠነኛ ግንዛቤ ያስጨብጣል ተብሎ ይታስባል።

መግቢያ

በመንፈሳዊ ለውጥ አስፈላጊነት ላይ የተጻፈው ይህ መጽሐፍ በዐምስት ክፍሎችና በዐሥራ ሰድስት ምዕራፎች የተከፈለ ነው።

ክፍል አንድ፡ ስለ ለውጥ ምንነት አጠቃላይ ግንዛቤን ለማስጨበጥ ይሞክራል። በተቻለም መጠን ከለውጥ ጋር ይያያዛል የተባሉ ነጥቦችን ለማንግባትና ለማብራራት ጥረት ያደርጋል።

ክፍል ሁለት፡ መንፈሳዊ ለውጥ የእግዚአብሔር ሐሳብ መሆኑንና በብሉይ ኪዳን በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ የተከሠቱ ችግሮችን ለማስወገድና ሕዝቡን ወደ ትክክለኛው መሥመር ለመመለስ የተደረጉ ልዩ ልዩ የለውጥ እንቅስቃሴዎችን በመጥቀስ፥ የችግሮቹን ምንነት፤ ለውጥ ለማምጣት የተወሰዱትን መንፈሳዊ ርምጃዎች፤ የለውጥ እንቅስቃሴዎቹ ያመጡትን ውጤትና የመሳሰሉትን ጉዳዮች ያነግሳል።

ክፍል ሦስት፡ ከዚያው የቀጠለውንና በዐዲስ ኪዳን የተከናወኑትን ልዩ ልዩ የለውጥ እንቅስቃሴዎች ይዳከሳል።

ክፍል አራት፡ በዚህ ክፍል ውስጥ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን /ኢአተቤክ/ ለውጥን በተመለከተ ስላላት ተመክሮ፥ እንዲሁም ለቤተ ክርስቲያኒቱ የለውጥ ጥያቄ ከየት እንደ ተነሣ በእግዚአብሔር ቃልና በቤተ ክርስቲያኒቱ ታሪክ ላይ የተመሠረተ ልዩ ልዩ ሐሳብ ያቀርባል።

ክፍል ዐምስት፡ በዚህ ክፍል ቤተ ክርስቲያኒቱ ለውጥና መሻሻል ልታደርግባቸው ይገባል የተባሉ፥ ከአስተምህሮ፤ ከልብ /ከለው ሕይወት/፤ ከአምልኮ፤ ከአስተዳደርና ከሥርዐት ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን ይመለከታል። በነዚህ በዐምስቱ ዋና ነገሮች ሥር ሁሉንም መንፈሳዊ ችግሮች ማንግባት ባይቻልም፥ ሌሎች ጉዳዮችን ሊያሳዩ ይችላሉ የተባሉና አሁን ባለው ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት ላይ ተጽዕኖ እንዳላቸው የተገመቱ ጥቂት ጉዳዮችን መጥቀስ ተሞክሯል። የተጠቀሱት ጥቂት ነገሮችም ሌሎቹን ችግሮች ሊያሳዩ ይችላሉ ተብሎ ይታመናል። በተነሡት ነጥቦች ጠቋሚነት በቤተ ክርስቲያኒቱ ውስጥ የሚታዩ ሌሎች ጉድለቶችንና ችግሮችን መፈለግና

ይበልጥ ደግሞ በእግዚአብሔር ቃል መመርመር ይመጣ ዘንድ ለሚፈለገው መንፈሳዊ ለውጥ ወሳኝነት አለው።

በመጨረሻም «ምን እናድርግ?» በሚል ርዕስ የማጠቃለያ ሐሳብ ቀርቧል። መንፈሳዊ ለውጥ ለቤተ ክርስቲያናችን መሻሻል ብቻ ሳይሆን በእጠቃላይ ለእገራችንና ለሕዝባችን ሕይወትና ኑሮ መለወጥም መሠረት በመሆኑ፤ ለውጥን መቀበልና በእግባቡ ማስተናገድ እንደሚገባ ተጠቅሟል።

መቼም ለውጥ የማያሰፈልጋት ፍጽምት የሆነች ቤተ ክርስቲያን በምድር ላይ የለችምና፤ በዚህ መጽሐፍ ከቀረበው ሰውጥ ነክ ሐሳብ፤ ሌሎች በእገራችን ያሉ አብያተ ክርስቲያናትም ጠቃሚ ነገር ያገኛሉ ተብሎ ይታሰባል።

በመጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱት የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች በአብዛኛው የተወሰዱት በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1953 ዓ.ም. ከታተመው መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ከሌሎች ትርጉሞች ሲጠቀስ በቅንፍ ከየትኛው ዕትም እንደ ተወለደ ይገለጻል። ከመዝሙረ ዳዊት የተወለዱት ጥቅሶች በተለይም ከመዝሙር 11 ጀምሮ በቅንፍ ያለው ነው የተጠቀሰው።

በዚህ መጽሐፍ «ኢአተቤክ» የሚለው አንጻሮተ ቃል «የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን» ማለት ነው።

መልካም ንባብ ለመንፈሳዊ ለውጥ!

የሰውጥ ያለህ!!!

ክፍል አንድ

የሰውጥ ምንነት

ምዕራፍ አንድ

ለውጥ ምንድን ነው?

በዚህ መጽሐፍ ዐውድ መሠረት «ለውጥ» የሚለው ቃል የተወሰደው «ሐደለ» ከሚለው የግእዝ ግሉ ነው። የአለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ «መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ ወመዝገበ ቃላት ሐዲለ» (1948፣ 435) «ሐደለ» የሚለውን ቃል፤ ከለውጥ ጋር በተያያዘ በሁለት መንገድ ይፈታዋል። በመጀመሪያው ፍቺ፤ «ማደለ፤ መሰወጥ ሐዲለ ማድረግ፤ ማጥናት ማበርታት፤ መሥራት መጠገን፤ ይደርገው የሰበረ።» ሲል፤ በሁለተኛው ፍቺ ደግሞ፤ «ዐዲለ ነገር ማውጣት፤ መፍጠር።» ይላል። በዚህ መሠረት ሰውጥ በዘመን ርዝመትና በእገልግሎት ብዛት፤ ወይም በሌሎች ምክንያቶች እርጅቶና ተሰላሽቶ ተገዢውን እገልግሎት መስጠት ያልቻለውን ማንኛውንም ነገር፤ ጠግኖና እሻሻሎ የቀድሞ እገልግሎቱን እንዲቀጥል ማለቻል፤ እንደ ገናም ቀድሞ ያልነበረን ዐዲለ ነገር መፍጠር፤ መፈልለፍ ማለት ይሆናል።

በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናትም ዘንድ ቢሆን ስለ ለውጥ ያለው አመለካከት ከዚህ የተለየ አይደለም። በኖኤል ውድሩፍ ተጽፎ በ"Jubilee Reformation Centre" የተተረጎመው «የአሁኑ ዘመን የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ» (1996፣ 2) መጽሐፍ ላይ ስለ ተሐድሶ የተለጠው ትርጉም ከዚህ የሚከተለው ነው።

ተሐድሶ የሚለው ቃል በግሪክ ዳይኦርቶሲስ /Diorthisis/ ሲሆን፤ ይህም ማለት መዋቅራዊ ለውጥ ማድረግ፤ የተሰበረውን፤ ከመሥመር ያፈነገጠውን፤ የተጨማደደውን እንደ ነበር አድርጎ መልሶ መጠገን፤ ወደ ትክክለኛው ቅርጽ ሥርዐት መመለስ ማለት ነው። ይህ ትርጉም ውጫዊውን ውበትና ቅርጽ ክብልሽት በፊት ወደ ነበረበት ሰፍራ ለመመለስ ተሸካሚውን ውስጣዊ ማገር /Skeleton/ በማቃናት ከፊት በፊት ባለው /በውጫዊው ገዳታ/ ላይ ተጽፎ ያደረገውን ክደርባ ያሰ የአወራሪ ጉድለት ማስተካከል ነው።

ከጥንት ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ በዓለም ውስጥ የተከናወነና እየተከናወነ ያሉ ነገሮች በሙሉ፡ የእነዚህ የሁለቱ የሰው ጥያቄ ዐይነቶች ውጤቶች ናቸው። ለው በምድር ላይ መኖር ከጀመረበት ጊዜ እንሥቶ ኑሮውን ለማሻሻል ብዙ ጥረቶችን አድርጓል። ለሕይወቱ መሠረታዊ ፍላጎቶች የሆኑትን ምግብን፣ ልብንና መጠለያን ከማዘጋጀት እንሥቶ ሌሎች ተጨማሪ የኑሮ ግብአቶችን ለማሟላት፡ ከልማዳዊው እስከ ሳይንሳዊው ድረስ ልዩ ልዩ ዘዴዎችን በመጠቀም ብዙ ምርምሮችና ጥናቶችን አካሂዷል። የሚፈልገውን ነገር ለመሥራት ወይም ለማምረት የሚያስችሉትን የተለያዩ መሣሪያዎችንና ማሽኖችን ፈልጎታል። ግለ ሰብና ቤተ ሰብ፡ ማግበረ ሰብም በጠቅላላው እንደየአካባቢው የሚመራበትንና ተጠቃሚ የሚሆንበትን ልዩ ልዩ የኑሮ ሥርዐት ዘርግቷል፤ የተለያዩ አገልግሎት ለጪ ተቋማትን መሥርቷል። ከዚህ ጋር በሂደት ከጥንት ያልነበሩ ዐዳዲስ ነገሮችንም በየጊዜው ፈጥሯል፤ እየፈጠረም ይገኛል።

እነዚህ ሁሉ ግን ጥንት በተፈጠሩበት ሁኔታና ይዘት ዛሬ አይገኙም፤ ከቀድሞው በተሻለና ለሰው ይበልጥ በሚጠቅሙበት መንገድ ተሻሽለው ቀርበዋል። ዛሬ (ደረጃውን የጠበቀና ጥራት ያለው) ተብሎ በተሻለ ሁኔታ አገልግሎት እየሰጠ ያለው ነገርም ቢሆን፡ ነገ በሚመጣው ሌላ የተሻለ ነገር ምክንያት አሮጌ መባሉ፡ መሻሻሉና መለወጡ የማይቀር ነው፤ ፈላስፋው ሄራክሊትስ እንዳለው «ማንኛውም ነገር በማያቋርጥ የሰው ሂደት ላይ ይገኛል» እና (ሚሰር 1984፣ 74)።

ነገሩን ይበልጥ ግልጽ ለማድረግ አንድ ቀላል ምሳሌ መጓጓዣን እንውሰድ። ሰው ገና ከጥንቱ፡ ግላዊና ማግበራዊ ጉዳዩን ለመከወን ከቦታ ወደ ቦታ ሲንቀሳቀስ /ጓዙንም ይዞ ሊሆን ይችላል/፡ በእግሩ ብዙ በመጓዝ የሚደርስበትን ድካም ለመቀነስ፡ በአንድ ወቅት መጓጓዣ ያስፈልገኛል ብሎ ማለቡን መገመት አይከብድም። ዐስሎም አልቀረ፤ ለጊዜው በመጣለት የተሻለ እማራጭ እንስሳትን በመጓጓዣነት መጠቀም ጀመረ። ከዚያም ይህን አሻሽሎ በእንስሳት ሊጉተቱ የሚችሉ እንደ ጋሪና ሠረገላ ያሉትን ወደ መሥራትና

ወደ መጠቀም ተሸጋገረ። በመቀጠልም እነዚህን አሻሽሎ በሞተር ንግል የሚንቀሳቀስ መጓጓዣን ፈለለ። በየብስ የሚሻከረከር ብቻም አይደለም፤ በባሕር የሚንሳፈፍና በአየር የሚበርር መጓጓዣም ፈጠረ እንጂ። እነዚህ እያንዳንዳቸው በተፈለሉበትና አገልግሎት ሳይ በዋሉበት ዘመን እጅግ ዘመናዊ መሆናቸው ተመስክሮላቸዋል። የተመለከታቸውንም ሁሉ እስደንቀዋል። በየጊዜው እየተሻሻሉና እየተራቀቁ ሄደው፡ አሁን በአገልግሎት ሳይ ያሉትን የዘመኑን መኪኖች፣ ባቡሮች፣ መርከቦች፣ እውሮፕላኖችና ሌሎችንም በንመለከት ግን፡ የቀድሞዎቹን አስንቀዋል፤ ጌሳ ቀርም አድርገዋቸዋል።

ከዚህ ምሳሌ፡ በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ መጓጓዣ /የመጓጓዣ እስፈላጊነት/ ከታሰበበትና ጥቅም ላይ ከዋለበት ጊዜ እንሥቶ እስከ አሁን ድረስ መኖሩን እንረዳለን። ምንም እንኳን በልዩ ልዩ ምክንያቶች ዛሬም ድረስ እንስሳትን ለመጓጓዣነት የሚጠቀሙ ሕዝቦች መኖራቸው ባይካድም፡ የመጓጓዣ ዘርፍ ግን ከጊዜ ወደ ጊዜ ጌሳ ቀር፤ ደካማና ጎጂ ጎኖቹ እየተሻሻሉ፡ ለሰው ቀላልና ምቹ በሆነ መንገድ እየቀረበ ይገኛል። ሌሎች በርካታ ነገሮችም በሰው ልጅ ታሪክ ውስጥ ከተፈጠሩበት ጊዜ እንሥቶ እስከ አሁን ድረስ ይገኛሉ። መገኘታቸው ግን በጥንቱ ሁኔታቸው አይደለም፤ ከጊዜ ወደ ጊዜ እየተሻሻሉና አገልግሎታቸውን በተቀላጠፈ መንገድ ሊያከናውኑ በሚችሉ ሌሎች ነገሮችም እየተተኩ ጭምር ነው እንጂ። ይህም ሌላ ሳይሆን የሰው ጥያቄ ነው።

ብዙ የቤተ ክርስቲያን ሥርዐቶችም በሰው ሂደት ውስጥ ማለፋቸውንና እያለፉም መሆናቸውን መካድ አይቻልም። ለምሳሌ፡- አምልኮተ እግዚአብሔር ከሚፈጸምባቸው የአገልግሎት ዘርፎች መካከል አንዱ የሆነውን መዝሙርን እንመልከት። በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የመዝሙር ታሪክ ከያፊድ መነሣት ጋር የተያያዘ ነው። ከዚያ በፊት ሰባ ነበረው የአገራችን የዜማ ታሪክ የሚታወቅ ነገር በለ መኖሩ መናገር ያስቸግራል። አንደሌሊን ቢታሰብ እንኳ፡ የያፊድ ዜማ ከዚያ በፊት ያልነበረና በፍጅ ምእት ዓመት ወደ ቤተ ክርስቲያን የገባ ዐዲስ ክሥተት ተደርጎ ሊወለድ ይችላል። በግእዝ ቋንቋ የተደረሱት የያፊድ ዝማሬዎች ከዚህ ጊዜ ጀምሮ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት

አየሰጡ ይገኛሉ። እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስም መዝሙራት ይቀርቡ የነበረው በግእዝ ቋንቋ ብቻ ነበር ማለት ይቻላል። ጊዜና ሁኔታ በፈጠሩት የሰው ጥ እንቅስቃሴ ምክንያት ግን በዐማርኛ ቋንቋ መዝሙርም ተጀመረ። የተደረገው ሰው ጥ የቋንቋ ብቻ አልነበረም። ነገር ግን በተላላሉ ሰማጥናት የሚቻል ዜማም ዐብሮ ተፈጠረ። ይህም በቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ዘንድ ብቻ ተወስኖ የኖረውን፣ አግዚአብሔርን በዜማ የማመስገን ዕድል ለምእመናንም እንዲተርፍ አደረገ።

የሰው ጥ ሂደት እዚህ ላይ ብቻ አልቆመም። በቀድሞዎቹና በአሁኖቹ የዐማርኛ መዝሙራት መካከል በብዙ ሁኔታ ልዩነት ይታያል። ሁሉም በዘመኑ የራሱ የሆነ ጥቅም ያለው ቢሆንም፣ በዚህ ዘመን በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ስም አየሰጡ ያሉ አንዳንድ መዝሙራት ክቀድሞዎቹ ይልቅ፣ ለዘመኑ ትውልድ ክፍ ያለ መንፈሳዊ መነቃቃትን አያመጡ ነው። ይህን በሚመስሉት «ቪሮኒካ» (1998፣ 5) የተሰኘ መንፈሳዊ ጋዜጣ፣ «መዝሙር ድርና ዘንድ ያለ ይመሰግናል ልዩነት ስለሰጠ ብለህ ታምናለህ?» በማለት ሰላንድ ኦርቶዶክሳዊ ዘማሪ ላቀረበው ጥያቄ ዘማሪው ሲመልስ፣ የድሮዎቹም ሆኑ የአሁኖቹ አግዚአብሔርንና ቤተ ክርስቲያንን አንደሚያመስግኑ ጠቅሱ፣ ልዩነታቸውን ሲያስረዳ እንዲህ ብሎ ነበር።

ድሮ ሲዘመር የምንለው (አልጋ በአልጋ ነው መንገዱ)፣ «ማርያም ወረደች ለሸዋ ለሸዋ» እና የመሳሰሉት ነበሩ። ዛሬ ወይም ዘንድር ግን በሚገርም ሁኔታ ነገሮች ተቀይረዋል። እያንዳንዱ ስንኝ ከመጽሐፍ ቅዱስ ምዕራፍና ቁጥር የሚጠቀስ ነው። በአገልግሎታችን ሁሉ ወንጌልን እንደ Evidence /ማስረጃ/ ለንጠቅለው ያኮራል።

ርግጥ ሰው ጥ መኖሩ እውነት ነው። የዚያኑ ያህል ወደ ባስ ሁኔታ የተመለሰንበት ገጽታ እንዳለም አንዳንድ መዝሙሮች ይመለከሩሉ።፡፡፡ ከዚህ አንጻር እያንዳንዱ ስንኝ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነው ብሎ መደምደም የሚቻል አይመስልምና ገና ብዙ ሰው ጥ ያሰፈልጋል። በጥቅሉ ሲታይ ግን በቤተ

1 ስለዚህ ጉዳይ በዚሁ መጽሐፍ ገጽ 205 ላይ «ምስጋናና ዝማራ» በሚለው ነጥብ ሥር የቀረበውን ሐሳብ ይመለከታል።

ክርስቲያኒቱ የመዝሙር ታሪክ ላይ ትልቅ ሰው ጥ አየታየ መሆኑ ሰማንም ግልጽ ነው።

ለውጡ እሁንም በመቀጠል፣ በዐማርኛ ቋንቋ ብቻ ሳይሆን በሌሎችም ኢትዮጵያውያን ቋንቋዎች መዝሙራትን ወደ መዝሙር ተሸጋግሯል። መዝሙር መዝሙርነቱ ባይለወጥም፣ የግጥሙ ዐይነት፣ መልእክቱ፣ የዜማ ስልቱና የመሳሰለው ሁሉ ወደ ፊትም እየተሻሻለና እየተለወጠ መሄዱ እይቀርም፤ ሰው ጥ የማያደርግ ሂደት ነውና።

ሃይማኖታዊ ጉዳይን በተመለከተ ሰው ጥ ማድረግ ማለት፣ መጽሐፍ ቅዱሳዊውን ትምህርትና እምልክ ማሻሻልና ማስተካከል፣ መጨመርና መቀነስ፣ ወይም በሌላ መሰረትና መተካት እንዳልሆነ ሲታወቅ ይገባል። ነገር ግን በመጽሐፍ ቅዱሳዊው ትምህርትና እምልክ ላይ ስዎች ወይም ሁኔታዎች በልዩ ልዩ መንገድ የጨመሯቸውንና እውነተኛውን ትምህርትና እምልክ የበረዙትን ባዕድ ትምህርቶችና ልማዶች አስወግዶ፣ ቤተ ክርስቲያንን ቀድሞ ወደ ተቀበለችው መጽሐፍ ቅዱሳዊ እምልክና ትምህርት መመለስ ማለት ነው። ጮራ መንፈሳዊ መጽሔት ቍጥር 5 ገጽ 25 ላይ እንዲህ ተብሏል፡ -

በየትውልዱ የኖረና ያሰራ ሰዎች ዐውቀውም ሆነ ሳያውቁ፣ በዘመን ብዛት የሚፈጥሩት ልብ ወለድ ትምህርት እውነተኛውን የሃይማኖት ስኬት ያቁሽሽዋል፤ ይሸፍኑዋል፤ ይቀብረዋልም። ጠቁፈርና የተቀበረውን ማውጣት፣ ቁሻሻውን ማሰወገድና የሃይማኖትን ጥረት በእግዚአብሔር ቃል መጠበቅ ግብረ ተሐድሶ ነው። ለምሳሌ፡- በው ሥራ ውሎ ሲገባ፣ ከመኝታው ሲነሣ፣ ቁሻሻ ሲነካው፣ ሲደክመውና ሲያልበው ይታጠባል። በውሃና በሳሙና ቁሻሻውን ስለወግዶ ራሱን ወደ ቀድሞ ንጽሕናው ይመልስዋል። የመታጠቡም ስበፈሳሊነት በተፈጥሮ የታደሰውን የስኬትን ቁመናና ቅርፅ፣ የውስጣዊ ብልቶችንም ብዛትና ለቀማመጥ በመሰወጥ እይደለም፤ ተፈጥሮውን ያበሳሽውን ቁሻሻ በማሰወጥ ጥንተ ተፈጥሮውን በንጽሕናና በጤነኝነት ተጠብቆ እንዲኖር ለማድረግ ነው እንዲ።

አግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን ያለውን ዘላለማዊ ዕቅድ በየዘመናቱ እንደ ወደደ ይፈጽማል። ይህም ቤተ ክርስቲያንን እርሱ ወዳዘጋጀላት ክብርና ሙላት ለማድረስ ነው። ቤተ ክርስቲያን «ስኬትና ሁሉን በሁሉ የሚሞላ የእርሱ ሙላት ናት» (ኤፌ. 1፥25)። ወደ ክርስቶስ ፍጹም ሙላት ለመድረስ በየዘመኑ

ያለችው ቤተ ክርስቲያን፡ በመንፈስ ቅዱስና እርሱ በሰጣት አገልጋዮች እየተመገበች፡ በነገር ሁሉ ራስ ወደሚሆን ወደ ክርስቶስ ታድጋለች (ኤፌ. 4፡11-16)። ስዚህም በቃሉ ላይ ተመሥርቶ የሚቀርበውን የእግዚአብሔርን ወቅታዊ መልእክት መቀበልና ተግባራዊ ማድረግ አለባት። ይህም ቤተ ክርስቲያንን በየጊዜው ወደ ዐዲስ ሁኔታ የሚያስገባና መንፈሳዊነቷን የሚያስድግ የሰው ጥያቄ ነው።

ይህ እንደ ተጠበቀ ሆኖ ከላይ የተመለከትናቸው ችግሮች አስካሉባት ድረስ፡ የትኛውም አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ችግሮቿን መፍታት፣ መሻሻልና መስወጥ ያስፈልጋታል። ሰው ጥ፡ አንድም ያረጀውንና የተበላሸውን አስተካክሎና አሻሽሎ ወደ መጀመሪያው ውበቱ መመስሰና የቀድሞ አገልግሎቱን ማስቀጠል፡ አንድም ካሁን ቀደም ያልነበረን ዐዲስ ነገር መፍጠር ወይም መጀመር ቢሆንም፣ ቀድሞ አውነተኛ መሠረት ስነበራትና ጊላ ላይ ልዩ ልዩ ባዕድ ትምህርቶች ገብተውባት በስሕተት ውስጥ ለምትገኝ ቤተ ክርስቲያን፡ የመጀመሪያው የሰው ጥ ዐይነት ይጠቅማታል ተብሎ ይታሰባል።

ወደ ፊት እንደምናየው፡ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰልዩ ልዩ አብያተ ክርስቲያናት የተላለፈው የሰው ጥ ወይም የንስሐ ጥሪ፡ አብያተ ክርስቲያናቱ ከሚገኙበት የስሕተት አሠራር ወጥተው፡ ቀድሞ ወደ ተቀበሉትና ወደ ነበሩበት ትክክለኛ መንፈሳዊ ስፍራ እንዲመለሱ የሚያስገባ እንጂ፡ እነርሱን ባሉበት ትቶ ሌላ ዐዲስ ቤተ ክርስቲያን እንዲተክል የሚቀስቅስ አልነበረም። ይህም የቤተ ክርስቲያን መስወጥ በዚህ ተገቢ መንገድ መከናወን እንዳለበት አመሳካች ሆኗል ማለት ይቻላል (ራእ. 2፡4-5፡14-16፡18-29፤ 3፡1-3፡15-19)።

አንዳንዶች «የቤተ ክርስቲያን ሰው ጥ /ተሕድሶ/» ብለው የያዙት ግን፡ ስሕተቶች አሉባት የሚሏትን ቤተ ክርስቲያን ከነስሕተቶቿ ጥሎ፡ ወይም ምእመናንን ከፍሎ በመውጣት ሌላ ዐዲስ ቤተ ክርስቲያን መትከልን ነው። ይህ ለዐዲሊቱ ቤተ ክርስቲያን ለጊዜው ምናልባት ሊጠቅም ይችላል ቢባል እንኳ፡ ለቀድሞዬቱ መስወጥ ግን ምንም አይፈይድም። እንዲያውም ወደ ፊት የእርስ በርስ ክፍፍልን የሚያሳጭ መጥፎ ዘር ተደርጎ ይታያል።

ማርቲን ሉተር፡ ከጀርመን የተነሣውና በምዕራቡ ዓለም የተስፋፋው የሰው ጥ እንቅስቃሴ ጀማሪ እንደ ሆነ ይታወቃል። በጊዜው በብዙ ስሕተቶች ውስጥ ስነበረችው ለካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን የሰው ጥ ሐሳብ ይዞ ቢነሣም ተቃውሞ ስለ ገጠመው፡ ቤተ ክርስቲያኒቱን ከማደስ ይልቅ ሌላ ዐዲስ ቤተ ክርስቲያን የመመሥረትን አቅጣጫ ተከተሰ። ሰው ጥ ነውጡ ብዙ ተቃውሞና ለደት ቢያስከትልም፡ የፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያናት ተስፋፋ። ተሸፋፍኖና ሰጥቂት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በመጠቀሚያነት ያገለግል የነበረው መጽሐፍ ቅዱስ ይፋ ወጥቶ ለብዙዎች ሕይወት መዳንና ሥጋዊ ኑሮ መሻሻል ምክንያት ሆነ። በዚህ አቅጣጫ የእንቅስቃሴው አካሄድ ጥሩ ውጤት ማስመዝገቡ ባይካድም፡ ገና ከጅምሩ ለካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ሰላማዊና የማይቈረቀር አልነበረምና ቀጣጥና ብርቱ ተቃውሞን አስነሥቷል። አየዋለ አያደረም ከፍፍልን አስከትሏል፤ «... ስንደም ወንጌ ይሆናሉ፤ እረኛውም ስንደ።» (ዮሐ. 10፡16) ቢባልላትም፡ ቀድሞም በሥልጣን ሽኩቻ መስያየት የጀመረችውን እንዲት ቤተ ክርስቲያን፡ ወደ ሌላ መከፋፈል በመውሰድ በክርስቲያኖች መካከል ዛሬም ድረስ ያልተፈታ ቅራኔና መስያየትን ፈጥሯል። ከሁሉም በላይ ግን ሰው ጥ፡ ስዚህ ሁሉ እንቅስቃሴ መንሥኢ በሆነችው በካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በወቅቱ የሚፈለገውን መሠረታዊ መሻሻል ሳያመጣ አቅጣጫውን ቀየረ።

ወደ አገራችን ሁኔታ ስንመለስ፡ የሰው ጥ እንቅስቃሴዎች በአብዛኛው ይህን አቅጣጫ የተከተሉ ሆነው እናገኛቸዋለን። ሁሉም ማለት ይቻላል፡ ባደጉባት ቤተ ክርስቲያን ሰው ጥ ያስፈልጋል ብለው ሊነሡ፡ ዐላማቸው ቤተ ክርስቲያናቸውን መስወጥ እንደ ሆነ ያውጃሉ፤ ነገር ግን ግባቸው ሌላ ቤተ ክርስቲያንን መመሥረት ሊሆን ይታያል። ስዚህም አንዱ ምክንያት ሰው ጥ የማይሻ ወገኖች የሰው ጥ እንቅስቃሴዎችን ማስናከላቸው ነው። ሌላው ደግሞ ራሳቸው ሰው ጥ አራማጆቹ፡ ለሰው ጥ ከሰላማዊ መንገድ ይልቅ የነውጥን መንገድ መከተላቸው ነው ተብሎ ይታመናል። ብዙዎቹም አንዲት በስሕተት ውስጥ ያለችን ቤተ ክርስቲያን ሰው ጥ ወደ ትክክለኛው አቅጣጫ ማምጣት አልክ አስጨራሽ ለሰሚሆንባቸውና በዚህ ውስጥ ዐልፎ ሰው ጥ ማምጣት

የሰው ምስክር!!!

ፈጽሞ ለሰማይታያቸው፡ ከነበረው ጋር ከመታገል ዐዲስ መፍጠርን ይመርጣሉ።

ከተመክሮና ከውጤቱ መገንዘብ እንደሚቻለው ግን፡ እንዲህ ያለው በቤተ ክርስቲያን ላይ የሚደረግ የሰው ሕንቅለቃሴ፡ የዐዳዲስ አብያተ ክርስቲያናትንና ማኅበራትን ቁጥር ከማበራከትና የእርሶ በርሶ ክፍፍሉን ከማስፋፋት በቀር፡ ሰው ለሚያስፈልጋቸው አብያተ ክርስቲያናት ብዙም ሲረዳ አልታየም። ከዚህ ይልቅ ብዙ ዋጋ ቢያስከፍልና ብዙ መሥዋዕትነትን ቢጠይቅም፡ ለቤተ ክርስቲያን መሻሻል የሚበጀው በመጀመሪያው ፍቺ የተቀመጠው የሰው ሰይነት መሆኑን ብዙዎች ይስማሙበታል።

የሰው ምስክር!!!

ምዕራፍ ሁለት

ለሰው ለምን ያስፈልጋል?

ሁሉም ሰው መልካምም ይሁን ከፋ በሰው ሰው ውስጥ ያለፈና ዛሬም ላይ ሆኖ ሌላ ሰው የሚጠባበቅ እንደ መሆኑ፡ የሰው ጥቅምና ጉዳት ጠንቅቆ ለሰሚያውቅ ስለ ሰው አስፈላጊነት ነጋሪ እያሻውም። በሰው ውስጥ ማለፍ ተፈጥሮአዊ ግዴታ በመሆኑ፡ አግባብ ባለው መንገድ በሰው ተጠቃሚ ስለ መሆን ካልሆነ በቀርም የሰው ሕሰፈላጊነት ለጥያቄ ማቅረብ ከሞኝነት ሊያስቁጥር ይችላል። ነገር ግን በእንዳንድ ጉዳዮች በተለይም በሃይማኖት፡ የመለወጥ አስፈላጊነት እከራካሪ ሆኖ ለሰሚንኝ ጥያቄውን እንሥቶ መወያየቱ ይጠቅማል።

ሃይማኖት ወይም እምነት ሲባል በሰዎች አእምሮ ውስጥ በቶሎ የሚከሠተው፡ በእግዚአብሔርም ይሁን በሌሎች አማልክት የሚያምኑ ለዎች የተሰባሰቡበት ድርጅት ወይም ተቋም ነው። ቃሉ በቋንቋ ተለዋዋጭ ጠባይ ምክንያት ትርጉሙን አየለጠና እያጠበቀ፡ ለጥንታውያኑና ለደጋራውያኑ ድርጅቶችና ተቋማት በመጠሪያነት ማገልገሉ አየተለመደ ቢመጣም፡ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ግን፡ -

... ሃይማኖት ወይም እምነት ማለት በባሕርይ የሚይታየውና የሚደግፈው አምላክ መኖሩን እርሱም የዓለም ፈጣሪ፡ ሠራዊት፡ መጋቢት፡ ስዳኝ ... መሆኑን በኃሊና በሰውና ተገንዝቦ ያስመጠረጠር እውነት ነው። ርኅሣብ ነው፡ ብሎ መቀበልን የሚያመለክት ቃል ነው። እንዲሁም ለተሰጠው ተስፋ አምነታዊ ምላሽ በመስጠት ይሆንልኛል ደደረግልኛል - አሜሪካ ወክላን ብሎ ያስመወሰደ በሙሉ ልብ እግዚአብሔርንና ቃሉን በተሸምኖ መቀበልን ያሳያል። (ሊቀ ጉባኤ አባ አበራ 1996፣ 19-20)

ይህ ለሃይማኖት የተለጠ ትርጉም፡ «እምነት ተስፋ ደደረግነው ነገር እንደሚፈጸም ርኅሣብ የምንሆንበት፡ የሚያየውም ነገር እውን መሆኑን የምንረዳበት ነው።» (ዕብ. 11፡1 ዐ.መ.ት.) በማለት መጽሐፍ ቅዱስ በሰጠው ፍቺ ላይ የተመሠረተ ነው።

ለውጥ ወይም መሻሻል ከሃይማኖት ጋር ተያይዞ ሲነሣ ብዙ ጊዜ ያከራከራል፤ ግርታንም ይፈጥራል። ቤተ ክርስቲያናችን፤ «ተዐቀቡኬ እምሐሳውያን ነዚያት» (1986፣ 38) በተሰኘው መጽሐፍ «ሕገ ሥርዐት ይሻሻላል እንጂ ሃይማኖት አይሻሻልም» ትላለች። ለዚህ የሚቀርበው መከራከሪያ፤ ሃይማኖት /ክርስትና/ ፍጹምና በመለኮታዊ መገለጦች ላይ የተመሠረተ በመሆኑ፤ መሻሻል ወይም መለወጥ አያስፈልገውም የሚል ነው። በርግጥም እንደ ተባለው ክርስትና ፍጹምነቱንና በመለኮታዊ መገለጦች ላይ መመሥረቱን ወደ ሌላ ማንነት ለመለወጥ የሚደረግ ማሻሻያ ጨርሶ አያስፈልገውም። «የመጀመሪያ እምነታችንን እስከ መጨረሻው ስጽንተን ብንጠብቅ የክርስቲስ ተካፋዮች ሆነናልና!» (ዕብ. 3፡14) እንዲሁም «በቅዱሳን ስንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት አንድነት ጋደብ» (ይሁ. 3) የሚሉትና የመሳሰሉት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ምስክርነቶች፤ ከእግዚአብሔር የተሰጡ ሃይማኖት ፍጹምነትና ንጽሕት በመሆኑ፤ እማኞች በእርሷ ላይ ሳይጨምሩ፤ ከእርሷም ላይ ሳይቀንሱ፤ እስከ መጨረሻው አጽንተው ሊይዟትና ሊኖሩባት እንደሚገባ ያሳያሉ።

በሃይማኖት ላይ የለውጥ ጥያቄ የሚነሣው፤ በሃይማኖቱ ፍጹምነት ላይ ተጨማሪ ወይም አጉዳይ ሆነው የገቡና ሃይማኖት ከእግዚአብሔር በቅዱሳን በተሰጠበት ሁኔታ እንዳይገኝ ያደረጉ ባዕዳን ነገሮች በርዘውት ሲገኙ ብቻ ነው። በቀደሙት ዘመናት ቤተ ክርስቲያን እገልግሎቷን ለትፈጽምባቸው የነበሩና ከቀኖናው ከፍል የሚመደቡ ሥርዐቶች፤ እሁን ካለው የጊዜ ሁኔታ ጋር ዐብረው የማይሄዱና በቤተ ክርስቲያን እገልግሎት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ የሚያሳድሩ ሆነው ሲገኙም በሚመለከተው እካል /በቅዱስ ሲኖዶስ/ ሊሻሻሉ ይችላሉ። እነዚህን በራሹና ከላሽ ነገሮች እጥርቶ ማስወገድና ማስተካከል፤ ሃይማኖትን ከእግዚአብሔር ወደ ተሰጠበት ወደ መጀመሪያው ሁኔታ መመለስና በየዘመኑ ላለው ትውልድ እንዲጠቅም ማድረግ እንጂ፤ ነዋሪውን ሃይማኖት እጥፍቶ ሌላ ዐዲስ ሃይማኖት እንደ መፍጠር ተደርጎ መወለድ የለበትም።

ሃይማኖት ለውን ወደ እግዚአብሔር የሚያደርስ መንገድ ነው። ለው ትክክለኛዋን ሃይማኖት ወይም እምነት ካልያዘ በቀር ወደ እግዚአብሔር መድረስም ሆነ እርሱን ደስ ማለግት አይቻሉም (ዕብ. 11፡6)። የሃይማኖታዊ ለውጥ ትኩረትም በሃይማኖት እማካይነት የተፈጠረውን የሰውና የእግዚአብሔር ግንኙነት የሚያበላሽ ነገሮችን ማስወገድና ማስተካከል፤ ለውንም ወደ ትክክለኛዋ እምነት ክርስትና ማምጣት ነው። ብዙ የለውጥ እንቅስቃሴዎች ግን በዚህ መሠረታዊ ነገር ከማተኮር ይልቅ፤ ሃይማኖታዊ ሥርዐቶችን ለመለወጥና ነዋሪውን የእገር ባህል በሌላ ባዕድ ባህል ለመተካት ሲጋደሉ ይበተዋላል። ከዚህ ያተረፉትም ጥላቻና ዋጋ ቢበ ለደትን ነው። ሕዝብን ከእንደ ሥርዐት ወደ ሌላ ሥርዐት፤ ከእንደ ባህል ወደ ሌላው ባህል ማፍለስ የተበላሸውን የሰውና የእግዚአብሔር ግንኙነት ለማደስ ይረዳል ተብሎ እይታሰብም። ምንም ይሁን ምን የለውን ልብ /አስተሳሰብ/ በመለወጥ ላይ ያልተመሠረተ የለውጥ እንቅስቃሴ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ የሆነውን ለውጥ ለማምጣት አይረዳም።

ብዙ ጊዜ በሃይማኖታዊ ሥርዐትም ሆነ በሌሎች ጉዳዮች ላይ ለውጥ ለማምጣት እንቅስቃሴ የሚነሣው፤ በቁየውና በዐዲሱ ትውልድ መካከል በሚፈጠር የአስተሳሰብና የእድገት ልዩነት ምክንያት እንደ ሆነ ይታወቃል። የቁየው ትውልድ የኖረበትን ሥርዐት፤ አይነክ፤ አይለወጠና ቅዱስ አድርጎ ሲያስብ፤ ዐዲሱን ሥርዐት ደግሞ መጥፎና የቀድሞውን ሊያበላሽ የመጣ ዐጥፊ አድርጎ በመቀጠር ይቃወማል። ዐዲሱም ትውልድ በበኩሉ የቀድሞውን ሥርዐት ጎሳ ቀርና ጉታች አድርጎ ለሰሚመለከተው ይንቀዋልና አይቀበለውም። ከጊዜው ጋር መንዝም ተገቢ መሆኑን ለሰሚገንዘብ፤ ለእርሱ ዘመን የሚመጥን ዐዲስ ሥርዐት መቀረጽ እንዳለበት ያምናል።

በለውጥ ጥያቄ ውስጥ እነዚህን ሁለት ተቃራኒ ሐሳቦችን የሚያራምዱ ወገኖች ሁሉም ይጋጫሉ። ሆኖም ለውጥን በሕግ ወይም በጎይል ማምጣት እንደሚያስቸግር፤ ማገድም እንደማይቻል በመገንዘብ፤ ልዩነቶችን እስፍቶ እርስ በርስ በጠላትነት ከመተያየት፤ የለውጥ እንቅስቃሴን በጥበብ መያዝና ለውጥን ለመቀበል መዘጋጀት፤ እንዲሁም ለውጡ በትውልዱ ላይ ጉዳት

የሰው ምስክር!!

አንዳንድ ሰዎች በጋራ አቅጣጫ ማሰባሰብ ይበቃል። በተለይ ቤተ ክርስቲያን ለዚህ ትልቅ ግላገላት አለባት።

ብዙ ጊዜ ውጫዊ የሥርዐት ለውጥ፣ ሰው ምስክር የማይፈልጉ ወገኖችን ቢያበሳጭም፣ ለውጥ ፈላጊዎችን ግን ያስደስታል። ዋናው ጥያቄ ግን፡ አንዲህ ያለው ለውጥ የሰውን የእግዚአብሔርን ግንኙነት ለማሻሻል ይፈቅዳል ወይ? የሥርዐት ለውጥ ለልብ መለወጥ ፋይዳ አለው ወይ? የሚለው ነው። በመሠረቱ የእግዚአብሔር ቃል በግልጽ አንዳይለበክ ደንቃራ በሚሆኑ፣ እግዚአብሔር በእውነትና በመንፈስ አንዳይመለከ ግርዶሽ በሚፈጥሩ፣ የመንፈስ ባይደሉና የፈጸሙ በሆኑ (2ቆሮ. 3፥6) የአገልግሎት ሥርዐቶችና ትምህርቶች ሁሉ ላይ ሰው ምስክር ማድረግ፣ የሰዎችን መንፈሳዊ ሕይወት ለማሻሻል የሚደረገው ጥረት አካል ነው። ሰውን ለመለወጥ የማይረዳ የሥርዐት ለውጥ ግን፡ የለውጡ አቀንቃኞች የሚሾኑት እንዲ እግዚአብሔር እንዲመጣ የሚፈልገው ለውጥ ተደርጎ መታየት የለበትም። በየትኛውም ሥርዐት ውስጥ አንገር፡ የሚፈለገው ከእግዚአብሔር ጋር ያለን ግንኙነትና ኅብረት የሠመረ መሆኑ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ፡ «በልባችሁ መታደስ ተበወጡ» (ሮሜ 12፥2) እንዳለ፡ ከሁሉ አስቀድሞና ከሁሉም በላይ መታደስና መለወጥ የሚገባው የሰው ልብ ነው። የሰው ልብ «መልካም መዘገብ» እና «ክፉ መዘገብ» ሊሆን ይችላል (ማቴ. 12፥35)። የሰው ልብ የሕይወት መውጫ ነው (ምሳ. 4፥23)። ደግሞም የሰው ልብ ከሁሉ ይልቅ ተንኮለኛና እጅግ ከፋ በመሆኑ፡ ከፈጠረውና ከሚመረምረው ከእግዚአብሔር በቀር ማንም አያውቀውም (ኤር. 17፥9-10)። ሰውን የሚያረክቡ፡ «ክፉ በሳብ፡ ዘውት፡ መሰረቅ፡ መገደል፡ ምንዘርነት፡ መጉምደት፡ ክፋት፡ ተንኮል፡ መዳራት፡ ምቀኝነት፡ በደብ፡ ትዕቢት፡ በንፍ፡» (ማር. 7፥21-23) ሁሉ የሚወጡት ከልብ ነው። ሰው ምስክር ልብ በመለወጥ /እግዚአብሔር የተመቸ በማድረግ/ ላይ ማተኮር አለበት የሚባለውም በሰዚህ ነው።

የሐንሰ መጥምቅ ከክርስቶስ ይፋዊ አገልግሎት ቀደም ብሎ በአስራኤል ልጆች መካከል የተገለጠው፡ ከአሮጌው ኪዳን ወደ ዐዲሱ ኪዳን የሚገቡ

የሰው ምስክር!!

የሰዎችን ልብ ለጌታ ስማለናዳት ነበረ። «የጌታን መንገድ እዘጋጃ፡ ጥርጊያውንም እቅኑ፡ ... በዘቅቱ ሁሉ ይመላ፡ ተፈራውና ኩረብታውም ሁሉ ዝቅ ይበል፡ በማማውም የቀና መንገድ ይዜን፡ እካራውም መንገድ ትክክል ይዜን።» (ሉቃ. 3፥3-6) በሚለው የንብሐ በብክቱ፡ ስጉዞ ምቹ ያልሆነ መልክአ ምድራዊ ሥዕል ሰጥቶ የገለጸው የሰውን የልብ ሁኔታ ነው። ሰው የሚመጣውን መሲሕ ለመቀበል፡ አስቀድሞ በልቡ ውስጥ ያለውን ማንኛውንም ዕንቅፋት ማስወገድና ማስተካከል /ንብሐ መግባት/ አለበት። በየሐንሰ በብክት ልባቸው የተዘጋጀው ወገኖች በጊዜው መሲሕን ለመቀበልና ለመከተል ፈቃደኞች ነበሩ (ዮሐ. 1፥35-37)። ወደ ፊት እንደምናየው፡ እነዚህ ደቀ መዛሙርት በመሲሕ /በክርስቶስ/ አገልግሎት በአስራኤል ልጆች መካከል በቃል የተለበከውንና በሥራም የተገለጠውን ሰው ምስክር ለመቀበል ምንም አልተቸገሩም። «ወጋችን ተጣለ፤ ሥርዐታችን ፈረሰ» አያሉ ለውጡን የተቃወሙና ሕዝቡንም ለዐመፅ ያነሣሉ የነበሩት ግን፡ ቀድሞውኑ በመንገድ ጠራጊው በየሐንሰ መጥምቅ አገልግሎት ልባቸው ያልተሰናዳውና ለሰው ምስክር ያልተዘጋጀት ክፍሎች ነበሩ።

በሃይማኖታዊ ዐውድ /Context/ ለውጥ፡ በልዩ ልዩ ምክንያት የተበላሸውን የሰውንና የእግዚአብሔርን ግንኙነት በማስተካከል፡ ሰው አምላኩን በትክክል ዐውቆ እርሱን ብቻ እያመለከ አንዲኖር የሚያደርግ እንዲሁ፡ በሃይማኖት ሽፋን ግላዊ ወይም ድብቅ ዐላማን ለማሳካት ያለመ ሌላ ተልእኮ ሊኖረው አይገባም። በመሆኑም ከሌላው ነገር ይልቅ፡ የሰውን መንፈሳዊ ሕይወት በእግዚአብሔር ቃል አማካይነት ለመለወጥ ያለመ መሆን አለበት። ሰው የልብ ሰው ምስክር ነገሩን፡ ለሌሎች ተገቢና አስፈላጊ ለውጦች ሁሉ ይዘጋጃል። «የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም በገና ደብ የሚያሰኝ፡ ፍጹምም የሆነው ምን እንደ ሆነ» (ሮሜ 12፥2) ያውቃል። በሰው ምስክር ሕይወት ውስጥ ከሚፈጠርና አሮጌ ከተባለው ሥርዐት፡ ወደ ዐዲሱ ሥርዐት /ከእግዚአብሔር ፈቃድ ጋር የሚጋጭ እስካልሆነ ድረስ/ ለመግባትም ብዙ አይቸገርም። አንዲሁም የጊዜውንና የወቅቱን የእግዚአብሔርን ዐዲስ ነገር ለመቀበልና ሐሳቡን /የእግዚአብሔርን/ ለማገልገል ይተጋል።

ምዕራፍ ሦስት

ለመንፈሳዊ ለውጥ የሚያስፈልጉ ነገሮች

ለውጥ ተፈጥሮአዊ ሂደት መሆኑ ቢታወቅም፤ ከተለመደው ነገር ወጥቶ ወደ ዐዲስ ሁኔታ መግባት ግን ለብዙዎች አይለማማምና ሁሉም ለውጥን በቀላሉ ይቀበላል ማለት ያስቸግራል። ብዙዎቻችን በልዩ ልዩ ለውጥ ውስጥ ያለፍንበት አጋጣሚ ጥቂት አይደለም። ነገር ግን አለቀድሞ ከኖርንበት ወደ ዐዲሱ ሁኔታ በቀላሉ አልገባንም። ለምሳሌ፡- አንድ ለውጥ ወልዶ ያደገበትንና ብዙ ሕይወት ያሳስፈበትን ቀዬ በመተው፡ ለተሻለ ኑሮ የአካባቢ ለውጥ ቢያደርግ በቀላሉ አይለምድም። ዐዲሱ ቦታ ለቀጣይ ሕይወቱ ብዙ አንደሚለማማ ቢገነዘብም እንኳ፡ ለጊዜውም ቢሆን በቤተ ሰባቱ፣ በአካባቢው ለዎች ናፍቆትና በቀዬው ትዝታ ይቈዝማል። ስዎች ለውጥን ለማለቀረት ባይችሉም ሁል ጊዜ የሚቃወሙበት አንዱ ምክንያት ግን፡ ከለውጥ የሚያገኙትን ነገር በመጥላት ሳይሆን፡ የተላመዱትን ነገር ቶሎ መለቀቅ በሚከብዳቸው እንደ ሆነ ይገመታል።

ከሌላው ነገር ይልቅ ሃይማኖታዊ ለውጥ ለብዙዎች በሜት ቅርበት ሰላለው፡ ጥቂት ምክንያት ሲያሰነክስውና ብርቱ ተቃውሞ ሲገጥመው ይችላል። ብዙ ጊዜም ከአዎንታዊ ይልቅ በአሉታዊ አቅጣጫ ስዎች ቀድመው እንዲገነዘቡት ለሚደረግ ትክክለኛ ሳይሆን የተላላተ መንገድ ተደርጎ ይወሰዳል። የሃይማኖት መሪዎችና ሌሎች ጉዳዩ ይመለከተናል የሚሉም ክፍሎች፡ ዐውቀውም ይሁን ባለማወቅ፡ ወይም ጥቅማቸው የሚነካባቸው መሰሉ ከተለማቸውና በሃይማኖት ላይ የሚመጣው የለውጥ አዝማሚያ ካላማራቸው፡ በሜት በሚከራከሩ ሰብከትና ቅለቀላ ምእመናንን አነሣሥተው እንቅስቃሴውን መቀልበስ አይከብዳቸውም። በብርቱ ጥንቃቄ ካልተመራ በቀርም ለውጡ፡- እውነት ሳይሆን ሐሰት፣ የሚያንጽ ሳይሆን የሚያፈርስ፣ ጠቃሚ ሳይሆን ጉጂ፣ የሃይማኖትን ጥራት በእግዚአብሔር ቃል የሚጠበቅ ሳይሆን ሃይማኖትን የሚበርዝ፣ ከእግዚአብሔር ሳይሆን ከሰይጣን እንደ ሆነ ተደርጎ ሊቀርብም ይችላል።

እንደ እግዚአብሔር ቃል የሆነ ለውጥን ለማምጣት ምን መደረግ እለበት የሚለው ጥያቄ ወሳኝ ነው። ለውጥ አስፈላጊ ሆኖ ለሰ ተገኝ ብቻ በጭፍን ከመንገዱ ይልቅ መሠረታዊ የሆኑ ጉዳዮችን ማወቅና በጥንቃቄ መንቀሳቀስ ይገባል። ይህም ለውጡን እግዚአብሔር በሚፈልገውና ለቤተ ክርስቲያን እድገት በሚጠቅም መንገድ ለማምጣት፡ አሳስፈላጊ መሥዋዕትነትን በመክፈል ጊዜን፣ ገንዘብን፣ ዕውቀትንና የመሳሰሉትን ሀብቶች ከብክነት ለማዳንና ወደ ፊት በሚሠሩ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥራዎች ላይ ቅራኔን የሚፈጥሩ ዕንቅፋቶችን ከማኖር በመጠበቅ ይረዳል።

ቀጥሎ የቀረቡት ነጥቦች መንፈሳዊ ለውጥን ለሰ ማምጣት የተወሰነ ግንዛቤ ሲያስጨብጡ ይችላሉ ተብሎ ይታሰባል።

3.1. የእግዚአብሔር ጥሪ ያስፈልጋል።

መንፈሳዊ ለውጥ ሰው በጎጢአት ከወደቀ በኋላ እየተበላሸ የመጣውን መንፈሳዊ ሕይወቱንና ከእግዚአብሔር ጋር የሚኖረውን ኅብረት ለማስተካከል፡ ከእግዚአብሔር በለው የሚተላለፍ መንፈሳዊ ጥሪ ነው። እግዚአብሔር ከጥንት ጀምሮ በየዘመናቱ ይህን ጥሪ ሲያስተላልፍ እንደ ኖረና ጥሪውን ተቀብለው የተመለሱ እንደ ተጠቀሙ፡ እንደ አሻፈረኝ ያሉ ደግሞ እንደ ተጉዱ መጽሐፍ ቅዱስን በማንበብ መረዳት ይቻላል።

እግዚአብሔር ለየዘመናቱ ያለውን ሐሳብ ለመፈጸም የተጠቀመበት አንዱና ዋነኛው መንገድ፡ የለውጥ መሪዎችን [እንደ ዘመኑ አጠራር ባለራእዮችን /Visionaries/] ማለኘት ነው። በልዩ ልዩ መንገድ የጠራቸው እነዚህ ታላላቅ የእግዚአብሔር ለዎች፡ በዘመናቸው የተቀበሉትን የእግዚአብሔርን ሐሳብ አገልግለው በክብር ዐልፈዋል። ለምሳሌ፡- ኖኅ በሰብአ ትካት /በጥንት ለዎች/ ጎጢአት ምክንያት የጥፋት ውሃ በምድር ላይ ሲወርድ፡ የለውና የእንስሳት ዘር በሙሉ እንዳይጠፋ መርከብ ሠርቶ የፍጥረትን ወገን እንዲያተርፍ የተጠራ ጻድቅና የጽድቅ ሰባኪ ነበር (ዘፍ. 6፡9፤ 2ጴጥ. 2፡5)። ሙሴ ለ430 ዓመታት ያህል በባርነት የኖሩትን እስራኤላውያን ከግብጽ በማውጣትና እግዚአብሔርን እያመለከተ የሚኖሩባትን የተለፋዩቱን ምድር ለማውረስ

የተጠራ አገልጋይ ነበር (ዘፀ. 3+1-10)። ጴጥሮስ ለአይሁድ፥ ጳውሎስ ደግሞ ለአሕዛብ ሐዋርያ እንዲሆኑ ተጠሩ (የሐዋ. 9፥15፤ ገላ. 2፥8)።

ከብሉይ አስከራሪ ሲሆን በየዘመናቱ የእግዚአብሔርን ዕቅድ ለመፈጸም የተጠሩትን የእግዚአብሔር ሰዎች ሁሉ በምሳሌነት መጥቀስ ይቻላል። ከዚህ ልንወሰድ የሚገባን ዋና ትምህርት፥ እግዚአብሔር በየዘመናቱ ለሚያከናውነው የመንግሥቱ ሥራ እገልጋዮችን የሚጠራ መሆኑን ነው። እገልጋዮቹን የጠራው አምላክ የታመነ ነውና፥ ሥራው ብዙ ተቃውሞ የተነሣበት ቢሆን እንኳ ተከናውኗል።

እገልጋዮቹ የተሰጣቸውን የሥራ ድርሻ ከተወጡ በኋላ፥ ወይም በልዩ ልዩ ምክንያት ታማኝ ሆነው ባልተገኙ ጊዜ በእነርሱ ምትክ ሌሎችን አያስነሣ ሥራው እንዲቀጥል ያደርጋል። ሙሴና አርን ከግብጽ ከወጣው ሕዝብ ጋር በጉዞ ላይ ላሉ እግዚአብሔርን በመበደላቸው፥ ወደ ተሰፋዪቱ ምድር እንዳይገቡ ተከልክለዋል (ዘጥ. 20፥12)። ይሁን እንጂ የእግዚአብሔር ዕቅድ ግቡን ሳይመታ አልተቋረጠም። ኢያሱን መሪ አድርጎ በማስነሣት በምድረ በዳ የተወሰደውን ትውልዳቸውን ወደ ከነዓን በማስገባት፥ ለአባቶቻቸው የገባውን ተስፋ ለቃል ኪዳን ታማኝ ሆነው ለቆሙት ፈጸመላቸው (ኢያ. 1፥1-9)።

በዚህም ዘመን እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን መስተካከልና መለወጥ ዕቅድ አለው። ምክንያቱም ቤተ ክርስቲያን በብዙ መንገድ ሙሉ በሙሉ በእግዚአብሔር ቃል እየተመራች አይደለም። ከጌታና ከሐዋርያቱ ያልተቀበለቻቸው ብዙ እንግዳ ትምህርቶች ሠርገው እየገቡባት ንጹሐን ትምህርት በርዘውባታል። ምግባረ ብልሹነትም ተስፋፍቶባታል። ይህን ብልሹት ለማስተካከልና ቤተ ክርስቲያን ወደ ትክክለኛው መንገድ እንድትመለስ ለማድረግ፥ እግዚአብሔር የጠራቸውና መሥዋዕትነትን ለሚጠይቀው የመንግሥቱ ሥራ የተዘጋጁ እገልጋዮች ያስፈልጋሉ።

በዚህ ዘመን ለቤተ ክርስቲያን ለውጥ «ተጠርተናል» የሚሉ ብዙዎች ናቸው። ለዚሁ ዐላማ ብዙ የእገልግሎት ድርጅቶችም ተቋቁመዋል። እገልግሎቶቹ ባተኩሩባት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በእነርሱ አማካይነት ለውጥ እየታየ ነው ማለት ግን ይቸግራል። ለዚህ ዋናው ምክንያት ከአንዳንዶቹ

በቀር በዚህ «እገልግሎት» የተሰለፉት ብዙዎች፥ የራሳቸውን ኑሮ ለማደላደል እንጂ እውነተኛ ጥሪ ኖሯቸው፥ ወይም የቤተ ክርስቲያን ጉዳይ አላስቧቸው አለመሆኑ አያደርጉ አየተገለጠ መጥቷል።

ዛሬ በምድራችን ላይ አለ የሚባለው አብዛኛው የሰው ጥ እንቅስቃሴ፥ የጥቂት ግለ ሰቦች መከበሪያ እንጂ የቤተ ክርስቲያን ችግር መቃለያ ሆኖ አይታይም። ለቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ለውጥ በማምጣት ለም ከየእትጣጫው የሚለበለበው ገንዘብም ወደ ግለ ሰቦች ኪስ እንጂ በተገቢው መንገድ እገልግሎት ላይ አይውልም። ብዙዎች የሰው ጥ እገልጋይ ነን ባዮች ዛሬ ቢጠሯቸው እንኳ የማይለሙ ሀብታሞች ሆነዋል። የቤተ ክርስቲያን ችግር ግን አየባለ እንጂ አየተሻለ አልሄደም። ይህ አስነዋሪ ተግባር የወንጌልን እውነት ተረድተናል ብቻ ሳይሆን «እግዚአብሔር የጠራ ነን» በሚሉ «እገልጋዮች» መፈጸሙ ደግሞ በአጅጉ የሚያሳዝን ነው።

ታዲያ ሳይለወጡ መስወጥ እንዴት ይቻላል? በአሮጌው አቀማዳ ዐዲስ የወይን ጠጅ ማኖር አቀማዳው ፈንድቶ የወይን ጠጁ እንዲፈስስ! በአሮጌ ልብስም ላይ ዐዲስ እራፊ መጣፍ ያረጀው ልብስ እንዲባጩና ቀዳዳው ይበልጥ እንዲለፋ ከሚያደርግ በቀር ለምን ይጠቅማል? ነገር ግን ዐዲሱን የወይን ጠጅ በዐዲስ አቀማዳ ማኖር ሁለቱም በመጠባበቅ እንዲኖሩ ይረዳል (ማቴ. 9፥16፥17)። በቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ለውጥ እናመጣለን ብለው የተቋቋሙ ብዙ እገልግሎቶች ግባቸውን ያልመቱበት ዋናው ምክንያት፥ ለዚህ ታላቅ የእግዚአብሔር መንግሥት የዘመኑ ሥራ፥ ባልተጠራና ባልተዘጋጀ ማንነት መነሣታቸው ነው። ለሌሊት ዛሬ ለውጥ የሚያስፈልጋቸው የሰው ጥ እንቅስቃሴዎች ቁጥር ጥቂት አይደለም። ይሁን እንጂ ብዙ ዋጋ እየከፈሉ ለቤተ ክርስቲያን መለወጥ የሚጋደሉ ታማኝ እገልጋዮች መኖራቸውም መዘንጋትም የለበትም።

3.2. በጉዳዩ ባለቤት ቢከናወን ይመረጣል።

ከላይ በተራ ቁጥር 3.1. ለውጥን እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ለማምጣት፥ ከሁሉም ነገር በላይ የእግዚአብሔር ጥሪ እስፈላጊ መሆኑን

የሰው ምዕራፍ!!!

ተመልከተናል። ይህ እንደ ተጠበቀ ሆኖ ግን የሰው ሕይወት ከዚያው መላው ስሜዳኸው ክፍል መነሣቱ ተገቢነት ያለው ብቻ ሳይሆን፣ ከባለቤትነት ጥያቄና ከመብት ጉዳይ ጋርም እንደሚያያዝ መታወቅ አለበት። በመጽሐፍ ቅዱስ እንደ ተመዘገበው፣ በብሉይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን ዘመናት የተካሄዱ መንፈሳዊ የሰው ሕይወት እንቅስቃሴዎችን ያነሳሁ፤ የመሩና ለውጥ ያመጡ፣ ነቢያት፣ ነገሥቶች፣ ሐዋርያትና ሌሎችም እግዚአብሔር ያስነሣቸው፣ በሕዝቡም ዘንድ ተቀባይነት ያገኙና ከዚያው ለውጥ ስሜዳኸው ክፍል የወጡ የጉዳዩ ባለቤቶች ነበሩ።

በሁለተኛ ወገን ወይም መላው ስሜዳኸው ክፍል ጋር፣ ቀጥተኛና ጤናማ ግንኙነት በሌላቸው ክፍሎች የሚደረገው የሰው ሕይወት እንቅስቃሴ ግን ተቀባይነት እንደሌለውና ብርቱ ተቃውሞም እንደሚገጥመው ምንም የማያጠራጥርና በተግባርም የታየ ጉዳይ ነው። ይህ ማለት ግን፣ በመንፈሳዊው ዓለም በተግባርም የታየ ጉዳይ ነው። ይህ ማለት ግን፣ በመንፈሳዊው ዓለም ትክክለኛ የሰው ጥሪ ያላቸው ሁለተኛ ወገኖች በሰው ሕይወት እገልግሎት አይላቸውም፤ አይረዱም፤ አይደገፉም ማለት ላይሆን ይችላል። ይሁን እንጂ ለእንደ ሃይማኖታዊ ክፍል የመንፈሳዊ ሰው ጥሪ አለን የሚሉ ሁለተኛ ወገኖች ሁሉ፣ እገልግሎታቸው አላስፈላጊ የሆነ ብርቱ ተቃውሞ እንዳይገጥመውና እንዳይደናቀፍ ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ፣ ከማስተካከልና ከመሰወጥ የወጣ የማፍረስ ተግባር እየፈጸሙ አለመሆናቸውን ለውጥ ለተገባው ክፍል ማረጋገጥ ይጠበቅባቸዋል።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተደረጉ የሰው ሕይወት እንቅስቃሴዎች ነገር ሲነሣ፣ ሁል ጊዜ የሚጠቀሰው የሐካልያ ልጅ የነህምያ ጥሪና የሰው ሕይወት እገልግሎቱ ነው። ነህምያ በምርኮ እገር የሚኖር አይሁዳዊ ነበር። በዚያ ምንም እንኳን የገነቡ የአርጤክስስ ጠጅ አሳላፊ የነበረ ቢሆንም፣ ከራሱ ተድላ፤ ደስታ ይልቅ ስለ ወገኖቹ የሚያስብና መከራቸው የሚሰማው ሰው ነበር። የኢየሩሳሌምን ቅጥር የመጠገንና የአይሁድን ሕዝብ ከሚገኙበት ሥጋዊና መንፈሳዊ ችግሮች ነጻ የማውጣት ሽክምን እግዚአብሔር ያኖረው በነህምያ ልብ ውስጥ ነበር (ነህ. 1፡3-4፤ 2፡12)። ለነህምያ ይህ የእግዚአብሔር ጥሪ

የሰው ምዕራፍ!!!

በዚህ ሁኔታ የደረሰው ቢሆንም፣ ሁሉን ነገር በማስተዋልና በጥንቃቄ እንዳደረገና የሚፈለገውም ውጤት እንደ መጣ መጽሐፈ ነህምያ ያስረዳል።

ነህምያ ያን ታላቅ ሥራ ለመሥራት ከወሰዳቸው ርምጃዎች መካከል፣ ካነሣው ነጥብ ጋር ዐብሮ የሚሄደውን እዚህ ላይ ማንሣቱ ተገቢነት አለው። የፈረሰውን የኢየሩሳሌምን ቅጥርና የተቃጠሉትን በሮቿን ለማደስ ሲነሣ፣ ስምንም በላይ ያደረገው ዋና ነገር፣ ጉዳዩ በቀጥታ የሚመለከታቸውን የኢየሩሳሌም ሰዎች ማስተባበርና ለሥራ ማነሣሣት ነበር (ነህ. 2፡17-18)። ለዚህም የተሳካ ተግባር ፈጽሟል። ይህም በዘመናችን ለሚደረግ መንፈሳዊ የሰው ተግባር ጥሩ ትምህርት እንደሚሰጥ ይታመናል።

በምድራችን የተካሄዱ የአብዛኞቹ የመንፈሳዊ ሰው እንቅስቃሴዎች እንዲችግሩ ለውጡ ከዚያው መላው ካለበት ክፍል መጀመር አለመቻሉ ነው። ከአገራችን ልምድ ስንሣ ብዙ የሰው ሕይወት እንቅስቃሴ እገልጋቸው መንፈሳዊ ሰው ለናመጣላታለን ከሚሏት ቤተ ክርስቲያን ጋር የቀረበ ግንኙነት የሌላቸው፣ ወይም ለቤተ ክርስቲያኒቱ ሁለተኛ ሰዎች ናቸው። የቤተ ክርስቲያኒቱ እገልጋቸውና አባላት ቢሆኑም እንኳ፣ እንቅስቃሴያቸው ከቤተ ክርስቲያኗ ዕውቅና ውጪ በመሆኑ እንደ አፍራሽ ነው የሚታዩት።

በኢየሱስ ላይ ዛሬም መንፈሳዊ ሰው ለናመጣለን ለሚሉ ወገኖች የሚሰጠው ምላሽ ከዚህ የተለየ አይሆንም። ይህም፣ መስተካከልና መላው የሚገባው የቤተ ክርስቲያኒቱ ገጽታ እንዳይስተካከልና እንዳይለወጥ ከማድረግም በላይ፣ እንዳንደች በስሟ እየነገዱ ለመክበር በር ከፍተኛቸዋል። እነዚህን ችግሮች ለማስወገድና ቤተ ክርስቲያኒቱን ወደ ተሻለ ነገር ለማምጣት የቤተ ክርስቲያኒቱ የበላይ አካል የሆነው ቅዱስ ሲኖዶስ ታላቅ ሥራ መሥራት እንዳለበት ይታመናል። ቤተ ክርስቲያኒቱ ዘወትር የምትነቀፍባቸውንና እንደ እግዚአብሔር ቃል ያልሆኑትን አስተምህሮዎችንና ሥርዐቶችን ማስተካከል ይጠበቅበታል። በተለያየ ሁኔታ የሚገኙ እገልጋቸውና ምእመናንም፣ አባቶች እንደ እግዚአብሔር ቃልና እንደ ዘመኑ ተጨባጭ ሁኔታ በሲኖዶስ የሚያስተላልፏቸውን ውሳኔዎች ለመቀበልና ለመታዘዝ መዘጋጀት አለባቸው እንጂ ሊቃውሙ አይገባም። ቅዱስ ሲኖዶስ ብዙ ነገሮችን

የማስተካከል ሐሳብ እንዳለው ቢነገርም፣ ተቃውሞ ሊነሣ ይችላል በሚል ሥጋት ሲያደርግ የሚገባውን ያህል እንዳልሠራ የሚመስክሩ አሉ። ስለዚህ በቅዱስ ሲኖዶስና በምእመናን መካከል ሆነው መተማመን እንዳይፈጠርና ተገዢው ሥራ እንዳይሠራ የሚያከላክሉ ቡድኖችንና ግሰ ሰቦችን ሐሳብ መቃወም ይገባል።

3.3. ከእግዚአብሔር ቃል መጀመር አለበት።

ክርስትና ጤናማ መሆኑ ወይም ችግር ውስጥ መውደቁ የሚሰካው በእግዚአብሔር ቃል ተመዝኖ ነው። «...በረያዬ ሙሴ ያዘዘህን ሕግ ሁሉ ጠብቅ፤ አድርገውም፤ በምትሄድበት ሁሉ እንዲከናወንልህ ወደ ቀኘም ወደ ገረም አትበል» (ኢያ. 1+7) ተብሎ ሰሊያሉ እንደ ተነገረው፣ ቤተ ክርስቲያን ሁል ጊዜ በእግዚአብሔር ቃል እየተመራች መሆኗን፣ ወደ ቀኘም ወደ ገረም አሰማሰቷን ማረጋገጥ አለበት። ከቃሉ ፈቀቅ ካላሰች ከእግዚአብሔር ጋር ያላት ጥበረት ጤናማ ይሆናል፤ በቃሉ ላይ ሌላ ነገር ጨምራ፣ ወይም ከቃሉ ላይ አጉድላ በትግኝ ግን ከጌታዋ ጋር ያላት ግንኙነት ይበላሻል። እግዚአብሔር፣ «እኔ የማዘዘህን ነገር ሁሉ ታደርገው ዘንድ ጠብቅ፤ ምንም በእርሱ ላይ አትጨምር፤ ከእርሱም ምንም አታጉድል» (ዘዳ. 12+32፤ እንዲሁም ዘዳ. 4+2፤ ምሳ. 30+6፤ ራእ. 22+18-19ን ይመሰክራል) ሲል ማዘዙ፣ ከእርሱ ጋር ያሰን ግንኙነት ጤናማ መሆኑ የሚሰካው በቃሉ መሠረት መሆኑን ያሳያል።

እንደ እግዚአብሔር ሐሳብ የሆነው መንፈሳዊ ሰው ጥ የሚጀመረው በእግዚአብሔር ቃል መሠረት ነው። በንጉሡ በኢዮስያስ ዘመን በይሁዳና በኢየሩሳሌም ሰዎች ውስጥ መንፈሳዊ ሰው ጥ ተካሂዷል (2ነገ. 22+1-23+25)። ስዚህ ሰው ጥ መምጣት መነሻ የሆነው በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ የተገኘው የሕጉ መጽሐፍ ነው። መጽሐፉ በንጉሡ ፊት በተነበበ ጊዜ ሕዝቡ እያመነና እያደረገ ያሰውና በመጽሐፉ የተጻፈው ፍጹም ተቃራኒ ሆኖ ተገኘ። ንጉሡ እጅግ ዐዘኖ ልብሱን ቀደደ። ከዚያ ወደ ነገደቱ ሕልዳና መልእክተኞችን ልክ ስለ መጽሐፉ ቃል እግዚአብሔርን ጠየቀ። ያገኘውም

ምላሽ፣ ሕዝቡ እግዚአብሔርን ትተው ሰሌዎች እማልክት በማጠናቀው የእግዚአብሔር ቁጣ እንደሚነድድና እንደሚያጠፋቸው፣ ንጉሡ ግን የሕጉን ቃል ሲሰማ በልበ ገርነት በእግዚአብሔር ፊት ራሱን በትሕትና በማቅረብ፣ የሚመጣውን ክፉ ነገር ሳያይ በስላም ወደ መቃብሩ እንደሚሰበስብ የሚገልጥ ነበር።

በዚህ ጊዜ ንጉሡ የሕዝቡን ሽማግሌዎች፣ ሕዝቡን፣ ካህናቱንና ነቢያቱን ሁሉ ሰበሰቦ፣ የቃል ኪዳንን መጽሐፍ በማንበብ የተበላሸውንና ቀድሞ ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ጥበረት ለማስተካከልና ለመሰወጥ በእንድነት ቃል ኪዳን አደረጉ። ቀጥሎ በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ ሰበላል፤ ለማምሰኪያ ዐጽድና ለሰማይ ሠራዊት የተሠሩትን ዕቃዎች ሁሉ አስወጥቶ በቁድሮን ፈፋ አጠገብ አቃጠላቸው። በኢየሩሳሌም ዙሪያና በይሁዳ ከተሞች፣ እንዲሁም ከጌባል እስከ ቤርሳቤህ የነበሩትን የኩረብታና የበሮቹን መስገጃዎችና በዚያ ያጥኑ የነበሩትን ካህናተ ጣዖት አስወገደ። በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ፣ ሌቶቹ ለማምሰኪያ ዐጽድ መጋረጃ ይፈትሱባቸው የነበሩትን የሰዶማውያንን ቤት አፈረሰ። ልጆቻቸውን ሰሞሎክ በእሳት የሚያሳልፉበትን የአምልኮ ማእከል አረከሰ። ለፀሐይ የሰጡትን ፈረሶችና ሠረገሎች አቃጠለ። በእካዝ ቤት ሰገነት ላይ የነበሩትንና ምናሌም በእግዚአብሔር ቤት ውስጥ ያቆማቸውን ሁለት የጣዖት መሠዊያዎች አበፈረሰ። ንጉሥ ሰሎሞን በኢየሩሳሌም ፊት ሰፊት አስታሮት፤ ካሞሽና ሚልኮም ሰተባሉ ጣዖታት ያሠራቸውን መስገጃዎች ርኩስ አደረገ። በቤቴል የነበረውን መሠዊያና ኢየርብዓም ያሠራውን የኩረብታ መስገጃ አስወገደ። በሰማርያ ከተሞች የነበሩትንና የእስራኤል ነገሥታት የሠሯቸውን የኩረብታውን መስገጃዎችና ካህናቶቻቸውን ሁሉ አጠፋ። መናፍስት ጠሪዎችንና ጠንቋዮችን፣ ተራፊምንና ጣዖታትንም ሁሉ አስወገደ። የእግዚአብሔርም ቃል ስለዚህ አድራጎቱ፣ «እንደ ሙሴም ሕግ ሁሉ፣ በፍጹም ልቡ፣ በፍጹምም ነፍሱ፣ በፍጹምም ነጅሱ ወደ እግዚአብሔርም የተመለሰ እንደ እርሱ ያለ ንጉሥ ከእኔህ አስቀደሞ አልነበረም፤ እንደ እርሱም ያለ ንጉሥ ከእርሱ በኋላ አልተነሣም» (2ነገ. 23+25) ሲል መስክሯል።

ለዚህ በኢየሱስ መሪነት ለመጣው ታላቅ መንፈሳዊ ለውጥ መነሻ የሆነው የእግዚአብሔር ቃል ነው። እግዚአብሔርን በአውነት እንዳያመልኩ ፅንቅፋት የነበሩትን ነገሮች ለማስወገድ ቃሉ መሠረት ሆኖ አገልግሏል። የለውጡ ዐላማና ግብ እንደ እግዚአብሔር ሐሳብ እንጂ በለው ፍላጎት ላይ የተመሠረተ ሌላ ለውጥ ማምጣት አልነበረም። ሕዝቡ እግዚአብሔርን ሊከተሉና እርሱን ብቻ ሊያመልኩ የገቡትን ቃል ኪዳን አፍርለው ሌሎች አማልክትን በማምለክ እጅግ ስለ በደሉ፣ የለውጡም ትኩረት እነዚህን ሁለት ዐበይት ችግሮች በመፍታት ላይ አተኩሯል። የመጀመሪያው፣ እግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳንን ማደስ ሊሆን፣ ቀጣዩ ተግባር ደግሞ አምልኮ ተግባራትንና ከእርሱ ጋር የተያያዙ ነገሮችን በሙሉ ማስወገድ ነበር። ኢየሱስ ሁለቱንም በተሳካ ሁኔታ ፈጽሞ አቸዋል።

አስካህን በአገራችን በታዩ የለውጥ እንቅስቃሴዎች ውስጥ ጉልቶ የሚታየው አንዱ ችግር፣ ለውጡ ከእግዚአብሔር ቃል ይልቅ ሰዎች እንዲመጣቸው በሚፈልጉት ጉዳይ ላይ ማተኮሩ እንደ ሆነ ይገመታል። ብዙዎቹ ቅድሚያ የሚለጡት ለሰዎች ሕይወት መለወጥ ሳይሆን በሥርዐት ለውጥ ነው። ሕዝቡ በለመደው አቀራረብና በባህሉ ወንጌልን ከመስበክ ይልቅ የተለየ የአስባበክ ዘዴን ለማስሰመድ ጥረዋል፤ እውነተኛ ዝማሬን ሕዝቡ በለመደው፤ በሚመቸውና በማይቃወሙ መንገድና የዜማ መሣሪያ በመዘመር የሕዝቡን የአምልኮ ጥማት ከማርካት ይልቅ፣ በቤተ ክርስቲያን ሥርዐተ አምልኮ ብዙ ያልተለመዱ የሙዚቃ መሣሪያዎችን ለመጠቀም ታግለዋል፤ የሌሎች አብያተ ክርስቲያናትን ሥርዐትና ባህል በተጽዕኖ ለመጫን ሞክረዋል፤ በወንጌል አውነት ላይ ምንም ችግር የማያመጡ ሥርዐቶችን በግብታዊነት በመቃወምና በሌሎችም መለል ጉዳዮች ላይ አተኩረዋልና ግባቸውን ሳይመቱ ጨነቁ።

እዚህ ላይ ኢየሱስ በሕዝቡ ይሁዳ ላይ ያመጣውን መንፈሳዊ ለውጥ በአርእያነት ማየቱ ይጠቅማል። የተዘረዘሩት ርኩሳቶች በቤተ መቅደሱና በብዙ ስፍራዎች መፍራቸውን ኢየሱስ ቢያውቅም፣ በእግዚአብሔር ፊት እጅግ የሚያስጠይቁ መሆናቸውን የተረዳው ግን በሕጉ መጽሐፍ የተጻፈው

ስተነበበ በኋላ ነበር። የእርሱ ልብ የተነካውና ለለውጥ የተነሣውም የሕጉን ቃል ከሰማ በኋላ ነው። እንደ እርሱ ሁሉ ሕዝቡም በደላቸው ተለምዷቸው ከእርሱ ጋር እንዲተባበሩ በቅድሚያ የሕጉን መጽሐፍ አስነበበ። እነርሱም የሕጉን ቃል ሊለሙ በጥፋታቸው ተጽጸተው ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ቃል ኪዳን ዐደሉ፤ በሕዝቡ ልብ ውስጥ መንፈሳዊ ለውጥ ተከናውኗል ማለት ነው። ከዚህ በኋላ ነው ምድሪቱን ከአምልኮ ተግባራት የማጽዳት እንቅስቃሴ ያካሄደው። ነገር ግን አስቀድሞ የጣዖታቱን ፍቅር ከሕዝቡ ልብ ሳያወጣ ጣዖታቱን ከምድሪቱ ላይ ማስወገድ ቢጀምር ኖሮ፣ የሚፈለገው መንፈሳዊ ለውጥ ባልመጣም ነበር። ሕዝቡም በልዩ ልዩ መንገድ ለመቃወምና በተለባበሩትና በተወገዱት ጣዖታቱ ምትክ ሌሎች ጣዖታትን ለመሥራት በተንቀሳቀሰ ነበር። ነገር ግን ከነበረው ተጨባጭ ሁኔታ አንጻር አካሄዱ ቅደም ተከተሉን የጠበቀ ስለ ነበር ውጤታማ ሆኗል።

አብዛኛው የምድራችን የለውጥ እንቅስቃሴ ሲጨናገፍ የኖረው፣ ለውጡ በእግዚአብሔር ቃል አማካይነት የለውን ሕይወት ከመለወጥ ሰላልተጀመረ እንደ ሆነ ብዙዎች ይስማማሉ። የእግዚአብሔር ቀዳሚ እጀንዳ የሥርዐት ሳይሆን በቃሉ አማካይነት የለው መለወጥ ነው። መቼም ቢሆን የለውን ሕይወት በመለወጥ ላይ ያልተመሠረተ የለውጥ እንቅስቃሴ፣ ሥጋዊ እንጂ መንፈሳዊ አይደለም፤ በለው ፍላጎት እንጂ በእግዚአብሔር ፈቃድ ላይ አልተመሠረተም። ለውን በመለወጥ የተጀመረ እንቅስቃሴ ግን ሌሎች ብልሽቶችን ለማስተካከል ብዙ ላንካ አይገጥመውም። ተጨማሪና ዐዳዲስ ለውጦችን ማምጣት ቢያስፈልግ አንኳ፣ በእግዚአብሔር ቃል መንፈሳዊ ለውጥ ያገኘው ሰው ደጋፊ እንጂ ተቃዋሚ ሆኖ አይቆምም።

3.4. ግልጽ ዐላማና ግብ ሊኖር ይገባል።

በዓለም ላይ ያለ ዐላማ የሚሠራ ታላቅ ሥራ የለም። አስ ቢባል አንኳ እንዲህ ያለውን ሥራ የሚሠሩ ዐላማ ቢሰጡ፣ ሥራቸውም ተራ መሆኑ ይታወቃል። እያንዳንዱ ታላቅ ሥራ የሚሠራው ግን እንደ ግብ ላይ ለመድረስ በተወጠነ ዐላማ ነው።

የእግዚአብሔር ሥራ በእግዚአብሔር ዘንድ በተያዘ ዕቅድ፥ በአንድ በተወሰነ ዐላማና ግብ መሠረት ይከናወናል። ዘማራው ዳዊት የእግዚአብሔር ሐሳቦች እጅግ ብዙና ከቀጥተኛ የሚያልፉ መሆናቸውን ተናግሯል (መዝ. 139፡17፡18)። በየዘመናቱ ሁሉ የተከናወኑትና እየተከናወኑ ያሉት እነዚህ ሥራዎች ቢቆጠሩ፥ ከባሕር እሸዋ እጅግ ከሚበዙት የእግዚአብሔር ሐሳቦች መካከል ናቸው። እነዚህን ሐሳቦችን ለመፈጸም እግዚአብሔር በየዘመናቱ ለዎችን ያለነው። እንደ እግዚአብሔር አገልጋይነቱ ዳዊት ያገለገለው እጅግ ብዙና ሲቆጠሩ ከማይቻሉ የእግዚአብሔር ሐሳቦች መካከል፥ ጥቂቱንና እርሱ /ዳዊት/ በዘመኑ እንዲያገለግለው እግዚአብሔር የወሰነለትን ሐሳብ ብቻ ነው፤ «ዳዊትም በራሱ ዘመን የእግዚአብሔርን ሐሳብ ካገለገለ በኋላ ስንቀላ፤» (የሐዋ. 13፡36)።

እግዚአብሔር ለዚህ ዘመን ያለውን ዕቅድና ዐላማ ማወቅ የአያንዳንዱ የእግዚአብሔር አገልጋይ ንገራነት ነው። በእርሱ ሲከናወን ያለውን የእግዚአብሔርን ፈቃድ እንደ መንፈሳዊ ሰው መረዳት ቀዳሚ ተግባሩ ሲሆን ይገባል። በሰው ልብ ብዙ ሐሳብ ቢኖርም፥ የሚጻፍው ግን የእግዚአብሔር ምክር /ዕቅድ/ (ምሳ. 19፡21) መሆኑን ዐውቆ፥ ይህንኑ ለማገልገል መለለፍ፥ ወደዚህ ምድር የመጣበትን ዐላማ መፈጸምና በዘመኑ የእግዚአብሔርን ሐሳብ ማገልገልም ይጠበቅበታል።

ብዙ መንፈሳውያን የለውጥ አንቅስቃሴዎች የእግዚአብሔርን ዋና ወቅታዊ ዕቅድ የማወቅ ችግር አለባቸው ማለት አይቻልም። ነገር ግን ጥርት ያለ ዐላማና ግብ ይዞ ዕቅዱን ተግባራዊ ለማድረግ ግን ድክመት ይታይባቸዋል። ብዙ ጊዜ ያለተዋሉትን የእግዚአብሔር ዕቅድ ተፈጻሚ የሚያደርጉበት አካሄድ የተበላሸ የሚሆንበት አጋጣሚም አለ። የሚሠራው ሥራ የእግዚአብሔር ነው አለስ ተባለ ድረስ በእርሱ ምሪት መሠረት ሲከናወን ይገባል። ለዚህ ደግሞ በእግዚአብሔር ፊት ከመጸለይ ባሻገር፥ ባለፉት ዘመናት የተፈጸሙትን ሐሳቦችና የተፈጸሙባቸውን መንገዶች ከቃሉ ማጥናትና መንገዝብ መቻል ወሳኝነት አለው። ሥራዎቹ የተለያዩ ቢሆኑም እንኳ እንዴት ባለ ጥንቃቄ፥

እንዴት ባለ ድፍረትም እንደ ተከናወኑ ጥሩ ግንዛቤ ለመጨበጥ ከማለቻሉም በላይ፥ ከዚህ ዘመን ተጨባጭ ሁኔታ ጋር ለማገናከብም ይረዳል።

3.5. ለውጥ የሚያሻውን ጉዳይ መለየት ያስፈልጋል።

ብዙ ጊዜ በሃይማኖት ላይ የሚካሄድ መንፈሳዊ ለውጥ፥ እግዚአብሔር በቃሉ የገለጠውንና ለዘላለም ጸንቶ የሚኖረውን እውነት የማስጠበቅ ጉዳይ እንጂ፥ ዐዲስ ነገር የመፍጠር፤ ወይም ዐዲስ ሃይማኖት የመፈልለፍ ሂደት አለመሆኑን በተደጋጋሚ ለማሳየት ተሞክሯል። በመሆኑም በእግዚአብሔር እውነት ላይ የተጨመረና ከቃሉ ጋር የሚቃረነውን ባዕድ ነገር ማበወገድ፥ ከእግዚአብሔር እውነት ላይ የተቀነሰውንና የተሸራረፈውን ነገር እንደ ገና መመለስ የመንፈሳዊ ለውጥ ዋና ተግባር ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደ እግዚአብሔር ሐሳብ የሆነው መንፈሳዊ ለውጥ ሲከናወን የኖረው በዚህ መንገድ እንደ ሆነ እንረዳለን። ለምሳሌ፡- እግዚአብሔር ነቢዩ ኤርምያስን ሲጠራው፥ ዐላማው በእርሱ አማካይነት ሁለት ተግባራትን በማከናወን በሕዝቡ ሕይወት ላይ መንፈሳዊ ለውጥ ማምጣት ነበር። እግዚአብሔር ነቢዩን ገና ለአገልግሎት ሲለየው፥ «እነሆ ቃሴን በአፍህ ውስጥ አነረሽበሁ፤ እነሆ ትነቅልና ታፈርስ ዘንድ፥ ታጠፋና ትገብጥ ዘንድ፥ ትሠራና ትተከል ዘንድ በአሕዛብና በመንገዶቻት ባይ ዛሬ አድርገሃለሁ» (ኤር. 1፡9፡10) በማለት ተናግሮታል።

ነቢዩ በተቀበለው በዚህ ንገራነት ውስጥ እንዲያከናውናቸው የተሰጡት ሁለት ተግባራት ናቸው። የመጀመሪያው፥ መንቀል፤ ማፍረስ፤ ማጥፋትና መገልበጥ ሲሆኑ፥ ሁለተኛው ደግሞ መሥራትና መትከል ናቸው። በሌላ አነጋገር ከሕዝቡ ሕይወት መወገድ የሚገባቸውን የእግዚአብሔር ያልሆኑ ነገሮች ማለወገድና በጊዜው ከሕዝቡ ሕይወት የታጡና ሲኖሩ የሚገባቸውን የእግዚአብሔር ነገሮች በሕዝቡ ሕይወት ውስጥ እንደ ገና መልሶ መጨመር ናቸው። መንፈሳዊ ለውጥ ከዚህ ውጪ ሲሆን አይቻልም። በእግዚአብሔር እውነት ላይ በልዩ ልዩ መንገድ የተጨመሩ ስሕተቶች የሚነቀሉበት፤

የሚፈርሱበት፣ የሚጠፋበትና የሚገለበጡበት፣ ከእግዚአብሔር አውነት ላይም የተቀነለና የተጣለ ነገር ተመልሶ የሚተከልበትና የሚሠራበት ሂደት ነው።

ለሰ መንፈሳዊ ለውጥ ሲታሰብ ልብ ሊባል የሚገባው ቁም ነገር ያለው፣ የሚነቀለውንና የሚተከለውን፣ የሚፈርለውንና የሚሠራውን ነገር በውል ለይቶ ማወቁ ላይ ነው። በተወሰኑ ሰሕተቶች ምክንያት፣ ሁሉንም ኩንና በጅምላ ሃይማኖታዊና እገራዊ ዕሴቶችን ለማስወገድ የሚደረገው አንቅስቃሴ፣ በሰው ብቻ ሳይሆን በእግዚአብሔርም ዘንድ ተቀባይነት አለው ብሎ ማለብ ይከብዳል። በሃይማኖት ላይ የሚካሄድ መንፈሳዊ ለውጥን ትክክለኛ ገጽታ ከእግዚአብሔር ቃል ሳያስተውሉ፣ እንዲሁ በጭፍን «ሃይማኖት እይሻሻልም» የሚለው እዝማሚያም ትክክለኛ አይደለም።

መቼም ቢሆን የእግዚአብሔር አውነት ለድርድር አይቀርብም። የሕዝቡ እኗር መገለጫ የሆኑ ልዩ ልዩ ሥርዐቶች፣ እገራዊ ልማዶችና ባህሎችም በእግዚአብሔር ሐሳብ ተቃራኒ ሆነው እስካልተገኙ ድረስ እንዲፈራርሱና በሌሎች ሥርዐቶች፣ ባህሎችና ልማዶች እንዲተኩም የእግዚአብሔር ፈቃድ ነው ብሎ ማለብ ያስቸግራል። ሰዎችን ሁሉ ከአንድ ወገን ፈጥሮ የተወሰኑ ዘመናትንና የሚኖሩበትን ለፍራ የወሰነላቸው አርሱ ነው (የሐዋ. 17:26:27)። በመደበኛው አካባቢ ሊኖሩም እንደየሚኖሩበት ለፍራ የራሳቸው የሆነ ባህልና ልማድ ይኖራቸዋል። እግዚአብሔር ሰዎች በየሚኖሩበት ለፍራ፣ ባህልና ልማድ ውስጥ ሆነው፣ ቃሉ በሚናገረው መሠረት አርሱን እንዲያውቁት፣ እንዲያመልኩትና ለአርሱም እንዲኖሩለት ይፈልጋል። ከዚህ ውጪ ግን እግዚአብሔር በተለያዩ ለፍራ የሚኖሩ ሰዎች ከያዟቸው ባህሎችና ልማዶች መካከል መርጦና ለይቶ በአንደኛ ደረጃ ያለቀመጠው ምርጥ ባህልና ልማድ ለሰሌዳ፣ ግለ ሰብን ወይም ማኅበረ ሰብን ከአንዱ ባህል ወደ ሌላው ባህል፣ ከአንዱ ሥርዐት ወደ ሌላው ሥርዐት የማፍለስን ተልእኮ የለጠው አገልጋይ ሊኖር አይችልም። ከዚህ አንጻር ያንዱን ባህልና ልማድ ገዳና አጣጥሎ በሌላው ለመተካት የሚደረገው አንቅስቃሴ፣ የባህል ወረራ እንጂ በሃይማኖት ላይ የሚካሄድ የመንፈሳዊ ለውጥ አካል ተደርጎ ሊወሰድ ፈጽሞ አይችልም።

በሰዚህ ከባህል ጋር በተገናኘ፣ ሐዋርያት እንዳደረጉት (የሐዋ. 15:28-29)፣ ከእግዚአብሔር ቃል ጋር ፍጹም ተቃራኒ፣ እግዚአብሔርን ለማምለክም ዕንቅፋት በሆኑና ምንም ትግር በሌላቸው ሥርዐቶች፣ ባህሎችና ልማዶች መካከል ያለውን ልዩነት ማጤን ተገቢ ነው።

3.6. ሰላማዊ መንገድ ተመራጭ ነው።

ለውጥ ሰላማዊ መንገድን በመከተል እሊያም ገይልን በመጠቀም ሊመጣ ይችላል። ከሁለቱ የለውጥ መንገዶች ዘላቂታዊነት ያለው ግን ሰላማዊው መንገድ ነው። ሰላማዊ ለውጥ ሰዎች እምነው፣ ወድደውና ፈቅደው የሚቀበሉት በመሆኑ፣ በሌላ የተሻለ ሰውጥ ካልሆነ በቀር በቀላሉ አይቀሰበስም። አስካሁን በሰላማዊ እንቅስቃሴ የመጡና በተቀበላቸው ኅብረተ ሰብ ልብ ውስጥ የተተከሉ ሰውጦችን ማንም ሊነቅላቸው ያልቻለው ለዚህ ነው ተብሎ ይታመናል። በገይል ወይም ያለፍላጎት ተካሄደ የተባለ የትኛውም ሰውጥ ግን ለጊዜው ነው እንጂ እስከ መጨረሻው ሊዘልቅ አልቻለም፤ አይችልምም። በሰዎች ፍላጎት ላይ ያልተመሠረተና በግድ የተጫነ በመሆኑ፣ የተጫነባቸው ሰዎች ለጊዜው የተቀበሉት ቢመስሉም አንኳ፣ እንድ ቀን ከጫንቃቸው ላይ እሽቀንጥረው መጣላቸው አይቀርም።

ሃይማኖት ለሰዎች ለሜት ቅርብ ነውና፣ በሃይማኖት ውስጥ እንደ እግዚአብሔር ቃል የሆነ መንፈሳዊ ለውጥ ለማምጣት ሰላማዊ መንገድን መከተል ይገባል። ከዚህ ውጪ የሚደረግ ማንኛውም የለውጥ አንቅስቃሴ ተቀባይነትን ማጣት ብቻ ሳይሆን፣ በራስ ላይም በቀላሉ ሊበርድ የማይችል ተቃውሞን ያስነሣል።

ከሚያግባቡና የጋራ ከሆኑ አውነቶች በመነሣት፣ ሌሎች ሰሕተቶችን በሂደት ማስተካከል የሚቻልበትን ብዙ ዕድል መፍጠር ሊቻል፣ ከሚያጋጩና ከሚያለያዩ፣ እንደ ሌላም ከሚያለቁጥሩ ነጥቦች መጀመር ለለውጥ ሰላማዊ አልባት ያስገኛል ብሎ ማለብ ይከብዳል። በእገራችን በቤተ ክርስቲያን፣ በተለይም በኢትዮጵያ ውስጥ፣ መንፈሳዊ ለውጥን እናመጣለን ብለው ከተነሡ

በርካታ ማሳበራት ችግሮች መካከል ዋናው፡ ከሰላማዊ የሰው ጥያቄ አንቅስቃሴ ይልቅ ስሜት የተቀላቀለበትንና ብርቱ ተቃውሞን የሚጋብዝ አካሄድን መከተል እንደ ሆነ በብዙዎች ዘንድ ይታመናል። ከዚህ አንጻር ብዙዎቹ የራሳቸውን እንዲህ ሰው ስሜት ያስፈልገዋል ብለው ያስቡለትን ወገን ስሜት አልጠበቁም። ከቤተ ክርስቲያን አባቶች ጋር ትሕትናና ታዛዥነት በተሞላበት ሁኔታ ጤናማ ግንኙነትንም አልመሠርቱም። በመሠረታዊው የመንፈሳዊ ሰው ጥያቄ ላይ ከማተኮር ይልቅ፡ እንደ ባህል ወራሪዎች ባስቆጠሯቸው ተግባራት ላይ ተስልፈው ተገኝተዋል። ለእነዚህ ባለማስተዋልና ባለስሜት በመነጻጸብ ብቻ የወስዷቸው ርምጃዎች፡ እንደ ሰው ጥያቄ ላይ ሳይሆን እንደ አፍራሽ ግብረ ጎይል እንዲታዩና ዐላማቸውን ከግቡ ሳያደርሱ ባጭሩ እንዲቀጩ አድርገዋቸዋል። ከዚህ ተመክሮ በመነሣት በሰላማዊ መንገድ የማይመጣ የሰው ጥያቄ አንቅስቃሴ ፍሬያማ እንደማይሆን መገንዘብ ይቻላል።

ብዙ ጊዜ ወንጌል ያለ ተቃውሞ ሲለበክ አስመቻሉ እውነት ነው። አንዳንድ ጊዜ ግን፡ «ተቃውሞን ያስነሣው የተሰበከው ወንጌል ነው? ወይስ አስባበኩ?» ብሎ መጠየቅ ያስፈልጋል። በአግዚአብሔር መንግሥት ታሪክ ውስጥ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት አየተሠራ ያለ የወንጌል ሥራ፡ በተቃውሞና በስደት ብዛት ወደ ፊት ሲገፋ እንዲ ወደ ጌላ ሊቀር፤ አድማሱ ሲሰፋ አንዲ ሲጠብ አልታየም። በክርስትና የመጀመሪያ ዘመናት ከኢየሩሳሌም ተነሥቶ በይሁዳ፣ በሰማርያና አስከ ምድር ዳር ድረስ የወጣው ወንጌል ብዙ የተደራጀ ተቃውሞ ገጥሞታል። በዚያው ልክ ግን በመከሰም ፈንታ አያደገና እየሰፋ፣ አየበረታና እያሸነፈ፣ ተቃዋሚዎቹን ጭምር አየማረከ ይሄድ ነበር (ዮሐ. 2፡41፤ 6፡7፤ 9፡1-6፤ 12፡24፤ 19፡20)። በዘመናችን በወንጌል አገልግሎት ዙሪያ የሚነሡ ተቃውሞዎችና የሚያስከትሏቸው አሉታዊ ውጤቶች ከዚህ አንጻር መታየት፣ መገምገምና ስሕተቶች ካሉም መስተካከል እንዳስባቸው ሁሉም ሊረዳው ይገባል። ስሁሉም ግን ለፍሬያማ ሰው ጥያቄ ሰላማዊ መንገድን መከተሉ አማራጭ የሰውም።

3.7. ሰው ጥያቄ ሁሉንም ማእከል ማድረግ አለበት።

ከባቢሉን ምርኮ በጌላ ምርኮኞቹ አይሁድ በተቃጠለው ቤተ መቅደስ ምትክ ዐዲስ ቤተ መቅደስ ለመሥራት መሠረቱን ሲጥሱ፡ የቀድሞውን ቤተ መቅደስ በሚያውቁት የቀድሞ ትውልድና በዐዲሱ ትውልድ መካከል ስለ ቤተ መቅደሱ የነበረው ስሜት ፍጹም ተቃራኒና የተደበላለቀ ነበር። ቃሉ ሲናገር፡ «የፊተኛውን ቤት ያዩ ሽማግሌዎች የሆኑ ብዙ ካህናትና ለዋጮች፡ የሰባቶችም ቤተ ስላቶች ግን ይህ መቅደስ በፈታቸው በተመሠረተ ጊዜ በታላቅ ደምፅ ያስቅሱ ነበር፤ ብዙ ሰዎችም /ዐዲሱ ትውልድ/ በደብታ ይጮኹ ነበር፤ ደብብ ስላቶችም የሚጮኹትን ደምፅ ከሕዝቡ ልቅሶ ደምፅ መለየት የሚችል ስልክነበረም» (ዕዝ. 3፡12-13) ይላል። የምርኮው ዘመን አብቅቶ ሚጠት /ከምርኮ መልስ/ መሆኑና ባቢሉናውያን ባቃጠሉት ቤተ መቅደስ ምትክ ዐዲስ ቤተ መቅደስ ለመሥራት መሠረት ሞጣሉ፡ የተደመውን ትውልድ ከማስደሰት ይልቅ ያሰፈውን ቤተ መቅደስ በማስታወስ አንዲያስቅስ ነው ያደረገው፤ ዐዲሱን ትውልድ ደግሞ አጅግ አስደስቶታል። ይህ ሁኔታ ሁለት የተለያዩ ፍላጎት ላላቸው ወገኖች አንድ የሰው ጥያቄ ከሥተት የሚፈጥረውን ተቃራኒ ስሜት ሊያሳይ ይችላል። ይሁን እንዲሁ የሚያስቅሱትን አንዲደስቱ ማድረግ፡ አየተደስቱ ያሉትን ደግሞ አንዲያስቅሉ ማስገደድ አይቻልም።

ቤተ ክርስቲያን በዘር፣ በጽንጽ፣ በቀስም፣ በዕድሜ፣ በጾታ፣ በዕውቀትና በመሳሰሉት፡ የተለያዩ አጭም ያላቸውንና በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክነትና በክርስቶስ አዳኝነት ያመኑ ሰዎችን ያቀፈች ማኅበር ናት። ስለ ሆነም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ አንዲመጣ ሲታስብ፡ ሰው ጥያቄ ሁሉንም የቤተ ክርስቲያን አባላት ማእከል ያደረገ መሆን ይኖርበታል እንዲሁ፡ የተወሰነውን ክፍል ብቻ የሚይዝና የቀረውን ግን የሚያገል መሆን የለበትም።

ብዙ ጊዜ የሰው ጥያቄ አንቅስቃሴ የሚነሣው ከወጣቱ ትውልድ በኩል እንደ ሆነ ይታወቃል። ይህ የግብረተ ሰብ ክፍል በአብዛኛው ሰው ጥን ስማካሄድ ሲያበብም፡ በዋናነት የዐዲሱን ትውልድ ፍላጎት ማእከል አድርጎ የመመልከት

አዝማሚያ ያሳያል፤ ለቀድሞው ትውልድ ፍላጎትም ብዙ ግድ ያለው አይመስለም። ይህ ደግሞ በዐዲሱና በቀድሞው ትውልድ መካከል ቅራኔን ሊፈጥርና በለውጡ ሂደት ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳርፍ ስለሚችል፥ ለውጡ ሁለቱንም ትውልድ የሚጠቅም ሆኖ መከናወኑ ይመረጣል። የቀደመው ትውልድ ለዐዲሱ፥ ዐዲሱም ለቀደመው ትውልድ አስፈላጊዎች መሆናቸውን ሁለቱም በማስተዋል ተገንዝበው ሊቀበሉና ለውጡ ለቤተ ክርስቲያን አንድነትና ሰላም በሚጠቅም መልኩ አንዲከናወን ሊፈቅዱ ይገባል።

ዐዲሱ ትውልድ የቀደመውን ትውልድ ጌላ ቀር ብቻ አድርጎ ሊመለከተውና ከእርሱ ለዛሬ ሕይወቱ የሚረባ ምንም ቁም ነገር እንደማይገኝ አድርጎ ሊቁጥረው አይገባም። «የዳርጌን ዘመን ስብብ፥ የብዙ ትውልድንም ዓመታት ስብብ፥ ስብብን ጠይቅ፥ ያስታወቅህማል፤ ሽማግሌዎችህን ጠይቅ ይነገራህማል» (ዘጸ. 32፥7) በተባለው መሠረት፥ ከቀደመው ትውልድ ታሪክ የሚማረው ብዙ ነገር እንዳለ መረዳት አለበት። በተጨማሪም የቀደመው ትውልድ ለዛሬ ማንነቱ መሠረት መሆኑን መገንዘብ ይኖርበታል። የቀደመው ትውልድም፥ ዐዲሱን ትውልድ ችኩልና አጥፊ ብቻ አድርጎ ሊያየው አይገባም፤ እርሱ የጀመረውን የእግዚአብሔርን መንግሥት ሥራ የሚረከብና የሚያሰፋፋ፥ ለቀጣዩም ትውልድ የሚያሸጋግር ወራሽ ነው።

ብዙ ጊዜ በቀድሞውና በዐዲሱ ትውልድ መካከል ከለውጥ ጋር በተያያዘ የሚነሳው ግጭት፥ ከፍላጎት መለያየት ጋር የተገናኘ እንደ ሆነ ግልጽ ነው። የቀድሞው ትውልድ የእኔ የሚለው፥ የኖረበት ሥርዐትና ባህል እንዲለወጥበት አይፈልግም፤ እንዲያውም ዐዲሱ ትውልድ ምንም ለውጥና ማሻሻያ ሳያደርግ እንዲወርሰውና እንዲመላለስበት፥ ለቀጣይ ትውልድም እንዲሰተላልፍለት ይሻል። ዐዲሱ ትውልድ ደግሞ የቀደመውን ትውልድ ሥርዐትና ባህል ጌላ ቀርና ጎታች አድርጎ ስለሚመለከተው፥ ምርጫው ያን ጥሎ ዐዲሱ የሚለውንና ለእርሱ የሚበማማውን የኑሮ ዘዬ መከተል ነው። ስለ ሆነም መንፈሳዊ ለውጥ ሊካሄድ እነዚህ ልዩነቶች የሚጠቡበትንና ሚዛን

የሚጠበቅበትን ሁኔታ ማመቻቸት ከሁለቱም ወገን ይጠበቃል። ይሁን እንጂ ሚዛን የማለጠበቁ ተግባር ቀላል አይደለም።

ጃን ሰቶት (2002፤ 27-28) በሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ላይ ተመሥርተው ሲያስተምሩ፥ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን በቀደመውና በዐዲሱ ትውልድ መካከል ሊኖር የሚችለውን የፍላጎት ልዩነት ማጥበብ ችላ እንደ ነበር ለማሳየት ሞክረዋል። ሐዋርያት አምልኮአቸውን በቤተ መቅደስም በቤታቸውም ይፈጽሙ ነበር (የሐዋ. 2፥46)። የቤተ መቅደሱ አምልኮ የአራቱን ሕግ ተከትሎ የሚከናወን ፍጹም ሥርዐታዊ /Formal/ አምልኮ ሲሆን፥ በቤታቸው የሚከናወነው ደግሞ እንደ ቤተ መቅደሱ ሥርዐታዊነት የማይታይበት /Informal/ አምልኮ ነበር። ነገር ግን መቅደስ ውስጥ የሚከናወነውን ሥርዐተ አምልኮ ወዲያው ርገፍ አድርገው አለመተዋቸውና ሁለቱንም በጥምረት ማከናወናቸው አስገራሚ ነገር ነው ይላሉ ጃን ሰቶት።

ይህን የመጀመሪያዬቱን ቤተ ክርስቲያን ተመክሮ በዚህ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከሚታየው ሁኔታ ጋር በማዛመድ ሊያብራሩም፥ በቀድሞውና በዐዲሱ ትውልድ መካከል የመቀበበል ችግር እንደሚስተዋል ገልጸዋል። ለዚህም ዋናው ምክንያት የቀደመው ትውልድ አከራሪ መሆኑና ዐዲሱ ትውልድም ትዕግሥት ማጣቱ ነው ይላሉ። የቀደመው ትውልድ ከአከራሪነቱ የተነሳ ሥርዐተ አምልኮውን አይለወጡ አድርጎ ስለሚመለከተው፥ «ሥርዐቱ አስቀድሞ እንደ ነበረው ዛሬም መኖር አለበት፥ ለዘላለምም እንደዚያው ሊቀጥል ይገባዋል» ያለ ይመስላል። ዐዲሱ ትውልድ ደግሞ የእርሱን ፍላጎት የጠበቀለት ባለመሆኑ ይህን የቀደመውን ትውልድ አጭም በጽኑ ይቃወመዋል። ልዩነቱን ማጥበብ ለቤተ ክርስቲያን ሰላምና አንድነት አስፈላጊና ወላጅ ቢሆንም ሥራው ግን ቀላል አይሆንም። ስለዚህ ልዩነቱን ለማጥበብ የቀደመው ትውልድ አባል የሆኑት ጃን ሰቶት «ስሁን ወዳሰው፥ ወጣቱ ትውልድ ለበውጥ ወደሚነቀንቀው ዓለም ስንዳንደ ጊዜ ራሳችንን ማምጣት ስበብን» በማለት መሠረታዊ ሊባል የሚችል የመፍትሔ ሐሳብ ያቀርባሉ። ሁለቱም ወገኖች የመጀመሪያዬቱን ቤተ ክርስቲያን ምላሌነት

በመከተል፡ በመካከላቸው ሊፈጠር የሚችለውን የፍላጎት ልዩነት በማጥበብ እንዲሁ ሌላውን እንዲቀበል ለማድረግም ተመክሮዋን እንዲህ በማለት ያሳያሉ፡

/በመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን/ ወጣት ትውልድ ሥርዐታዊነት የማይታይበትን የቤት ውስጥ ጎብኒት ይመርጣል። ነገር ግን ክብር የሚሰጠውን የቤተ ክርስቲያን ስገልግሎት ልምድም ይፈልግ ነበር። እነዚህ የመለሱ የቀደሙ ሰዎች ደግሞ ክብራቸውን የቤተ ክርስቲያን ስገልግሎት ነው የሚመርጡት። ይሁን እንጂ ሥርዐታዊነት የማይታይበትን የቤት ውስጥ ጎብኒት ልምድም ይፈልግ ነበር።

የመጀመሪያዬ ቤተ ክርስቲያን አምልኮ የሁሉንም አባላት ፍላጎት በተቻለ መጠን ማሟላት የቻለ ነበር። የቀደመው ትውልድ ወይም የኖረውን ሥርዐተ አምልኮ ደጋፊ የሆነው ወገን፡ ከእኔ በቀር ላላር ብሎ ዐዲሉን ሥርዐተ አምልኮ አልተቃወመውም። ዐዲሉን ሥርዐተ አምልኮ ይበልጥ የተቀበለውም ወገን፡ የቀደመውን ሥርዐተ አምልኮ አልናቀውም፤ አክብሮ ይጠቀምበት ነበር እንጂ። እንዲህ ያለው ሚዛናዊ አካሄድ የመጀመሪያዬን ቤተ ክርስቲያን አንድነትና ሰላም ጠብቋል፤ ለስገልግሎቷም ፍሬ አስገኝቷል ማለት ይቻላል።

በዘመናችን ያለችው ቤተ ክርስቲያን ከዚህ ብዙ መማር አለባት። ቤተ ክርስቲያን ሁሉም አባላት በአንድነት የሚኖሩባት ስብስብ እንደ መሆኗ የሁሉንም አባላት ፍላጎት ሚዛኑን በጠበቀ መንገድ ልታሟላ ይገባታል። የቀደመው ትውልድ «የኔ ብቻ ልክ ነው» የሚለውን አክራሪነት አስወግዶ፡ በዐዲሉ ትውልድ የሚነሳውን ዐዲስ ነገር ለመቀበል ራሱን ማዘጋጀት ሊጠበቅበት፡ ዐዲሉም ትውልድ የቀደመውን ትውልድ ጠቃሚ ዕሴቶች ተቀብሎና ከራሱ ጋር አጣጥሞ በሚዛናዊነት ሊያስተናግዳቸው ይገባል። ይህ ካልሆነ ግን የቤተ ክርስቲያን ሰላም ሊደፈርስና አንድነቷም ሊከፋፈል ይችላልና ሚዛን መጠበቁ መልካም ነው።

3.8. ለውጥ በሂደት እንጂ በአንድ ጊዜ ሳይመጣ ይችላል።

የእግዚአብሔር ቃል፡ «በሁሉ ዘመን አለው፡ ... ለመታከል ጊዜ አለው፡ የተተካበውን ለመንቀል ጊዜ አለው፡ ... በማፍረስ ጊዜ አለው፡ በመሥራትም ጊዜ

አለው» (መዝ. 3፡1-3) ይላል። በአንድ ወቅት አንደ ቀላል ነገር ወደ ቤተ ክርስቲያን የገባ ስሕተት፡ ሥር ሰዶ ለረጅም ዘመናት ሊቆይ ይችላል። ሕዝቡም ሆነ መምህራኑ ካለማወቅ፡ ከግንዛቤ ማነስ ወይም ከመፍራት የተነሣ ስሕተቶችን አንደ ትክክለኛ ነገር ተቀብለው ኖረውበት ይሆናል። አንደዚህ ያሉ ስሕተቶችን፡ በእግዚአብሔር ቃል ዐርሞና አስተካክሎ ቤተ ክርስቲያንን ወደ ትክክለኛው አቅጣጫ መመለስ ግን፡ እንዲህ ሊናገሩት እንደሚችሉት ቀላል አይሆንም። አንደ ስሕተቶቹ ዐይነትና አንዳስቁጠሩት ፅድቃቸው፡ በተቀበላቸው ሕዝብ ልብ ውለጥ አንደ ተለጣቸው ስፍራም መጠን ብዙ ዋጋ ሊያስከፍሉና ረጅም ጊዜ ሊወስዱ ይችላሉ። እዚህ ላይ «አንድ ሞኝ የተከሰውን ዐሥር ብልጎ አይነቅለውም» የሚለውን አገራዊ ብሂል ማስታወሱ መልካም ነው።

በግለ ሰብ ወይም በቡድኖች ጥረትና ትግል ሊወገዱ የማይችሉና ጊዜ እንዳመጣቸው፡ ጊዜ የሚያስወግዳቸውና የሚያሻሽላቸው አንዳንድ ስሕተቶች መኖራቸውም ሊከነጋ አይገባም።

እግዚአብሔር ዘመናትን የፈጠረና የወሰነ፡ ሁኔታዎችንም ሁሉ የሚቆጣጠር ገያል አምላክ ነው። ጊዜና ችሎታ የእርሱ ገንዘቦች ቢሆኑም ቅሱ፡ አስላግባብ አይጠቀምባቸውም። በገይሉና በችሎቱ ብዛት ሁሉን እንደ ፈቃዱና እንደ ሐላቡ የሚፈጽምበት የራሱ ጊዜ አለው። ከፍጥረት መጀመሪያ እንሥቶ እግዚአብሔር ተግባሩን ሁሉ በወሰነው ጊዜ ሊያከናውን ኖሯል። ዓለማችንና በውስጣቸው ያለውን በስድስት ቀናት ውስጥ ያከናወነው ከዚሁ አሠራሩ በመነሣት እንጂ፡ ሁሉን በአንድ ጊዜ የማከናወን ችሎታ ስላለው አይደለም (ዘፍ. 1፡1-3)።

በሰዎች ምክንያት የተሰላሹ ነገሮችን ለማስተካከል፡ ወይም ሌሎች ሦራዎችን ለመሥራት በሰው ግምት እግዚአብሔር የዘገየ ሊመስል ይችላል። የእግዚአብሔር መዘግየት የለዎችን ትዕግሥት የሚፈታተን መስሎ ጪታይም፡ መዘግየቱ በበቂ አምላካዊ ምክንያት የተደረገ መሆኑን ግን፡ በነገሩ ፍጻሜ ላይ ካልሆነ በቀር በጅማሬው ለማስተዋል በመንፈሳዊ ሕይወት መጉልመስን ይጠይቃል።

የሰው ጥያቄ!!!

ትልቁ ቁም ነገር ሰው ጥያቄ የዘመናት ተጋድሎ ውጤት እንጂ የአንድ ጀግን ሥራ አሰሪነትን ማወቁ ላይ ነው። እያንዳንዱ መንፈሳዊ ሰው ልሳሊ በዘመኑ የሰውነትን ፍሬ የግድ ማየትን ግብ አድርጎ ከሚነሣ ይልቅ፡ ነገሮች ሁሉ በእግዚአብሔር ጊዜ እንደሚከናወኑ በመገንዘብ፡ ለሰውነት የድርሻውን አስተዋፅኦ አበርክቶ ማለፉ ታላቅ የተቀደሰ ተግባር መሆኑን መቀበል አለበት። ንጉሥ ዳዊት የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ለመሥራት ጽኑ ፍላጎት ነበረው። ነገር ግን የመሥራቱ ድርሻ የተመደበው ለእርሱ ላይሆን ለልጁ ለሰሎሞን ነበር። ይህን የተገነዘበው ዳዊት፡ ለቤቱ ሥራ የሚያስፈልገውን ሁሉ አዘጋጅቶና አደራጅቶ ለሰሎሞን በመስጠት የሚጠበቅበትን አስተዋፅኦ በማበርከት ዘመኑን ፈጽሟል (ዘኢ. 17፡1-27፤ 22፡1-19)። እንዲህ ማለት ግን በዘመናችን የምናየው ምንም የሰው ጥያቄ አይኖርም ማለት ላይሆን ይችላል።

3.9. የመሪዎችን ትኩረት ይጠይቃል።

የመሪዎች ትልቁ ተግባር፡ ሕዝቡን እንደሚገባቸው መምራት፤ የሕዝቡን ችግሮች በግንባር ቀደምነት መፍታት፤ ሕዝቡን ወደ ተሻለ ሕይወት ማምጣትና የመሳሰለው መሆኑ ይታወቃል። አንደዚህ አድርገው የሚገኙ መሪዎች ተልእኮአቸውን በትክክል ለሰሚወጡ፡ በሽማቸው በእግዚአብሔርና በተሾሙበት ሕዝብ ፊት ሞገስን ያገኛሉ። ከዚህ በተቃራኒ የሚመለሰሉ ከሆነ ግን፡ በሚመሩት ሕዝብ ላይ ለሚደርሰው ጥፋት በእግዚአብሔርም በሰውም ፊት ተጠያቂዎች ይሆናሉ።

በሕዝብ ሕይወት ውስጥ ሰው ጥያቄ ማምጣት አለፈላጊ ሆኖ ሲገኝ፡ በሰላማዊና ሁሉን ባላተፈ መንገድ ለሰው ጥያቄ መንቀሳቀስ ከመሪዎች የሚጠበቅ ዐቢይ ተግባር ነው። መሪዎች በሕዝቡ ላይ የከበደ ሽክም ቢኖር ያንን ለማቅለል ጥረት ማድረግ፡ ሕዝቡን ከጋላ ቀርና ጎጂ አኗኗር ወደ ተሻለ፤ ዘመናዊና ጠቃሚ አኗኗር የሚመጣበትን መንገድ መቀየስ፡ ሕዝቡ ከእግዚአብሔር ጋር የሚኖረውን መንፈሳዊ ጎብረት የሚያበላሹ፤ መንፈሳዊ

የሰው ጥያቄ!!!

ካባ ደርበው በሕዝቡ ውስጥ የሠረጹና ሥር የሰደዱ አንገራል ልማዶችን ለማስወገድ ተጋድሎ ማድረግ አለባቸው።

መሪዎች የሕዝቡን መንፈሳዊ ሆነ ሥጋዊ ኑሮ በተገቢው መንገድ ለመለወጥ ጥረት የማያደርጉ ከሆነ፡ ሰው ልሳሊው ሕዝብ የራሱን ርምጃ ከመውለድ ላይመሰስ ይችላል። ይህ በሥጋዊው ሆነ በመንፈሳዊው ዓለም በተደጋጋሚ ታይቷል። ሰው ፊቱም ቢሆን መሪዎች የሕዝቡን የሰው ጥያቄን አስከፍረው ድረስ፡ በሕዝብ የሚመሩ የሰው ጥያቄ አንቅስቃሴዎች እንደሚቀጣጠሉ አያጠራጥርም።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አንደ ተመዝግበው፡ ከሰሎሞን ቀጥሎ በአበራኤል ላይ የነገሠው ልጁ ሮብላም ነበር። ሕዝቡ የሰሎሞን የአገዛዝ ቀንበር ስለገነፈገ፡ «አባትህ ቀንበር አክብረብን ነበር፤ አሁንም አንተ ጽኑውን የአባትህን አገዛዝ፡ በላዎችንም የጫነውን የክበደውን ቀንበር አቃልላለን፤ እኛም እንገዛለን ብለው ተናገረው» (1ኛ. 12፡4)። እርሱ ግን ከሕዝቡ የቀረበለትን የሰው ጥያቄ በአግባቡ አላስተናገደም። ይልቁንም የሽማግሌዎችን ምክር አናንቆና በዐብሮ አደጎቹ ምክር ተነድቶ፡ «አባቱ ከባድ ቀንበር አክብረባቸው ነበር፤ እኔ ግን በቀንበራቸው ላይ እጠምጋለሁ፤ አባቱ በአንጋጋ ገርፎአቸው ነበር፤ እኔ ግን በጊንጥ እገርፋቸዋለሁ ብሎ ተናገረው» (1ኛ. 12፡14)። ተገቢነት የነበረው ጥያቄ አዎንታዊ ምላሽ በማጣቱ፡ ሕዝቡ የራሱን ርምጃ ለመውለድ ተገደደ። ከዐሥራ ሁለቱ ነገደ አበራኤል መካከል ዐሥሩ ነገድ፡ ከአበራኤል መንግሥት ተገንጥሎ የራሱን መንግሥት መሠረተ። አንድ የነበረው የአበራኤል መንግሥትም ለሁለት ተከፈለ። ምንም እንኳን ነገሩ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተደረገ ቢሆንም (1ኛ. 12፡15)፡ ለሆነው ሁሉ ምክንያቱ ሮብላም ሕዝቡን በሰው ጥያቄ መምራት አሳመቻሉ መሆኑን መረዳት አያስቸግርም።

ዛሬም የቤተ ክርስቲያን አባቶችና መሪዎች ግላፊነታቸውን ዘግተው፡ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ የሆነውን መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ ለማምጣት ሕዝቡን ማነሣሣትና ማንቀሳቀስ ካልቻሉ፡ የሚመሩት ሕዝብ ያለ እግዚአብሔር ፈቃድ የተጫነበትን፤ መንፈሳዊ ሕይወቱን የሚያቃውሰውንና ሥጋዊ አኗኗሩን የሚጎዳውን ልዩ ልዩ ቀንበር ከጫንቃው ላይ ሰብሮ ለመጣል

ይገደዳል፤ ማንም አይመልስውም። ለምሳሌ፡- ባለፉት ዓመታት በአገራችን፥ በቤተ ክርስቲያን ላይሆን በመንግሥት በኩል ተቀይሶ በነበረው «የድክነት ቅነሳ ስትራቴጂ» ውስጥ፥ በተለይ በአርሶ ዐደሩ እካባቢ ድክነትን ለመቀነስ በሚል ከተወሰዱት ርምጃዎች መካከል፥ የበዓላትን ቀናትና የተጓዛዛ ድግስን መቀነስ ዋናዎቹ አንደ ነበሩ ይታወሳል። በመንግሥት አስተባባሪነት፥ ብዙ አርሶ ዐደሮች በተደራጀ መልኩ ብዙ የበዓላት ቀናትን በመቀነስ፥ እጅግ የሚበዙትን የዓመቱን ቀናት በሥራ ለማሳሰፍ፥ እንዲሁም የተጓዛዛ ድግስ በመደገብ ህብታቸውን ከአላበፈላጊ ብክነት ለማዳን፥ የተጓዛዛ ድግሶችን ለማስቀረት ውሳኔዎችን እየወሰኑ ወደ ተግባራዊ አንቅስቃሴ መሸጋገራቸውን ከመገናኛ ብዙኃን ተከታትለናል። እነዚህ ከብዙ ዓመታት በፊት ከእግዚአብሔር ቃል ውጭ በልዩ ልዩ መንገድ በቤተ ክርስቲያን እንዲሠራባቸው የተደረጉ ደንቦች፥ አሁን «ጉጂ ልማዳዊ ድርጊቶች» ተብለዋል።

እስቀድማ ይህን የአርሶ ዐደሩን ችግር በማስተዋል መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሰው ልታመጣ የሚገባት ቤተ ክርስቲያን ነበረች። ነገር ግን በቤተ ክርስቲያን በኩል እዚህ ግባ የሚባል የሰው ሕንቅስቃሴ አልታየም። ቤተ ክርስቲያን የሰው ሕመም መሪ መሆን ሲጠበቅባት አልሆነችም። ይልቁንም ሰው ሕመምን በራሳቸው ጊዜ ለማምጣት እየተንቀሳቀሱ ያሉትን ወገኖች በመደገፍ ፈንታ፥ በቤተ ክርስቲያን ሥርዐት አፍራሽነት ስትሰሰላቸው ነው የታየው። ቤተ ክርስቲያን ለዚህ በአርሶ ላልተመራ የሰው ሕንቅስቃሴ እየበጠች ያለው ምላሽ፥ ራስን ከመከላከል ያላሰፈና ሥር ነቀል ሰው ለማምጣት አንቅስቃሴውን የሚያግዝ አስመሆኑ። በቤተ ክርስቲያኒቱ ልሳናት በየጊዜው ይታያል (አድጎነ ሕዝቡ በመስቀሉ 1997፣ 28-32)። አንዳንድ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መምህራን ግን ስሜ ቢያጡም በግላቸው፥ ይህ ስንፍናን የሚያስተምር፤ ሰውን ሥራ ፊት አድርጎ ለጎጢአት ሥራ የሚያዘጋጅ፤ ሀብትን እስከግባብ የሚያበክንና ድክነትን የሚያንሰራፋ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊት የተሳሳተ መሆኑን ከቀድሞ ጀምሮ አስተምረዋል (ዓለማየሁ 1958፣ 28-48፤ እቤ 1967፣ 61)።

ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚፈለገው አጠቃላይ መንፈሳዊ ሰው ሕንጻይ መጣ ትልቁ ችግር፥ የሰው ሕንቅስቃሴውን መሪ ቤተ ክርስቲያን አስመልጠጧ ነው ተብሎ ይታመናል። የቤተ ክርስቲያን አባቶችና መሪዎች /ቅዱስ ሲኖዶስ/ አያሉ፥ ተራው አገልጋይ ወይም ምስመን ተነሥቶ የሰው ሕንቅስቃሴ ማነሣሣቱ ምን ጊዜም በበጎ ዐይን አይታይም። ገና ከጅምሩ በሚመለከታቸውም በማይመስከታቸውም ክፍሎች የኑፋቱና የክሕደት ተግባር ተደርጎ ይወሰዳል። ግቡንም ላይመታ ሥርዐተ ቤተ ክርስቲያንን እንኳ ባልጠበቀ «ውግዘት» ይጨናገፋል። ለሰው ጥቅም የተነሣሁትም ክፍሎች ላይወዱ በግድ ከእናት ቤተ ክርስቲያናቸው የመገፋትና የመለየት ዕጣ ይገጥማቸዋል።

በዚህ ዘመን በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ የሚታዩትን ችግሮችና ጉድለቶች እናስተካክላለን የሚሉ ክፍሎች ተበራክተዋል። ለዚህ የተቀደሰ ተግባር በመንፈሳዊ ቅንነት፤ በእውነት፤ በቅንነትና በታማኝነት የተሰለፉ አንዳሉ ይታወቃል። አገልግሎቱን ገና እንዳልተሰጠ ስትራቴጂ የሥራ መስክ ቁጥረው የተሰማሩ፤ በጥቂት ጊዜ የከበሩና ምድራዊ ኑሯቸውን ያደላደሉም ጥቂቶች አይደሉም። ቤተ ክርስቲያኒቱ አንደ እግዚአብሔር ቃል ለመኖር በየጊዜው ራሷን መመርመርና ጉድለቶቿን አያረመች መስተካከል ያለባት መሆኑ ባያጠያይቅም፥ ይህን አገልግሎት በመሪነት ማከናወን የሚገባትም ራሷ ቤተ ክርስቲያኗ መሆን ነበረባት። እርሷ ይህን ተልእኮ በእግባብ መወጣት ብትችል ኖሮ፥ ዛሬ በሰሜ የሚነግዱና በቤተ ክርስቲያን ላይሆን ስግል ጥቅማቸው የሚሯሯጡ የአንዳንድ «አገልጋዮች»ን አንቅስቃሴ መግታት በቻለች፥ የሚፈለገውን መንፈሳዊ ሰው ሕመም ለማምጣትም ብዙ መስናክሎች ባልተፈጠሩ ነበር።

ስለዚህ ቤተ ክርስቲያን በየጊዜው የአባላቷን ሥጋዊና መንፈሳዊ ችግሮች እየመረመረች፥ በእግዚአብሔር ቃል ላይ ተመሥርታ ከዘመኑ ሁኔታ እንጻር መፍታትና ሰው ሕመምን ለማምጣት ጥረት ማድረግ ይጠበቅባታል። ከዚህ እንጻር በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ትከሻ ላይ የወደቀው ጎሳፊነት በተላሉ የሚታይ አይደለም። ነገር ግን በሚመሯቸው ሰዎች እስከ መመራት ድርሰው ጎሳፊነታቸውን መዘንጋታቸው፥ በእግዚአብሔርም በታሪክም ፊት

ያስጠይቃቸዋል። ቤተ ክርስቲያን እንደ እግዚአብሔር ቃል አሰማበትማሯና እንደ እግዚአብሔር ቃል አሰማሯ መንፈሳዊ ቅንነት ያሳደረባቸውና ለሰው ጥተኝነት ሰዎችም ቢሆኑት እግዚአብሔር በውስጣቸው ያስቀመጠውን የክብር ሐሳብ፣ ከቤተ ክርስቲያን ዕውቅና ውጪ በሥራ ላይ ለማዋል ከመንቀሳቀስ ይልቅ፣ ከቤተ ክርስቲያን አባቶችና መሪዎች ጋር በመቀራረብ ስመሥራት ልባቸውን ቢያስፋ መልካም ይሆናል። አባቶችም የእነዚህን ወገኖች ሐሳብ ለቤተ ክርስቲያን ጥቅም ሊሉ በእኩብሮት ማበተናገድ መጀመር እንደሚኖርባቸው ይታመናል።

3.10. ለውጥ ሁሉ ጠቃሚ ሳይሆን ይችላል።

ሰው ጥን በሁለት መንገድ መመልከት ይቻላል። ሰበጎ የሆነ ሰው ጥን በከፋ የሆነ ሰው ጥን ስለ፣ ሰው ጥን ሊባል ሁል ጊዜም መሻሻል ማለት ስይደለም፤ ሁል ጊዜ መበላሸት ማለትም አይደለም። ነገሮች በሰው ጥን የሚሻሻሉትም የሚበላሹበትም ሁኔታ ሊኖር ይችላል። ሰው ጥን ሁለቱንም ሊያሳይ የሚችል ቃል ስለ ሆነ ሰበጎም በከፋም ይሆናል። (ዶ/ር የማግ 1996፣ 14)

ስለዚህ በሰው ጥን ላይ ብቻ ሳይሆን ለውጥ ሊያስከትል በሚችለው ውጤት ላይ ማተኮር ተገቢነት አለው። ሰበጎ በሆነው ሰው ጥን ውስጥ ማለፍ ከመልካም ነገሮች ተጠቃሚ ያደርጋል። ማንነትን ለሚያሳጡና ጉዳትን ለሚያስከትሉ ሰዎች መጋባት ግን ከኪሳራ በቀር ትርፍ የለውም።

ክርስቲያኖች ከዓለም ተለይተው በዓለም የሚኖሩ የክርስቶስ ወገኖች እንደ መሆናቸው (ዮሐ. 17፡14-15)፣ በዓለም በልዩ ልዩ ጉዳይ የሚነሳው የሰው ጥን ማዕበል በአንድም በሌላም መንገድ ሊያንገባቸው ይችላል። በሰው ጥን ማዕበል ውስጥ ገብተው ከመዳከራቸው በፊት ግን፣ ለውጡ ከእግዚአብሔር ጋር ባላቸው ግንኙነት ላይ የሚያስከትለውን ውጤትና ለቤተ ክርስቲያን መታነጽ የሚኖረውን ፋይዳ መመዘን አለባቸው። አሊያ ሊወጡ ከማይችሉበት መንፈሳዊ ቀውስ ውስጥ ይበፈቃሉ። የዓለምንና የእግዚአብሔርን ነገር አደበላልቀው በመያዝ ከሁለቱም ሳይሆኑ እንዲሁ ባከነው ይቀራሉ። በቤተ

ክርስቲያን ውስጥም መከፋፈልና መለያየት ይፈጠራል። ከዚህ ሁሉ ችግር ለመዳን ሰበጎ የሆነውን ሰው ጥን ለከፋ ከሆነው ሰው ጥን መለየት ይገባቸዋል።

ቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዲመጣ የሚፈለገው ሰው ጥን፣ ሰበጎ የሆነ፣ የእግዚአብሔር ቃል ከሚያስተምረው ጋር የማይቃረንና ቤተ ክርስቲያን ተልእኮዋን በተገቢው ሁኔታ እንድትፈጽም የሚረዳ መሆን አለበት። ከዚህ ውጪ በቤተ ክርስቲያን ላይ የሚነሳ የሰው ጥን ማዕበል፣ መንፈሳዊ ሳይሆን ሌላ ተልእኮ ያለው ሆኖ ሊቈጠር ይችላል።

ቤተ ክርስቲያንን ለጉጂ ሰው ጥን እያጋለጡ መንፈሳዊ ዕሴቶቿን እንድታጣ፣ አባሉቿም እርስ በርሳቸውና ከእግዚአብሔር ጋር በሚኖራቸው ግንኙነት ላይ እኩል እንዲፈጠር ማድረግ በእግዚአብሔር ቃል የሚደገፍ አይደለም። በዚህ ዘመን ብዙዎች በሰው ጥን ለም፣ የሰውን መንፈሳዊ ሕይወት ለማስተካከል የማይረዱ ነገሮችን ወደ ቤተ ክርስቲያን ለማስገባት ሊጋደሉ ማየት የተሰመደ ሆኗል። በዚህ ምክንያት የሚፈጠሩ አለመግባባቶችና ችግሮች ቀላል አይደሉም። ይህን ተከትለው የሚነሱ ለደቶች፣ ለሰ ክርስቶስ ወንጌል እንደሚቀበሉት መከራ በመቀጠር ራሳቸውን የሚሸነግሉም በርካቶች ናቸው። ስለ ሆነም በሰው ጥን ስም ከነፈለው ጋር እየነፈሉ ቤተ ክርስቲያንን ችግር ውስጥ ከመከተት፣ ቆም ብሎ የክብረውን ከተዋረደው፣ የሚያንጸውን ከሚያፈርለው፣ የሚጠቅመውን ከሚገዛው፣ አንድ የሚያደርገውን ከሚያለያየው፣ መልካሙን ከከፋው፣ መንፈሳዊውን ከዓለማዊው፣ በአጠቃላይ የእግዚአብሔርን የእግዚአብሔር ካልሆነው በመለየት በሰው ጥን ጉን ብቻ ተጠቃሚ መሆን አስተዋይነት ነው።

በአንጻሩ ደግሞ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚገኝ፣ ትክክል ያልሆነ፣ የሚያፈርስና የማያንጽ ነገር፣ በሚመለከተው አካል በአግባቡ ሊስተካከል ሊገባው ተባብሶ አንዲቀጥል መደረጉ፣ ቤተ ክርስቲያንን ይጉዳል እንጂ አይጠቅምም። ቤተ ክርስቲያን ተልእኮዋን በተሳካ መንገድ እንድትቀጥል የሚያስችላት አንድ መልካም የሆነ ነገር ቢመጣ ደግሞ፣ ያን ዐዲስ ነገር ተቀብሎ በአግባቡ አሰማስተናገድ፣ አሁንም መልሶ የሚገዛው ቤተ ክርስቲያን ነውና ሚዛናዊ መሆን ያስፈልጋል።

ቤተ ክርስቲያን የማታሻሻለው፣ የምታሻሻለውም ነገር እንዳላት መታወቅ አለበት። ካሁን በፊት እንዳየነው፣ በእግዚአብሔር ቃል ላይ የቆመው መሠረተ አምነቷ ላይበረዝና ላይከለለ፣ ላይጨመርበትና ላይቀነሰለት፣ ከዘመን ወደ ዘመን፣ ከትውልድ ወደ ትውልድ ይተላለፋል እንጂ እንደየጊዜው ሁኔታ አየታየ አይሻሻልም። ሌላው ሕግና ሥርዐቷ ግን፣ ከጊዜው ሁኔታ እንጻር፣ ተልእኮዋን በሚያፋጥን መንገድና ለትውልዱ በሚያመች ሁኔታ፣ በሚመለከተው አካል ይሻሻላል፣ ይጨመርበታል፣ ይቀነሰበታል። እስካሁን ቤተ ክርስቲያን የተጓዘችው በዚህ መንገድ ነው። ይህን የቤተ ክርስቲያንን አካሄድ መቃወም አይቻልም። ቤተ ክርስቲያን መሠረተ አምነቷን ጠብቃ ከወቅቱ ሁኔታ ጋር መጓዝ ካልቻለች ግን፣ ሌላው አየቀደማት እርሷ ጅራት ትሆናለች፣ ለዎችን ታጣለች፣ ተለሚነቷ ይቀንሳል። በመሆኑም በዚህ ጤናማ መንገድ ቤተ ክርስቲያን እንዳትሻሻል ማከላከል ወይም ዕንቅፋት መሆን በቤተ ክርስቲያን ላይ በጠላትነት ከመነሣት ተለይቶ እይታይም።

ምዕራፍ አራት

ለመንፈሳዊ ለውጥ ወሳኝ የሆኑ ነገሮች

4.1. ትምህርት

ትምህርት የለውን እመሰክራለሁ የሚለውጥና በሚፈለገው መንገድ የሚቀርጽ ትልቅ መሣሪያ ነው። ለውን ከጋላ ቀርና ጉጂ እስተላለብና እኗር ለማሳቀቅና ወደ ተሻለ ሕይወት ለማምጣት፣ ለትምህርት ቅድሚያ መለጠት እንዳለበት ታምኖ የሚሠራበትም በዚህ ምክንያት ነው። ትምህርት ለለውጥ መምጣት መሠረታዊ ነገር ነው።

ከጥንት ያልነበሩና በጋላ ላይ የተጨመሩ ለሕተቶች ወደ ቤተ ክርስቲያን የገቡትና የተስፋፉት፣ በልዩ ልዩ መንገድ በተለጠዙ የስሕተት ትምህርቶች አማካይነት መሆኑ አያጠያይቅም። ለዚህ ሊባል የተጻፉ አያሌ የስሕተት መጻሕፍትም አሉ።

አንድ ግለ ሰብ ወይም ማኅበረ ሰብ በቃልም ይሁን በጽሑፍ የተቀበላቸው የተሳሳቱ ትምህርቶች፣ በእግዚአብሔር እውነት እየተመረመሩ ለሕተት መሆናቸው እስኪገለጥ ድረስ፣ ትክክለኛ ተደርገው መወለዳቸው የነበረ፣ ያለና የሚኖር አካሄድ ነው። በስሕተት ትምህርቶች ልቡ የሞላና ከእግዚአብሔር መንገድ የወጣን ሕዝብ ወደ ቀናው መንገድ ለመመለስ፣ እነዚህን ትምህርቶች የሚቀላብስ እውነተኛ ትምህርት መስጠት አለበት፤ እውነተኛውን ትምህርት ሳያስተምሩ፣ ሰው የያዘውን የተሳሳተ ትምህርት ማለጣል አይቻልምና። ሳያስተምሩ መንቀፍም ብቻውን ለመንፈሳዊ ለውጥ አያዘጋጅም። ይልቁንም የያዘውን ነገር ከቀድሞው በበለጠ አጠንክሮ እንዲይዝ ሊያበረታታው ይችላል።

የእግዚአብሔር ቃል የሆነው መጽሐፍ ቅዱስ እውነት ነው (መዝ. 19፡7፤ 119፡142-160፤ ዮሐ. 17፡17)። ያለ መጽሐፍ ቅዱስ ትምህርትም ወደ እውነት መድረስ ፈጽሞ አይቻልም። ጌታ በቅዱስ ወንጌል እንደ ተናገረው፣ አንድ ሰው ከጎጢአት ባርነትና ከሞት ፍርሀት ነጻ የሚወጣው፣ በሌላ መንገድ ሳይሆን ይህን እውነት በማወቁ ብቻ ነው። ዐርነት ለመውጣት

አውነትን ማወቅ፣ አውነትን ለማወቅ ደግሞ የክርስቶስ ደቀ መዝሙር መሆን ያስፈልጋል (ዮሐ. 8:31-32)። ሰው የክርስቶስ ደቀ መዝሙር የሚሆነውም በሌላ ሳይሆን «በሕይወትና በዘላለም በሚኖር በእግዚአብሔር ቃል» (1ጴጥ. 1:23) ዳግመኛ በመወለድ ነው።

ብዙዎች በክርስትና ስም በሚጠሩ ሃይማኖቶች ሥር ተጠልሰው ቢኖሩም፣ ሃይማኖታቸው በሚያስተምራቸው ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት ልባቸው አሳረፈም። ለአምልኮ ባዕድ እና ለልዩ ልዩ ስሕተቶች የተጋለጡ ናቸው። ለዚህ ምክንያቱ እምነታቸውና አካሄዳቸው ሁሉ በንጹሐ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትምህርት ላይ አስመመሥረቱ ነው። እነዚህን ወገኖች በእግዚአብሔር ቃል ወደ መንፈሳዊ የሕይወት ሰው ለማድረስ ዋነኛው መፍትሔ መጽሐፍ ቅዱስን እንዲያነቡ፣ እንዲያጠኑና እንዲማሩ መርዳት ነው። በቃልም በመጽሐፍም ሲነገር ኖሮ በልባቸው ውስጥ የተተከለው የስሕተት ትምህርት፣ በእግዚአብሔር ቃል አውነትነት ካልተነቃነቀ በቀር እንዲህ በቀላሉ የሚነቀል አይደለም። በዚህ ላይ ያልተመሠረተ የሰው ሀገል ሀገል ሀገል፣ በቃልም ይሁን በመጽሐፍ አማካይነት በሰዎች ልብ የተተከለውን ክፉ ዘር ለመንቀልም ሆነ እግዚአብሔር የሚፈልገውን መንፈሳዊ ነገር ለመተከል እንደማይረዳ ይታወቃል።

4.2. ጸሎት

መንፈሳዊ ሰው ሆኖ ለማምጣት ሌላው ወላጅ ነገር ጸሎት ነው። የእግዚአብሔር ሥራ በእግዚአብሔር መንፈስ እንጂ በሰው ኃይልና ብርታት አይሠራም (ዘካ. 4:6)። በመሆኑም ጸሎት በእግዚአብሔር ሥራ ውስጥ ከምንም በላይ ቅድሚያና ትልቅ ስፍራ ሊሰጠው ይገባል።

በእግዚአብሔር ሕዝብ ውስጥ መንፈሳዊ ሰው ሆኖ የእግዚአብሔር አገልጋዮች፣ አምላካዊ የሰው ጥሪ ከደረሳቸው ጊዜ ጀምሮ፣ ወደ ሥራ ከመሰማራቸው በፊትና ከተሰማሩ በኋላ አገልግሎታቸው በጠንካራ ጸሎት የተደገፈ ነበር። ካሁን ቀደም እንደ ተመለከትነው፣ ነህምያ የኢየሩሳሌምን ቅጥር የመጠገንና የአይሁድን ሕዝብ ከሚገኝበት ሥጋዊና መንፈሳዊ ችግሮች

ነጻ የማድረግ ጥሪ እንደ ደረሰው፣ ወዲያውኑ በጥድፈያ ወደ አገልግሎቱ አልገባም። በኢየሩሳሌም ያሉ ወገኖቹ በታላቅ መከራና ስድብ አንዳሉ፣ የኢየሩሳሌም ቅጥር እንደ ፈረሰና በሮችዋ በአሳት እንደ ተቃጠሉ ከሰማበት ጊዜ ጀምሮ፣ ለአያሌ ቀናት በልቅሶና በሐዘን ሆኖ በሰማይ አምላክ ፊት ይጸምና ይጸልይ ነበር (ነህ. 1:3-4)።

እግዚአብሔር በልዩ ያኖረውን ታላቅ ሽክም በሥራ ለመተርጎም፣ በንጉሥ እርጤክስስ ፊት ሞገስ ማግኘት ነበረበትና፣ ከካሌብ /ከታላላቅ/ እስከ ኒሳን /ሚያዝያ/ ለ4 ወራት ያህል በጸም-ጸሎት አሳልፏል (ነህ. 1:11-2:1)። በንጉሡ ፊት እግዚአብሔር የተከፈተ በር ሲሰጠውም፣ «እኔም ወደ ሰማይ አምላክ ጸለደሁ» (ነህ. 2:4) ይላል። ከዚህ በኋላ ሥራው ተጀምሮ አስኪፈጸም ድረስ፣ በመንገዱ ላይ በገጠመው ነገር ሁሉ ወደ ሰማይ አምላክ ይጸልይ ነበር (ነህ. 4:4-9፤ 5:19፤ 6:9-14፤ 13:14-22:29:31)። በርግጥም የጠላቶቹ ተደጋጋሚ ዛቻና ማስፈራሪያ ሳያገደው፣ የኢየሩሳሌም ቅጥር በኅምሳ ሁለት ቀኖች (ነህ. 6:15) ውስጥ ተጠግኖ ለመጠናቀቁ፣ የነህምያ በጸሎት መጋደል ትልቅ አስተዋፅኦ ነበረው ብሎ መናገር ይቻላል።

ብዙዎቻችን የእግዚአብሔርን ሥራ ለመሥራት በእርሱ ፊት በጸሎት እየቀረቡ ፈቃዱን ከመጠየቅ ይልቅ፣ በሰብሰባና ልዩ ልዩ ዕቅዶችን በመንደፍ ሥራ ብቻ እንጠመዳለን። ብዙ ከመጸላይ ይልቅ ብዙ መሰብሰብ የተሻለ እንደ ሆነ ነው የምናስበው። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም በጸሎት የምናጠፋው ጊዜ እንደ ባከነ ውድ ጊዜ የሚቆጠርበት አጋጣሚም አይጠፋም። እነዚህ ነገሮች ለሥራው አስፈላጊ መሆናቸው አጠያያቂ ባይሆንም፣ ቅድሚያ ሲሰጠውና ሊተኩርበት የሚገባው ጉዳይ ግን በሥራው ባሰቤት በእግዚአብሔር ፊት በጸሎት መቅረቡ ነው። ለእነዚህ በአንድ መንፈሳዊ ተግባር ውስጥ እየጸለዩ መሥራት፣ እየሠሩም መጸላይ ተያይዘውና ሚዛን ጠብቀው መገኘት አለባቸው።

ጸሎት የማንኛውም መንፈሳዊ አገልግሎት የጀርባ ዐጥንት ነው። በጸሎት ውስጥ ድል አለ። በሰው ዘንድ የማይሆን መሰሉ የሚታየውንና ከዚያም በላይ የሆነውን ድንቅ ነገር ማድረግ ለእግዚአብሔር ጥቂት ነገር ነው። እርሱ «በእኛ

እንደሚሠራው ገደል መጠን ከምንስምነው ወይም ከምናስበው ሁሉ ይልቅ እኛ ስብዕኑ ሲያደርገን» የሚቻለው (ኤፌ. 3÷20) ነው። የሰው ገብራነት ለሰው የማይቻለውን ጉዳይ፥ ሁሉን በሚችለው አምላክ ፊት በጸሎት ማቅረብ ነው (ማቴ. 19÷26)። ደግሞም «በነገር ሁሉ፥ በጸሎትና በምልጃ፥ ከምስጋና ጋር በእግዚአብሔር ዘንድ ልወናቸውን አስታውቁ እንጂ በሰንጠረዥ አትጩንቁ» (ፊል. 4÷6) ተብሎ ተጽፏል።

እግዚአብሔር የሰጠን የሰው ጥያቄ አገልግሎት ተግባራዊ ስለሚሆንበት፤ በአገልግሎታችን ላይ የሚነሡ ተቃውሞዎችን ሁሉ እግዚአብሔር በሚሰጠን መንፈሳዊ ገይልና ጥበብ ስለምናልፍበት፤ በአገልግሎታችን አማካይነት ለዎች መንፈሳዊ በረከት ስለሚያገኙበት፤ እግዚአብሔር ስለሚከበርበትና ስለ መሳሰለው ተያያዥ ጉዳይ ሁሉ ተግባራዊ መጸላይ መንፈሳዊ ሰው ለማምጣት ወሳኝ ነገር ነው።

4.3. ተግባራዊ እንቅስቃሴ

መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ እግዚአብሔር ሥራ በመሆኑ የእግዚአብሔርን ቃል በማስተማርና በመጸላይ ላይ መመሥረቱ ወሳኝነት ያለው መሆኑ አያከራክርም። የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማርና መጸላይ የሚያስፈልገው ደግሞ፥ የምእመናን ሕይወት እግዚአብሔር ወደሚፈልገው ግብ እንዲደርስ ለማድረግ ነው። ይህን ወደ ተግባር መለወጥ ይጠበቃል። በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ መንፈሳዊ ሰው ጥያቄውን ያመጡ ሰዎችን ታሪክ ስናነብ፥ ሰው ጥያቄውን በእግዚአብሔር ቃል ትምህርት መሠረት ያነሳሉት፥ በጸሎትም ያጠናክሩት እንጂ የደመደሙት በትምህርትና በጸሎት የታወጀውን ሰው ጥያቄ ወደ ተግባር በመቀየር ነው።

ወደ ፊት እንደምናየው በአስራኤልና በይሁዳ ሕዝብ ላይ መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ ለማምጣት የተንቀሳቀሱት ነዚያት፤ ነገሥትና ሌሎችም፥ በትምህርትና በጸሎት የጀመሩትን የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ ተግባራዊ ርምጃ በመውለድ ፍጻሜ እንዲያገኝ አድርገዋል። ለምሳሌ፡- በንጉሡ ኢዮስያስ ለተመራው የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ መነሣት ምክንያት የሆነው የሕገ መጽሐፍ መገኘትና መነበቡ

ነው፤ ይህ ሰው ጥያቄ የትምህርትን አስፈላጊነት ሊያሳይ ይችላል። የተከተለው ሥራ ደግሞ በእግዚአብሔር ፊት ስለ ገጠአታቸው ንስሐ የመግባቱና ቃል ኪዳናቸውን የማደሉ ሂደት ነው። ይህ ደግሞ ሰው ጥያቄ በመፈለግ መጸላያቸውን እንደሚያመለክት ማሳብ እንችላለን። በመጨረሻም በትምህርት ያመነበትንና በጸሎት እግዚአብሔርን የጠየቁበትን መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ ከግብ ለማድረስ ተግባራዊ እንቅስቃሴ አስፈልጓልና ወደዚያው ተሸጋገሩ። ይኸውም የሕዝቡን መንፈሳዊ ሕይወት ያቃወሱና ከአምልኮተ ጣዖት ጋር ያስተሳሰሩ ነገሮችን በሙሉ የማስወገድ ሥራ ነው።

ዛሬም በቤተ ክርስቲያን እንዲመጣ የሚፈለገው ሰው ጥያቄ ይህን ግብ አድርጎ የሚነሳና በዚህ ሂደት ውስጥ የሚያልፍ መሆን አለበት። በቅድሚያ የሰዎችን ሕይወት በእግዚአብሔር ቃል ትምህርት መለወጥ፤ ስለ ጉዳዩ በእግዚአብሔር ፊት መጸላይና ሊለወጥ የሚገባውን ነገር ወደ መለወጥ መሸጋገር። እነዚህ፡- ማለትም ትምህርት፤ ጸሎትና ተግባራዊ ርምጃ ለእውነተኛ ሰው ጥያቄ መሠረታዊያን ነገሮች ናቸው። ሦስቱንም ሚዛናዊ አድርጎና ቅደም ተከተላቸውን ጠብቆ በእግዚአብሔር ጊዜ መጠቀም ይገባል። አሊያ በአንዱ ወይም በሁለቱ ብቻ ተፈላጊውን ሰው ጥያቄ ማምጣት አስቸጋሪ ነው።

ክፍል ሁለት

ለውጥ የእግዚአብሔር ሐሳብ ነው።

ለውጥ ማድረግ ከጥንት ያልነበረና ከጊዜ በኋላ የመጣ ዐዲስ ፍልስፍና የሚመስላቸው ጥቂቶች አይደሉም። በተለይም ከሃይማኖት ጋር በተያያዘ የለውጥን አገልግሎት ይቅርና፤ «ለውጥ» የሚለውን ቃል እንኳ የሚፈሩ እጅግ በርካቶች ናቸው። ለውጥን የለው ሥራ አድርገው ስለሚመለከቱ፤ «እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ለውጥ /ተሐድሶ/ እንዲመጣ ፈቃዱ ነው» የሚለውን እውነት መቀበል ያዳግታቸዋል።

ስው መታደስ የሚያስፈልገው ፍጡር መሆኑ የተረጋገጠው፤ ሕገ እግዚአብሔርን ጥሶ ከገነት ከተባረረበት ጊዜ ጀምሮ ነው። በአንዱ ስው /አዳም/ በኩል ወደ ዓለም የገባው ኅጢአት (ሮሜ 5፡12) የእግዚአብሔርን የሰውን ግንኙነት አበላሽቷል። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ይህን የተበላሸ ኅብረት በበጎ ፈቃዱ አያደስ፤ ከመረጠው ሕዝብ ጋር ሊገናኝ ኖሯል። በመጽሐፈ ኪዳን (መጽሐፈ ቅዱስ 1984፣ 198) «...ከተውህበ በሙስና ዘትካት ብእሴ ለድንክ በመስቀሉ በዋሕድክ ወሐደስኮ በዘኢይማስን፤ - በጥፋት የተበጠ የቀደመውን ሰው /አዳምን/ በወጀህ መከራ መስቀል ስዳንህ፤ በማይሰወጥበት ሁኔታም ዐደሰኸው» ተብሎ የተገለጸውም ይህን ያስረዳል። እንዲያውም ከሰው ውድቀት በኋላ በመጽሐፍ ቅዱስ የተመዘገበው የእግዚአብሔር ሕዝብ ታሪክ በለውጥ እንቅስቃሴ የተሞላ ነው ማለት ይቻላል።

እግዚአብሔር ፈጥሮ ለሰው ያስገዛው ዓለምና በውስጡ ያሉት በሙሉ፤ ያሉ ሰውጥ በተፈጠሩበት ሁኔታ እሁን እንደማይገኙ ግልጽ ነው። ቀድሞ የነበሩ አንዳንድ ነገሮች አሁን የሉም፤ ወይም ቀድሞ በነበሩበት ሁኔታ አይገኙም። ሂደቱ በሚፈጥረው ሰው ምክንያትም ቀድሞ ያልነበሩ ዐዳዲስ ነገሮች ተገኝተዋል። ይህን ተፈጥሮአዊ ሥርዐት የሠራው ፈጣሪ ዓለማት እግዚአብሔር በመሆኑም፤ በዚህ የለውጥ ሂደት ውስጥ የእግዚአብሔር እጅ እንዳለ ጥርጥር የለውም።

እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጉዳዮችን እንደሚለውጥና እንደሚያድስ ተጽፏል። ይህም በሥጋዊውም ሆነ በመንፈሳዊው ዓለም የሚከናወን ነው። ለመጥቀስ ያህል እንኳ፡-

- እግዚአብሔር የምድርን ፊት ያድሳል (መዝ. 104፡30)።
- ያሰፈውን ነገር በዐዲስ ይተካል (ኢሳ. 43፡18-19፤ 2ጴጥ. 3፡12-13፤ ራእ. 21፡1-5)።
- የለውን ድካም በአርሱ ንይል ያድሳል (መዝ. 103፡5፤ ኢሳ. 40፡31፤ 2ቆሮ. 4፡16)።
- ሰውን በንብሐ ያድሳል (ሮሜ 12፡1-2፤ ዕብ. 6፡6)።
- ብሱይ ኪዳንን በሐዲስ ኪዳን ተክቷል (ኤር. 31፡31-34፤ ዕብ. 8፡7-13)።

እነዚህ ምስክሮች ለውጥ ስው ያመጣው ዐዲስ ፈሊጥ ወይም ፍልስፍና ሳይሆን፤ ለሰው ጥቅም በሚውልበት በልዩ ልዩ መንገድ የሚገለጽና የእግዚአብሔር ሐሳብ ያለበት መሆኑን ያስገነዝባሉ። በመንፈሳዊው ዓለም፤ በብሉይም ሆነ በሐዲስ ኪዳን መንፈሳዊ ለውጥ በእግዚአብሔር ምሪት ሊከናወን የኖረና የሚኖር፤ የእግዚአብሔርንና የሕዝቡን ኅብረት ጤናማነት የሚያስጠብቅ መሣሪያ ነው።

ዛሬም ቢሆን «መንፈሳዊ ለውጥ» በዚህ ዐይን ሊታይ የሚገባው የከበረ ነገር እንጂ፤ ለአንዳንዶች እንደሚመስላቸው እንደ እፍራሽ የሚቈጠር ክፉ ሥራ ወይም ኑፋቂ አይደለም። ቀጥሎ በተከታታይ የምንመለከተው በመጽሐፍ ቅዱስና በቤተ ክርስቲያን ታሪክ የተመዘገበው የለውጥ እንቅስቃሴ፤ ስለ መንፈሳዊ ለውጥ በአንዳንዶች ዘንድ ያለውን የተሳሳተ አመለካከት፤ እንዲሁም በመንፈሳዊ ለውጥ ስም የሚፈጸሙ ትክክለኛ ያልሆኑ አካሄዶችን ለማስተካከል ይረዳል ተብሎ ይታመናል።

ምዕራፍ ዐምስት መንፈሳዊ የሰው ጥ እንቅስቃሴ በብሉይ ኪዳን

ብሉይ ኪዳን ብለን የምንጠራው ዘመን ከሙሴ ጀምሮ እስከ ክርስቶስ ድረስ ያለውን ዘመን ነው። ከ1200 ዓመታት በላይ እንደ ሆነ በሚገመተው በዚህ ዘመን፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረው ኅብረት ሳይበላሽ ፍጹም ሆኖ እልፍረም። እየወደቀ እየተነሣ፣ እየተሳሳተ እየታረመ፣ እየጠፋ እየተመሰሰ፣ እየፈረሰ እየተሠራ፣ እያረጀ እየታደሰ መኖሩ በብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ ተጽፏል። ይህ ወድቆ የመነሣት፣ ተሳሳቶ የመታረም፣ ጠፍቶ የመመለስ፣ ፈርሶ የመሠራትና አርጅቶ የመታደስ ሂደት ነው መንፈሳዊ ሰው ጥ የሚባለው።

በብሉይ ኪዳን በዚህ መንገድ በርካታ መንፈሳዊ ሰውጦች ተከናውነዋል። በተለይም እስራኤል በመሳፍንት ከመመራት ወጥታ በነገሥት መተዳደር ከጀመረችና እንደ የነበረው የእስራኤል መንግሥት በሮብዓም ዘመን «እስራኤል» እና «ይሁዳ» ተብሎ ለሁለት ከተከፈለ በኋላ፣ በጉልሕ ከተካሄዱት የሰው ጥ እንቅስቃሴዎች መካከል ጥቂቶቹን ቀጥሎ እንመሰክራለን።

5.1. በእስራኤል መንግሥት የተከናወነ የሰው ጥ እንቅስቃሴዎች

በእንደ መንግሥት ሥር ትተዳደር የነበረችው እስራኤል፣ በሰሎሞን ልጅ በሮብዓም ዘመን መንግሥት ለሁለት ከተከፈለች በኋላ «የእስራኤል መንግሥት» ተብሎ የተጠራው የሰሜኑ ክፍል ነበር (1ነገ. 12፡16-17)። ይህ መንግሥት በመጽሐፍ ቅዱስ፣ «በዙ ጊዜ በእስራኤል ስም አንዳንድ ጊዜም ከዐሥሩ ነገዶች ዋና በሆነው በኬፍሬም ስም ይጠራ ነበር» (የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 1972፣ 167)።

እስራኤል መንግሥት መከፈል ዋናው ምክንያት፣ ንጉሥ ሰሎሞን እንደ አባቱ እንደ ዳዊት እግዚአብሔርን እያመለከና እየተከተለ እስከ መጨረሻው አለመጽናቱ፣ ከትእዛዙ ወጥቶ የአሕዛብን እማልክት ማምለኩና ሰጣጾታቱ

የመስገጃ ስፍራ መሥራቱ ነበር (ዘፀ. 34፡16፤ 1ነገ. 9፡6፤ 11፡2-8)። ከሰሎሞን ሞት በኋላም በሕዝቡ ላይ የአገዛዝ ቀንበር መክበድ (1ነገ. 4፡20-28) ለእስራኤል መንግሥት ለሁለት መከፈል ዋና ምክንያት ሆነ።

በሰሎሞን እግር የተተካው ሮብዓም የእባቱን የአገዛዝ ቀንበር እንዲያሳዝብ ከእስራኤል ነገዶች ጥያቄ ቢቀርብለትም፣ ይበልጥ ከማክበድ በቀር ሰው ጥ ለማምጣት ፍላጎት አላሳየም፤ ስለዚህ ዐሥሩ ነገድ በእርሱ ላይ ዐመፀና አንድ ከነበረው የእስራኤል መንግሥት ተገነጠለ (1ነገ. 12፡1-24)።

ንጉሥ ሰሎሞን በአሕዛብ ሴቶች ፍቅር ተነድፎ እማልክቶቻቸውን በመከተሉ ምክንያት፣ ገና ቢሕይወት እያለ መንግሥቱን ከፍሎ ሰባሪያው እንደሚሰጥበት እግዚአብሔር እስቀድሞ ተናግሮ ነበር (1ነገ. 11፡11)። በዚህ መሠረት በዐሥሩ ነገድ ላይ እንደሚነግሥ ትንቢት ተነግሮለት የነበረው የሰሎሞን እገልጋይ ኢዮርብዓም እንደ እግዚአብሔር ቃል በሰሜኑ መንግሥት ላይ ነገሠ (1ነገ. 11፡29-38፤ 12፡20)። ነገር ግን እግዚአብሔር እንዳላነገሠው ሁሉ፣ እግዚአብሔር የሰጠውን ተስፋና የገባለትን ቃል ኪዳን ጥሎ በራሱ ጥበብና ማስተዋል የግዛት ዘመኑን በዐመፅ ሥራ ለማራዘም ጥረት አደረገ። ወደ ፊት የእስራኤል ልጆች መሥዋዕት ለማቅረብ በኢዮሩሳሌም ወደሚገኘው ቤተ መቅደስ የሚወጡ ከሆኑ፣ ልባቸው በሁለቱ ነገዶች /በብንያምና በይሁዳ/ (2ዜና. 11፡1-12) ላይ ወደ ነገሠው ወደ ይሁዳ ንጉሥ ሊመለስና እኔን ሊገድሱኝ ይችላሉ ብሎ ዐስበ። ወደ ኢዮሩሳሌም እንዳይሄዱ ለማድረግም ቤቴልና ዳን በተባሉ ቦታዎች የወርቅ ጥጆችን አቁሞ፣ «ከግብጽ ምድር ያወጡህን አማልክትህን እይ» ብሎ በዓል በማድረግና ዕጣን በማጠን፣ መሥዋዕትም በመሠዋት እስራኤልን አሳተ (1ነገ. 12፡25-33)።

እስራኤል ወደ ኅጢአት የገባችበትንና ከገባችበት ስሕተት ለመውጣት ያልቻለችበትን ምክንያት ስንመረምር፣ የምናስተውላቸው ቁም ነገሮች እሱ፤ ዋናው ነገር እስራኤል ከእግዚአብሔር ጋር ያላትን ኅብረት ሙሉ በሙሉ ማቋረጧ ነበር። እግዚአብሔር ለቃል ኪዳኑ ታማኝ በመሆኑ፣ እስራኤልን ከስሕተቷ ለመመለስ ነገያትን እየላከ የንስሐ ጥሪ ቢያስተላልፍላትም፣ እርሷ ግን ከመጀመሪያው ጀምሮ ከእግዚአብሔር ጋር የሚያስተሳስሯትን ነገሮች

ሁሉ ማስወገድንና ከእርሱ ጋር መለያየትን ሥራዬ ብላ ተያያዘች እንጂ ምልክ ሆኖ አልተገኘችም።

እስራኤልን ያሳተው ኢየሱስም ከመጀመሪያው ጀምሮ ያደረገው ሁሉ ሲታይ፡ ዐላማው እግዚአብሔርንና እስራኤልን ማለያየት እንደ ነበር ግልጽ ነው። በመጀመሪያ የእስራኤል ልጆች ስለእግዚአብሔር የቀደሱትንና የተሳሉትን በመስላቸው በማንኛውም ስፍራ ሳይሆን፤ እርሱ ወደ መረጣት ስፍራ ወደ ኢየሩሳሌም ይዘው እንዲመጡና በእግዚአብሔር መሠዊያ ላይ እንዲያቀርቡ የተስጣቸውን ጥብቅ ትእዛዝ (ዘጸ. 12+26) እንዲጥሱ አደረገ (1ነገ. 12+26-30)። ከእግዚአብሔር ትእዛዝ ውጪ በሆነና እግዚአብሔር በማይገኝበት ሁኔታ እርሱን ማምለክ ቀርቶ ማስብ አንኳ የማይቻል ነው። የእስራኤልን ልብ ከዳዊት ቤት ለመለየት ሲባል የተወሰደው ይህ ርምጃ ከእግዚአብሔርም ጋር የሚያስያያቸው ሆነ።

ኢየሱስም የእስራኤልን መንፈሳዊ ሕይወት ለማቃወስ ያደረገው ሌላው ከፋ ነገር፡ የእግዚአብሔርን ካህናት አባሮ ለከህነት ሥራ ያልተገቡትን «ካህናት» ከሕዝቡ ወገን መሾሙ ነበር (1ነገ. 13+33፤ 2ኬ. 11+14፤15)። እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ካህናትን ሲሾም፡ በእርሱና በመረጣቸው ሕዝቡ መካከል ሆነው መሥዋዕት በማቅረብና በመጸሐይ እንዲያገናኙ ሲሆን (የመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት 1972፤ 178)፡ ከአገልግሎታቸውም አንዱ ለሕዝቡ የእግዚአብሔርን ሕግ ማስተማር ነበር (ዘሌ. 10+11፤ ዘጸ. 31+11፤ 2ኬ. 15+31፤ ሕዝ. 7+26፤ ሚል. 2+4-7)። ስለእግዚአብሔር ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት መጠበቅ ከፍተኛ ሚና የሚጫወቱትን የእግዚአብሔር ካህናት ማባረር፡ እግዚአብሔርና ሕዝቡ እንዳይገናኙ ለማድረግ የታሰበ ዐመፅ እንጂ ሌላ ምንም ሊሆን አይችልም።

በዚህ ሁኔታ በሰሜኑ መንግሥት ለተከሠተው፡ እግዚአብሔርን ትቶ ሌሎችን የሕሕዛብ እማልከት የማምለክ መንፈሳዊ ቀውስ ለውጥ እስፈለገ። ከዳዊት በኋላ በስሉሞን ዘመነ መንግሥት ተወጥኖ፡ በኢየሱስም የተስፋፋው አምልኮት ጣዖት እንዲወገድና አምልኮት እግዚአብሔር ወደ ስፍራው እንዲመለስ፡ እግዚአብሔር በልዩ ልዩ መንገድ የንስሐ ጥሪ

አስተላልፏል። በተለይም ኢየሱስምን በንስሐ እንዲመለስና የተበላሸው የእስራኤል አምልኮ እንዲስተካከል እግዚአብሔር በተደጋጋሚ ተናግሮታል። እርሱ ግን በከፋ ሥራው ቀጠለ እንጂ አልተመለሰም (1ነገ. 13-14)።

ከእርሱ ቀጥሎ የተነሡት የእስራኤል ነገሥታትም እርሱ በሄደበት መንገድ ሄደው ሰኅጢአት ላይ ንጢአት፡ በበደል ላይ በደል ጨመሩ። በዚህም ኢየሱስም በእርሱ እግር ለተተኩት ነገሥታት ሁሉ በመጥፎ ምሳሌነት ተጠቃሽ ሆኗል (1ነገ. 15+26፤34፤ 16+19፤26፤31፤ 2ነገ. 3+3፤ 13+2፤11፤ 14+24፤ 15+9፤18፤24፤28)።

• በነቢዩ ኤልያስ የተካሄደ የለውጥ እንቅስቃሴ

ከኢየሱስም በኋላ በነገሠው በሰባተኛው የእስራኤል ንጉሥ በእኩዓብ ዘመን፡ የእስራኤል ሕዝብ ወደ ባስ የአምልኮ ቀውስ ውስጥ ገብቶ ነበር። ንግሥቱ ኤልሳቤል ከሕሕዛብ ወገን የሆነው የሲዶናውያን ንጉሥ ልጅ ነበረችና፡ አምልኮት እግዚአብሔርን እጥፍታ አምልኮት ጣዖትን ለማስፋፋት ከፍተኛ ጥረት እድርጋለች። ባሏም የዚህ ከፋ ሥራዋ ደጋፊና ተባባሪ እንዲሆንና ከእርሱ በፊት የነበሩት ነገሥታት ካደረጉት በላይ የከፋ ንጢአት እንዲሠራ በመገፋፋት፡ የእግዚአብሔር ቊጣ ይበልጥ እንዲነሣ ምክንያት ሆነች (1ነገ. 16+31-33)። የእግዚአብሔርን ነቢያት አያስገደለች ለታጠፋ፡ 450 የበኣል እና 400 የማምለኪያ ዐጾድ ነቢያትን ግን ትቀልብ ነበር (1ነገ. 18+4፤13፤19)።

በዚህ ዘመን ሕዝቡን ከገባበት መንፈሳዊ ቀውስ እውጥቶ፡ እግዚአብሔር አስቀድሞ አዘጋጅቶለት ወደ ነበረው እውነተኛ አምልኮ ለመመለስ፡ እግዚአብሔር ከሳካቸው ነቢያት መካከል አንዱና ዋነኛው ነቢዩ ኤልያስ ነበር። በእኩዓብ ዘመን የእግዚአብሔር መልእክተኛ ሆኖ የለውጥን ጥሪ በማስተላለፍ ያገለገለው ይህ ታላቅ ነቢይ፡ ያለ ስፍራው የገባውን አምልኮት ጣዖትን አለወጥቶ አምልኮት እግዚአብሔርን ወደ ስፍራው ለመመለስና እግዚአብሔር እንዳይመለከ ከቤተ መንግሥት የወጣውን ይህን ዐዋጅ በመገልበጥ፡

የአግዚአብሔርን አውነተኛ አምላክነት፣ የበኣልን ከንቱነት ስማሳየት ከፍተኛ ተጋድሎ አድርጓል።

የነቢዩ ኤልያስ ተጋድሎ በአስራኤል ልጆች መካከል ሰው ጥን ስማምጣት ነው ሲባል ምን ማለት ነው? ኤልያስ ቀድሞ ያልነበረን ልዩና ዐዲበ ነገር ስመፍጠር ተንቀሳቅሷል ማለት ነው? አይደለም። ነገር ግን ቀድሞ የነበረውና ከአግዚአብሔር ስለሰራኤል ልጆች የተሰጠው አምልኮተ አግዚአብሔር በአምልኮተ ጣዖት ተተክቶ ነበር፤ ይህ ስለሰራኤል ልጆች ያልተገባና አግዚአብሔር የሚጠላው አሕዛባዊ አምልኮ ተወግዶ አምልኮተ አግዚአብሔር ወደ ስፍራው አንዲመለስ ነው የተጋደለው።

ኤልያስ አስራኤላውያን ከገቡበት መንፈሳዊ ቀውስ ይወጡ ዘንድ አስቀድሞ ያደረገው፣ ጠልና ዝናብ አንዳይሆን ወደ አግዚአብሔር አጥብቆ መጸበይ ነበር። በመሆኑም ሰሦስት ዓመት ከመንፈቅ ዝናብ አልዘነበም (1ነገ. 17፡1፤ ያዕ. 5፡17፡18)። የአግዚአብሔር አገልጋይ ኤልያስ ይህን ያደረገው፣ አከባብሮ ሕዝቡ እያመሰከት ያለው በኣል «የልምሳሜና የዝናብ ጌታ» ተብሎ የሚመሰክ ስስ ነበረ። አርሱ ይህን ማድረግ አንደማይችልና ዝናብን የሚሰጥና የምድርን ፍሬ የሚያስመልም አግዚአብሔር ብቻ መሆኑን (ዘሌ. 26፡3-4) በተግባር ሰማበመስከር ነበር (ዐዲሱ መደበኛ ትርጉም መጽሐፍ ቅዱስ ከማጥኛ ጽሑፍ ጋር 1993፤ 511)።

ይህ ርምጃ በአስራኤል ከተማ በስማርያ ጽኑ የሆነ ድርቅንና ረጋብን አስከተለ (1ነገ. 18፡2)። ኤልያስም ሕዝቡን ለዚህ ችግር ያበቃቸውን መንፈሳዊ ቀውስ ምንነትና ችግሩ የሚፈታበትን መንገድ ስይቶ ስማሳየት በር ተከፈተለት። ከሦስት ዓመት በኋላም ለአከባብ ተገልጦ ሕዝቡና የኤልዛቤልን 850 ቅልብ ነቢያት እንዲሰበሰቡ ካደረገ በኋላ፣ «በሁለት ሐሳብ የምትዋሰኑት እስከ መቼ ድረስ ነው? አምላክ እግዚአብሔር ከሆነ እግዚአብሔርን ተክተሉ፤ በኣል አምላክ ከሆነም በኣልን ተክተሉ» (1ነገ. 18፡21 ዐ.መ.ት.) በማለት ሰድርቅና ሰረጋብ የዳረጋቸውን ምክንያት ምንነትና መፍትሔውን ጭምር በግልጽ አስቀመጠ። በሌላ አነጋገር ሰው ጥ የሚያሻውን ብልሽትና ብልሽቱ የሚስተካከልበትን መንገድ ጠቁመ።

ቀጣዩ ሥራ ኤልያስ ባቀረበው ሐሳብ መሠረት አግዚአብሔር ወይም በኣል አምላክነታቸውን እንዲያሳዩ ውርርድ ውስጥ መግባት ነበር። ውርርዱም ኤልያስና የበኣል ቅልብ ነቢያት በየፊናቸው መሥዋዕት ሠውተው፣ የአምላካቸውን ስም እንዲጠሩና ስምቶ በአሳት የሚመልሰው አርሱ አውነተኛ አምላክ አንዲሆን የሚል ነበር።

በቅድሚያ የበኣል ነቢያት ከጠዋት እስከ ማታ ረጅም ሰዓት ወስደውና መሥዋዕት አዘጋጅተው እንደ አምልኮ ሥርዐታቸው የበኣልን በም ሲጠሩ ቢውሉም ምላሽ ሳያገኙ ቀሩ። እኩስ ቀን ዐልፎ የሠርዘ መሥዋዕት የሚቀርብበት ሰዓት ሲደርስም፣ ኤልያስ በተራው የፈረሰውን የአግዚአብሔርን መሠዊያ ሠርቶ መሥዋዕቱን ካዘጋጀ በኋላ፣ ወደ አግዚአብሔር ዐጭር ጸሎት አደረገ። ወዲያው የአግዚአብሔር አሳት ወርዳ መሥዋዕቱን በመብላቷ የአግዚአብሔር አምላክነት ተገሰጠ። ሕዝቡም በግንባራቸው ተደፍተው የአግዚአብሔርን አምላክነት ዐወጁ (ቍ. 16-40)።

በዚህ የሰው ጥ እንቅስቃሴ ውስጥ የአግዚአብሔር አጅ እንደ ነበረበት አያጠያይቅም። እዚህ ላይ ግን በኤልያስ አጅ የተደረገውን ተአምር አይተው ሕዝቡ ሁሉ «እግዚአብሔር እርሱ አምላክ ነው! እግዚአብሔር እርሱ አምላክ ነው!» (ቍ. 39) ብለው ቢያውቁም፣ ኤልያስም በአካባቢ ፊት በመሮጥ ሰው ጥ እንደሚመጣ ተበፋ ያደረገ ቢመስልም (ቍ. 46)፣ መጨረሻ ላይ የታየ አውነተኛ ሰው ጥ ነበር ማለት ግን አያስደፍርም።

የተደረገው ተአምር በሕዝቡ ልብ ጊዜያዊ አድናቆት ያሳደረ ከመሆኑ በቀር ትክክለኛ የልብ መታደስ አላመጣላቸውም። ይኸውም ሲታወቅ፣ ኤልዛቤል የነቢያቶቿን መታረድ እንደ ሰማች ኤልያስን ማሳደዱን በትቀጥል፣ ከኤልያስ ጎን ሰመቆም የደፈረ አንድም ሰው አልተገኘም። ኤልያስም የአስራኤል ልጆች ከውርርዱ በኋላ የሚገኙበትን ተጨባጭ ሁኔታ፣ «... የእበራኤል ልጆች ቃል ኪዳንህን ትተዋልና፣ መሠዊያዎችህንም አፍርአዋልና፣ ነቢያትህንም በሰይፍ ገድለዋልና፤ እኔም ብቻዬን ቀርቻበዜ» (1ነገ. 19፡10-14) በማለት መግስጹና አግዚአብሔርም በሰ አምልኮቱ ይበቀሱ ዘንድ አዛሄልን በሰርያ፣ ኢዩን በአስራኤል ላይ በንጉሥነት፣ ኤልሳዕን ደግሞ በነቢይነት እንዲቀባና፣ «...

ከአሰራሪው ጉልበታቸውን ለበላላ ያላንበረከኩትን ሁሉ፡፡ በአረቶችም ያልሳሙትን ሁሉ፡፡ ሰባት ሺህ ሰዎች ...» (ቁ. 18) በማስቀረት፡፡ የተቀሩትን ጣዖት አምሳኪዎች ሁሉ በነዚህ አገልጋዮች አንደሚያጠፋቸው መናገሩ (ቁ. 15-18)፡፡ ሕዝቡ በሰሜታዊ መገረም ከመሞላቱ በቀር በእውነት አስመለወጡን አረጋግጧል፡፡

የሰው ጥሪው በተሰይሞ በቤተ መንግሥቱ ዘንድ ተቀባይነት ሲያገኝና ተፈጻሚ ሲሆን ባይችልም፡፡ እግዚአብሔር ባስቀራቸው ትሩፋንና በልዩ ልዩ ቦታዎች በነበሩ ነቢያት መካከል ግን ተግባራዊ እንደ ሆነ መናገር ይቻላል (1ነገ. 19፡18፤ 2ነገ. 2፡1-7)፡፡

በኡልያስ የሰው ጥሪ አገልግሎት በአጠቃላይ የአሰራሪው ሕዝብ ዘንድ እንዲመጣ የተፈለገው መንፈሳዊ ሰው፡፡ ከቤተ መንግሥቱ በኩል በተለይም ከኡልያስዊል ዘንድ ብርቱ ተቃውሞ ስለ ገጠመው ተቀልብሷል፡፡ በቀጣዮቹም ዓመታት አሰራሪው ወደ ባስ ሁኔታ ውስጥ ለትገባ እንጂ ለትሻሻል አልታየም፡፡ ኢየሩሳሌም ከነገሠበት ከ931 ዓ.ዓ. አሰራሪው አስከ ተማረክቸበት አስከ 722 ዓ.ዓ. ድረስ የንስሐ ዕድል ተሰጣት፡፡ እርሷ ግን አልተጠቀመችበትም፡፡ ስለዚህ እግዚአብሔር ለአምላካዊው የሰው ጥሪ በሯን የከረቸመችውን አሰራሪውን በአሦራውያን በማስማረክ ከፊቱ አስወገዳት፡፡

መጽሐፍ ቅዱስ ስለ አሰራሪው በደል፤ እግዚአብሔር አቅርቦላት ስለ ነበረው የንስሐ ጥሪ፤ ስለ እርሷ እንደ ባይነትና በመጨረሻ ስለ ደረሰባት ቅጣት፡፡ መጽሐፈ ነገሥት ካልእ ምዕራፍ 17 ከቀጥሮ 7-23 በዝርዝር አለፍሯል፡፡ ከዚህ ክፍል የሚከተሉትን ማስተዋል ይቻላል፡፡

1. የእግዚአብሔር ሕዝብ እግዚአብሔር እንዲኖሩበት ከወሰነላቸው መንፈሳዊ ክልል ወጥተው ሲገኙ፤ ቃል ኪዳንን ሲያፈርሱና እርሱ የሚጠላውን ክፉ ሥራ በመሥራት ሊያስቈጡት ይችላሉ (ቁ. 7-12)፡፡
2. እግዚአብሔር ከፈቃዱ ወጥቶ በጎጢአት የሚመላለሰውን ሕዝቡን ከሚገኝበት መጥፎ ሁኔታ ለማውጣትና ወደ ቀደመው የክብር ስፍራ ለመመለስ መልእክተኞቹን አስነሥቶ ስንሐሐ ወይም ለሰው ጥሪ ይጠራል (ቁ. 13)፡፡

3. ጥሪውን ስምቶ ሰሰው ጥ መዘጋጀት በእግዚአብሔር በረከት ውስጥ ያኖራል፡፡ አሰራሪውያን እንዳደረጉት ጥሪውን ቸል ብሎ በከፋት አየበረቱ መሄድ ግን እግዚአብሔርን አጅግ በማስቈጣት ታላቅ ቅጣትን ያመጣል (ቁ. 14-23)፡፡

«... ሰበዚህም እግዚአብሔር በአሰራሪው ላይ ተቈጣ፡፡ ከፊቱም ጣላቸው፡፡ ... እግዚአብሔርም የአሰራሪውን ዘር ሁሉ ጠላ፡፡ አሰጠነታቸውም፡፡ ከፊቱም እስኪጥላቸው ድረስ በጠዘባዊ እጅ አሳልፎ ሰጣቸው» (ቁ. 18፡20)፡፡

5.2. በይሁዳ መንግሥት የተካሄዱ የሰው ጥሪ እንቅስቃሴዎች

ዐሥሩ ነገድ ተገንጥሎ የለሚነትን መንግሥት ሲመሠርት፡፡ እግዚአብሔር ለባሪያው ለዳዊትና ለመረጣት ለኢየሩሳሌም ስለ ገባው ቃል ኪዳን ሲል፡፡ ለዳዊት ቤት ሁለቱን ነገዶች ይሁዳንና ብንያምን አስቀርቶ ነበር (2ሳሙ. 7፡16፤ 1ነገ. 11፡13-30-32፤ 12፡16-17-20፤ 2ዜና. 11፡1-12)፡፡ ከአሰራሪው መንግሥት መክፈል በኋላ፡፡ በብሱይ ኪዳን መጻሕፍት «ይሁዳ» ወይም «የይሁዳ መንግሥት» የሚለው ስም መናገሻውን በኢየሩሳሌም ላደረገው (1ነገ. 14፡21) ለደቡቡ መንግሥት መጠሪያ ሆኗል፡፡

ሮብዓም እንደ ነገሠ የተከፈለውን መንግሥት እንደ ለማድረግ ወደ አሰራሪው መንግሥት ጦር የማዝመት እንቅስቃሴ ጀምሮ ነበር፡፡ ሆኖም ነገሩ ከእግዚአብሔር ዘንድ መሆኑን ሲረዳ፡፡ ለእግዚአብሔር ቃል በመታዘዝ መንግሥቱን በኢየሩሳሌም ማደላደል ቀጠለ (1ነገ. 12፡15፤ 2ዜና. 11፡1-12)፡፡ ይህን ተከትሎ ከአሰራሪው መንግሥት ኢየሩሳሌም ያባረራቸው ካህናትና ከእያንዳንዱ የአሰራሪው ነገድ እግዚአብሔርን ለመከተል የፈለጉ ሁሉ ወደ ይሁዳ መንግሥት ገብተዋል (2ዜና. 11፡13-14-16-17)፡፡ ይህም በይሁዳ መንግሥት ውስጥ የዐሥሩ የአሰራሪው ነገዶች ቅሬታዎች (ትሩፋን) መኖራቸውን ያመለክታል፡፡

ሮብዓም እዚህ ላይ ለእግዚአብሔር ቃል በመታዘዝ (2ዜና. 11፡3-4) ጀማሪው መልካም ነበረ፡፡ እግዚአብሔርም በልዩ ልዩ በረከቶች ባርኮታል፡፡

ይሁን አንጂ መንግሥቱ አየጸናችና እርሱም አየበረታ በሄደ ጊዜ፡ እርሱና የነገሠባቸው ሁሉ አግዚአብሔርን ትተው ከአባቶቻቸው ይልቅ አጅግ የከፋ ንጢአት በመሥራት አግዚአብሔርን ማበቁጣት ጀመሩ (ነገ. 14፡22-24፤ 2ዜና. 12፡1)። አግዚአብሔርም በልዩ ልዩ ቅጣት አየቀጣ ወደ እርሱ እንዲመለሱ ዕድል ይሰጣቸው ነበር (ነገ. 14፡25-28፤ 30፤ 2ዜና. 12፡2-14)። ይሁንና ሮብዓም «እግዚአብሔርን ደሻ ዘንድ ልቡን እሳዘጋጀም ነበርና ከፊ ነገር አደረገ» (2ዜና. 12፡14)።

ከእርሱ 17 የግዛት ዓመታት በኋላ በይሁዳ የነገሡት ብዙዎቹ ነገሥታትም፡ በአግዚአብሔር የልብ ሰው (የሐዋ. 13፡22) በጻዊት መንገድ በመሄድ ፈንታ አምልኮት ጣዖትን በመከተል አግዚአብሔርን ያሳዘኑ ጀመር። ነገር ግን ከመካከላቸው እምልኮት ጣዖትን በማስወገድ፡ ሕዝቡ ወደ ቀደመው አውነተኛ መሠረቱ ወደ አምልኮት አግዚአብሔር እንዲመለስ መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ የደረጉ ነገሥታትም ይገኛሉ። ከእነዚህም መካከል ሕዝቅያስና ኢዮስያስ ተጠቃሾች ናቸው።

• በንጉሥ ሕዝቅያስ ዘመን የተካሄደ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ

ሕዝቅያስ ዐሥራ ሦስተኛው የይሁዳ ንጉሥ ሲሆን፡ የነገሠውም ለ29 ዓመታት ነው (ነገ. 18፡2)። በእነዚህ የንግሥና ዓመታቱ ካከናወናቸው ተግባራት መካከል፡ በይሁዳ ሕዝብ ዘንድ ያመጣው መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ ይጠቀሳል።

ሕዝቅያስ አካሄዱን ከአግዚአብሔር ጋር ያደረገው ገና ከመነሻው ነበር። ይህም፡ ሰው ጥያቄ ለማምጣት ባደረገው ቊርጠኛ መንፈሳዊ እንቅስቃሴና በተገኘው ውጤት ታይቷል። በእጠቃላይ ሕዝቡን ከአምልኮት ጣዖት ወደ አምልኮት አግዚአብሔር ለመመለስ፡ ሦስት ዐበይት ተግባራትን ማከናወን ነበረበት።

የመጀመሪያው ሥራ፡ ለአምልኮት አግዚአብሔር በተመረጠው ሰፍራ የተሠሩትን መንፈሳዊ ምንዝርና ሲፈጸሙባቸው የኖሩትን፡ የልዩ ልዩ

ጣዖታት የኩረብታ መበገጃዎችን ማፈራረስ፤ ሕውልቶችን መሰባበርና የማምለኪያ ዐጸዶችን መቈራረጥ ነበር፤ ይህንም በተገቢው መንገድ ፈጽሞታል። አስከዚህ ዘመን ድረስ የአቡራሌል ልጆች ሲያጥኑት የነበረውን ሙሴ የሠራውን የኖሱንም አባብ ሰባብሮ አስወግዷል (ነገ. 18፡4)።

በመቀጠልም ከእርሱ በፊት የነገሠው አካዝ የዘጋው (2ዜና. 28፡24) የአግዚአብሔር ቤት እንዲከፈትና እንዲታደስ፤ ያረከሱት ነገሮችም ሁሉ እንዲወገዱና ለትክክለኛው አምልኮት እንዲዘጋጅ፤ ካሠናቱም ራሳቸውን እንዲቀድሱ አድርጓል (2ዜና. 29፡3-19)።

በመጨረሻም አባቶቻቸውና እነርሱም ጭምር ያፈረሱትን የአግዚአብሔርን ቃል ኪዳን በማደስና ወደ ተጨት ወደ አግዚአብሔር በመመለስ፡ ለእርሱ መሥዋዕትና ምስጋና፤ መገምገሚያ /በጥቃም/ በማቅረብ አግዚአብሔርን አመለከቱ (2ዜና. 29፡20-36)። ፋሲካንና የቂጣን በዓልም በማክበር ለአምላካቸው ክብርን ሰጡ (2ዜና. 30፡1-31-20)። እንዲህ ባለና በተሰወጠ ሕይወት ያቀረቡትን ምስጋናና ጸሎትም አግዚአብሔር ተቀብሏል (ቊ. 20፡27)።

ይህ በሕዝቅያስ ዘመን የተካሄደው መንፈሳዊ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ፡ ዛሬም በመንፈሳዊው ዓለም በሰው ጥያቄ ውበት ሊፈጸሙ የሚገባቸው ጉዳዮች ምን ምን እንደ ሆኑ ያስተምረናል። እነርሱም፡-

□ ለሰው ጥያቄ መካሄድ ምክንያት የሆኑትንና ከአግዚአብሔር ሕዝብ መካከል መወገድ የሚገባቸውን ከአግዚአብሔር ያልሆኑ ነገሮችን ሁሉ ማስወገድ፤

□ የአግዚአብሔር አገልጋዮችና ሕዝቡ ቀድሞ ከአግዚአብሔር ጋር የገቡትን በኋላ ያፈረሱትን ቃል ኪዳን እንዲያድሱና ወደ አግዚአብሔር በሙሉ ልባቸው እንዲመለሱ ማድረግ፤

□ በተለወጠ ሕይወት አውነተኛ አምልኮትን ለአግዚአብሔር ማቅረብ ናቸው።

በክርስትና ሕይወት መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ የሚካሄድበት ዐላማ ሌላ አይደለም። መነሻው በአግዚአብሔር ሕዝብ መካከል የገባውንና ከአግዚአብሔር ቃል ውጪ የሆነውን ማገኛውንም የተሳሳተ ነገር ሁሉ ማስወገድ ነው። ግቡ

ደግሞ የሕዝቡን ሕይወት በእግዚአብሔር ቃል አማካይነት፤ ወደ መጀመሪያው ትክክለኛ አምልኮተ እግዚአብሔር በመመለስ፤ እግዚአብሔርን በእውነትና በመንፈስ አንዲያመልከው ማለቻል ነው።

• በንጉሥ ኢዮስያስ ዘመን የተካሄደ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ

መንፈሳዊ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ አንድ ጊዜ ብቻ ተከናውኖ የሚያበቃ ሥራ አይደለም፤ ችግሮች በተፈጠሩ ቍጥር የሚነሳና የማያቋርጥ እንቅስቃሴ ነው እንጂ። በይሁዳ መንግሥት ውስጥ በተለይ በሕዝቅያስ ዘመን ተካሂዶ የነበረው ሰው ጥያቄ ውጤት ያለገኘ ቢመስልም፤ ቄዶቶ ግን ነገሮች ወደ ቀደመው ሁኔታቸው መመለሳቸው አልቀረም። በተለይም ከሕዝቅያስ በኋላ በነገሠው በልጁ በምናሴ ዘመን፤ ቀድሞ የተካሄደው መንፈሳዊ ሰው ጥ ተቀልብሶ ሕዝቡ ወደ ባዕድ አምልኮ ተመልሷል (2ኛ 21፡1-17፤ 2ኛ 33፡1-9)። በኢዮስያስ ዘመን ሌላ የሰው ጥ እንቅስቃሴ ማካሄድ ያስፈለገውም ለዚህ ነው።

ኢዮስያስ 16ኛው የይሁዳ ንጉሥ ነበር። የነገሠው በ8 ዓመቱ ሲሆን፤ ለ31 ዓመታት ነግሦአል (2ኛ 22፡1)። እግዚአብሔርን መፈለግና በመንገዱ መጓዝ የጀመረው በነገሠ በ8ኛ ዓመቱ ወይም በ16 ዓመት ዕድሜው ነበር (2ኛ 34፡3)። ከ4 ዓመታት በኋላም /በነገሠ በ12ኛው ዓመት/ ይሁዳንና ኢዮሩሳሌምን፤ እንዲሁም የእግዚአብሔርን ቤት ከአምልኮተ ጣዖት አነጻ፤ ጥገናና መታደስ ያስፈለገውን የእግዚአብሔርን ቤት ሕንጻ እንዲጠገንና እንዲታደስ አደረገ (ቍ. 3-12)።

በዕድሳቱ ወቅት እግዚአብሔር በሙሴ በኩል ለጥቶት የነበረው የሕጉ መጽሐፍ ለእግዚአብሔር ቤት ውስጥ መገኘቱና መነበቡ፤ በሕዝቡ ሕይወት ውስጥ መንፈሳዊ ሰው ጥን ለማነሳሳት ምክንያት ሆነ (ቍ. 14-33)።²

2 ለዚህ ጉዳይ በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 3፤ በተራ ቍጥር 33. «እግዚአብሔር ቃል ይጀመር» በሚለው ንኡስ ርክስ ሥር የተጻፈውን ይመለከታል።

በኢዮስያስ ዘመን የተካሄደውን የሰው ጥ እንቅስቃሴ ለመለከት የምናስተውላቸው ቁም ነገሮች አሉ። በቅድሚያ እግዚአብሔር ለመንግሥቱ ሥራ ለዎችን ሲመርጥ፤ ጊዜ መድቦ ለሥራው እንደሚያዘጋጃቸው እንረዳለን። በኢዮስያስ ሕይወት የታየውም ይኸው ነው። እርሱ ገና በኢዮርብዓም ዘመን ትገዢት የተነገረለት (1ኛ 13፡2) እንደ መሆኑ፤ ጊዜው ሲደርስ በተወለደ በ8 ዓመቱ ነገሠ። በ16 ዓመቱም እግዚአብሔርን መፈለግ ጀመረ። በ20 ዓመቱም ኢዮሩሳሌምንና ይሁዳን ከአምልኮተ ጣዖት ማንጸት ጀመረ። እግዚአብሔርን መፈለግ ከጀመረበት ጊዜ አንሥቶ ያለውን እንኳ ብንቆጥር፤ ለ4 ዓመታት ያህል እግዚአብሔር በዘመኑ ለሚያካሂደው የሰው ጥ እንቅስቃሴ ሲያዘጋጀው አንድ ቄየ መገመት አያዳግትም።

ሌላው የምንጨብጠው ቁም ነገር፤ በሕዝቅያስ ተስተካክሎ በምናሴ እንደ ገና የተመለቃቀለውን የሕዝቡን አጠቃላይ መንፈሳዊ ሕይወት በአንድ ጊዜ ለማከናወን አልደፈረም፤ ችግሮችን ተራ በተራ ለማስወገድና ሕዝቡን ወደ ጤናማ መንፈሳዊ ሕይወት ለመመለስ ጥረት አደረገ እንጂ። የእግዚአብሔርን ቤት መጠገን (2ኛ 22፡3-7)፤ ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን ማደሉን (23፡1-3)፤ አምልኮተ ጣዖትን ማጥፋቱን (ቍ. 4-20) እና ሌሎችንም የሰው ጥ እንቅስቃሴው አካላት የሆኑትን ተግባራት ያከናወነው ተራ በተራና በተገዢው ቅደም ተከተል ነው ማለት ይቻላል።

ዛሬም ሰው ጥ በዚህ መንገድ መከናወን አለበት። ችግሮችን ሁሉ በአንድ ጊዜ ለማስወገድ ማለብና መንቀሳቀስ እንደማይቻልና ውጤት እንደማይኖረው በቅድሚያ መታወቅ ይኖርበታል። የመጀመሪያው ሥራ ሲሆን የሚገባው፤ ሰው ጥ የሚያስፈልጋቸውን ጉዳዮች ለይቶ ማውጣትና ከየትኛው መጀመር እንዳለበት መወለን ነው።

እስካሁን እንደ ተመለከትነው፤ ኢዮስያስ አውነተኛ መንፈሳዊ ሰው ጥን ለማምጣት ከፍተኛ ጥረት አድርጎ ነበር። ነገር ግን ከቀድሞ ጀምሮ የተሠራው ንጢአት፤ በተለይም ደግሞ ምናሴ በእግዚአብሔር ፊት ያደረገው ክፉ ሥራ የእግዚአብሔርን ጽኑ ቍጣ ለላካሣና (2ኛ 21፡10-15፤ 23፡26-27) ከእርሱ ቍጥሎ እስከ ምርኮው ድረስ የነገሡት 4 ነገሥታት፤

ኢዮአክስ (2ነገ. 23÷31-33)፤ ኤልያቂም /ኢዮአቂም/ (2ነገ. 23÷34-24÷7)፤ ዮአኪን (2ነገ. 24÷8-17) እና ሌዴቅያስ (2ነገ. 24÷18-25÷26) ከመስተካከል ይልቅ በከፋ ሥራቸው ስለ ገፋበት፤ ኢዮሳሌም ከመፍረስ፤ ሕዝቧም በባቢሎናውያን ከመማረክ አልዳኑም።

5.3. ከአስራኤልና ከይሁዳ ምን እንማራለን?

በቅዱሳት መጻሕፍት አስቀድሞ የተጻፈው ሁሉ፤ ራሳችንን ከደሙ ገጽሕ በማድረግ ሌሎችን እየተቸንና እያብጠለጠልን እንድንፈርድባቸው የተጻፈ አይደለም፤ ከድክመታቸውም ሆነ ከብርታታቸው አንድንማርበት፤ እንድንመክርበትና እንድንገሠጽበት፤ መንፈሳዊ ሕይወታችንንም በእግዚአብሔር ቃል እየመረመርን እንድንከተካከልበት ነው እንጂ (ሮሜ 15÷4፤ 1ቆሮ. 10÷11፤ 2ጢሞ. 3÷16፡17)።

የአስራኤል መንግሥት እግዚአብሔርን መበደሉ ሳያንስ፤ ከእግዚአብሔር የተላበሰበትን የንስሐ ጥሪ ቸል በማለቱ (2ነገ. 17÷13፡14) አስቀድሞ ለምርኮ ተላልፎ ተሰጠ። ይህን ያየው የይሁዳ መንግሥትም፤ በአስራኤል የደረሰው በእርሱ እንዳይደርስ ንስሐ በመግባትና እካሄዱን ከእግዚአብሔር ጋር ለማድረግ ዝግጁነቱን እላሳየም። «ይሁዳም ደግሞ እስራኤል ባደረጋት ሥርዐት ሂደት እንጂ የሐምሳኩን የእግዚአብሔርን ትእዛዝ አልጠበቀም» (2ነገ. 17÷19)። በተደጋጋሚ የተላበሰበትን የሰውጥ ጥሪ ተቀብሎ እካሄዱን ስላላስተካከለና በከፋ ሥራው ስለ ገፋበት፤ በ587 ዓ.ዓ. በባቢሎናውያን በመማረክ እርሱም የአስራኤልን ጽዋ ተገኘ። (2ነገ. 25÷1-21፤ 2ኪና. 36÷17-21፤ ኤር. 39÷1-9፤ 52÷4-30)።

የእግዚአብሔር ቃል ሁለቱም መንግሥታት በእግዚአብሔር ላይ ከፈጸሙት ገጢአት አንጻር፤ አስራኤልን «ከዳተኛ»፤ ይሁዳን ደግሞ «አታላይ» በማለት ይጠራቸዋል (ኤር. 3÷6-10)። አስራኤል «ከዳተኛ» የተባለችው፤ ከደቡብ መንግሥት ተገንጥላ ራሷን በመንግሥትነት ካቋቋመችበት ጊዜ አንሥቶ፤ ፊቷን ከአስራኤል ቅዱስ ሙሉ በሙሉ

በመመለስ፤ በአምልኮተ ጣዖት ተጠላልፋ ስለ ኖረችና ወደ እግዚአብሔር ላትመለስ በዚያው ስለ ቀረች እንደ ሆነ ከወውደ ምንባቡ መገንዘብ ይቻላል። የእግዚአብሔር ሆና እያለ እግዚአብሔርን ከዳች። የአስራኤል ነገር እንዲህ የሰየለት ክዳት ነበር። ይሁዳ በእግዚአብሔር ላይ የፈጸመችው ግን እንደ አስራኤል ፊት ለፊት የሚታይና የሰየለት አልነበረም። እግዚአብሔርን ካላዘነች በኋላ በዚያው ቀርታለች እንዳትባል የመመለስ ሁኔታ ታላይ ነበር። ነገር ግን በማስመለስ እንጂ በአውነትና ክልሏ የተመለሰችበት ሁኔታ አልታየም (ቊ. 10)። ስለ ሆነም የይሁዳ «አታላይነት» ሲታይ ከአስራኤል «ከዳተኛነት» የባለ ሆኖ ተገኘ። ይህም አስመሳይነቷ ጥፋተኛነቷን እጥልቶ አስራኤልን ከእርሷ ይልቅ «ጸድቅ» አሰኛት (ቊ. 11)።

እዚህ ላይ ከይሁዳ ይልቅ አስራኤል ጻድቃች መባቡ አስራኤልን የሚያኮራ ተደርጎ መቈጠር የለበትም፤ የሚያኮራም አይደለም። እንዲህ የተባለች አስራኤል ከይሁዳ ቀድሞ መቀጣቷን ልብ ማለት ያስፈልጋል። ከአስራኤል ይልቅ ወደ እግዚአብሔር ለመመለስ ምቹ ሁኔታዎች የተፈጠሩትና የተሻለ የንስሐ ዕድሜ የተሰጣት ይሁዳ፤ ይህን ዕድል ልትጠቀምበት ባለመቻሏና ለዓዋቂ /ለምርኮ/ ተላልፋ በመስጠቷ ብቻ ነው አስራኤልን የተሻለች ያሰኛት ማለት ይቻላል። ከዚህ በቀር አስራኤል በይሁዳ፤ ይሁዳም በአስራኤል ላይ «እኔ አሻል፤ እኔ አሻል» ብለው የሚኮራሩበትንና እርስ በርስ ጣት የሚቀስሩበትን ምክንያት እያገኘም።

በአገራችን ያሉ ሁሉም አብያተ ክርስቲያናት ከዚህ ምን ይማራሉ? እኔ ከሌላው የተሻልሁኝ ነኝ የምትልና በሌላው የምትፈርድ ቤተ ክርስቲያን ትኖር ይሆን? በአስራኤል እየፈረደች በይሁዳነቷ የምትኮራራ ቤተ ክርስቲያን ካለች ከሕተት እየፈጸመች ነው። ከዚህ ይልቅ እንደ አስራኤል እንዳትሆን ቆም ብላ ራሷን መመርመር አለባት፤ ከአስራኤል መማር ካልቻለች እንደ አስራኤል ከመሆን አትድንምና። እስከ ዛሬ ለብዙዎች ጉልቶ የሚታየው የአስራኤል ክዳት ብቻ ነበር። ይሁን እንጂ፤ የይሁዳ አስመሳይነትም የአደባባይ ምስጢር ከሆነ ውሎ ዐድሯል። ከዚህ የተነሣም፤ «ታዲያ አስራኤል ምን አጠፋች?»

እስከ ማለት የደረሱና ከይሁዳ ይልቅ እስራኤልን አያጸደቁ ያሉ ጥቂቶች አይደሉም።

ቁም ነገሩ ያለው አንዱ የሌላውን ድክመት በማውራቱ ላይ አይደለም። አንዱ በሌላው ላይ መጠቋቁሙን ትቶ፣ ሁሉም ወደ ራሱ መመልከት መጀመር አለበት፤ በእግዚአብሔር ቃል ራሱን መመርመርና ከእውነተኛው መንገድ የወጣበትን ጉዳይ መለየትም ይገባዋል፤ ሰይቶም እንደ እግዚአብሔር ቃል ያልሆኑ የተሳሳቱ ትምህርቶችንና ሥርዐቶችን ማበተካከልና በንስሐ መሰወጥ ይጠበቅበታል። ይህ ካልሆነ ግን ይሁዳ ከእስራኤል ጥፋት መማር ባለመቻሏ እንደ ተቀጣቸው፣ ዛሬ ከእስራኤል ብቻ ሳይሆን ከይሁዳም በሕተት መማር አለመቻል ትልቅ ስሕተት ሆኖ እንደሚቆጠር መገመት አያስቸግርም። ለስዚህ የወደቀ ይነሣ፤ የቆመ የሚመሰሰውም እንዳይወድቅ ይጠንቀቅ (1ቆሮ. 10፡13)።

ምዕራፍ ስድስት

ከምርኮ መልስ የተካሄዱ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴዎች

እግዚአብሔር ሕዝቡ ሲበድሰው በልዩ ልዩ መንገድ የሚቀጣው ቢሆንም፣ እስከ መጨረሻው ግን እይጥሰውም (መዝ. 94፡14፤ 103፡8-13፤ ኢሳ. 54፡7-8፤ ሰቄ. ኤር. 3፡31-32)። የቃል ኪዳን ሕዝቡን እስራኤልንና ይሁዳን በገጢአታቸው ምክንያት ለምርኮ አሳልፎ የሰጣቸው ቢሆንም፣ እስከ መጨረሻው አልጣላቸውም፤ ከተበተኑበት በብሰሟቸዋል (ኢሳ. 14፡1-2)። ይህም በታሪካቸው የተከናወነ ሌላው ታላቅ የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ በመጀመሪያ እስራኤል፤ ቀጥሎ ደግሞ ይሁዳ መማረካቸውን ሲናገር፣ የይሁዳ ሰዎች ሰባው የምርኮ ዘመን (ኤር. 25፡11-12) አብቅቶ ወደ አገራቸው መመለሳቸውን ከሚተርክልን በተር፣ በእስራኤል መመስሰ የሚለው ነገር የሰም። በመሆኑም የይሁዳ ሰዎች የመጽናናታቸው ዘመን ሲመጣ፣ ከምርኮ ተመልሰው የተቃጠለውን ቤተ መቅደሳቸውን (2ነገ. 25፡9)፤ የፈረሰውን ቅጥራቸውን (ቀላ. 10) እና ሌላውንም ሰውጥና ዕድላት የሚያሻውን ጉዳይ እንዴት እንዳስተካከሉ ከዚህ ቀጥሎ ባጭር ባጭሩ እንመሰክራለን።

6.1. የቤተ መቅደሱ መታደስ

በዚህ ምዕራፍ መጀመሪያ ላይ መንፈሳዊ ሰው ጥያቄ የእግዚአብሔር ሐሳብ እንጂ፣ ሰው የሚያስነሣው እንቅስቃሴ አለመሆኑን ለማሳየት ተሞክሯል። እርሱ በወሰነለት ስፍራ እንደ ገና ተመልሶ ይኖር ዘንድ፣ በዚያው/በምርኮ/ ሰኖረው ሕዝቡ ሚጠትን /ከምርኮ መመስሰን/ በማወጅ እግዚአብሔር ያነሣሣው የሰው ጥያቄ እንቅስቃሴ ይህን አባባል ያጉላልናል።

ከሰባው ዘመን ያለው በኋላ እግዚአብሔር ሕዝቡን ወደ አገሩ መልሶ እርሱን እያመለከ እንዲኖር ለማድረግ ባነሣሣው የሰው ጥያቄ አስቀድሞ የቀሰቀሰው፣ በወቅቱ በምድር መንግሥታት ላይ ሥልጣን የነበረውን የፋርስን ንጉሥ ቂሮስን ነበር (ኢሳ. 44፡27-28፤ 45፡1፤ 2ኤፍ. 36፡23)። እግዚአብሔር